

filos

σοφική λίθος

Τ188-ΕΤΟΣ 43^ο - ΙΟΥΛΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2023

τα 4 Στοιχεία της Φύσης

- Οι Προσωκρατικοί & τα 4 Στοιχεία
- Τα 4 στοιχεία και η Αστρολογία
- Τα 4 στοιχεία της Φύσης
- Ο συμβολισμός του αριθμού 4

φιλοσοφική λίθος

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έκδοση του περιοδικού *φιλοσοφική λίθος* είναι αποτέλεσμα μη αμειβόμενης εργασίας. Αποτελεί μία εθελοντική προσφορά τόσο από πλευράς αρθρογράφων όσο και των υπολοίπων συνεργατών σε τεχνικά θέματα. Τα άρθρα που δημοσιεύονται είναι προϊόν έρευνας στους χώρους της επιστήμης, της τέχνης, της φιλοσοφίας και της μεταφυσικής.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

ΑΓ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ 29,
ΑΘΗΝΑ 11361
Τηλ. 210 8810830

Πληροφορίες:
www.nea-acropoli.gr

ΕΤΟΣ 43°, ΤΕΥΧΟΣ 188
ΙΟΥΛΙΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2023

Εκδότης

Ομάδα Ε. Ν. Α.

Διεύθυνση Σύνταξης

Κ. Φραντζικινιάκης

Υπεύθυνος Ύλης

Φανή Γκούφα

Ατελιέ

Δ. Γακηλάζος, Κοσμίν Σπίνου

Στοιχειοθεσία - Διόρθωση

Γιώργος Βενέτης

Δημ. Σχέσεις - Διακίνηση

Π. Βεκρής

Μεταφράσεις

Ι. Αληζιώτη

Συνεργάτες

Σ. Παττακός, Σ. Κουκουβής, Ν. Τύμη, Π. Βεκρής,
Λ. Αλεξανδράκη, Β. Γεωργιοπούλου, Γ. Βούλγαρης
Χ. Κληματσίδας, Κ. Δαϊκίδου, Α. Χατζημπαλάση
Έ. Μιλοβάνοβα, Δ. Γακηλάζος, Ι. Σταυρουλάκης,
Ν. Κομπογιάννης, Μ. Κατίνας, Φ. Ζαχαριάδης, Γ.
Πίτσικας, Ο. Παπλάς

περιεχόμενα

3. Από τον εκδότη
4. Στοιχειακά Πνεύματα
7. Τα τέσσερα στοιχεία στους διάφορους πολιτισμούς
10. Τα Στοιχεία
18. Ο συμβολισμός του αριθμού 4
20. Οι προσωκρατικοί και τα τέσσερα στοιχεία
24. Τα τέσσερα στοιχεία στον Αναξίμανδρο
28. Τα τέσσερα στοιχεία και η αστρολογία
32. Τα τέσσερα στοιχεία στους αρχαίους πολιτισμούς
36. Το στοιχείο Γη
40. Το στοιχείο Νερό
44. Το στοιχείο Αέρα
48. Το στοιχείο Φωτιά
50. Τα Τέσσερα Στοιχεία
54. Στο επόμενο τεύχος

ISSN: 2944-9367

Η φύση, με την ομορφιά της που προκαλεί δέος και τις περίπλοκες λειτουργίες της, έχει από καιρό αιχμαλωτίσει την ανθρώπινη φαντασία. Σε όλη την ιστορία, φιλόσοφοι, επιστήμονες και πνευματικοί αναζητητές προσπάθησαν να κατανοήσουν τα θεμελιώδη δομικά στοιχεία του φυσικού κόσμου (ορατού και αόρατου). Ένα τέτοιο πλαίσιο που έχει υιοθετηθεί ευρέως σε διάφορους πολιτισμούς και συστήματα πεποιθήσεων εδώ και χιλιάδες χρόνια, είναι η έννοια των τεσσάρων στοιχείων. Αυτά τα στοιχεία, δηλαδή η Γη, το Νερό, ο Αέρας και η Φωτιά, αντιπροσωπεύουν τα βασικά συστατικά που συνθέτουν τη φυσική μας πραγματικότητα και παρέχουν έναν φακό μέσω του οποίου μπορούμε να κατανοήσουμε τον κόσμο γύρω μας. Αυτά τα στοιχεία θεωρούνται τα θεμελιώδη δομικά στοιχεία και δυνάμεις της φύσης και συχνά χρησιμοποιούνται συμβολικά για να αναπαραστήσουν διαφορετικές πτυχές της ύπαρξης.

Η γη, συνδέεται συχνά με τη σταθερότητα και τη δεκτικότητα. Περιλαμβάνει τα απέραντα τοπία, τα πανύψηλα βουνά, το εύφορο έδαφος και όλη την ύλη που αποτελεί το θεμέλιο της ύπαρξής μας. Η Γη αντιπροσωπεύει τη σταθερότητα και την αντοχή που υπάρχει στη φύση, συμβολίζοντας την τροφή, τη γονιμότητα και τους κύκλους της ζωής και του θανάτου.

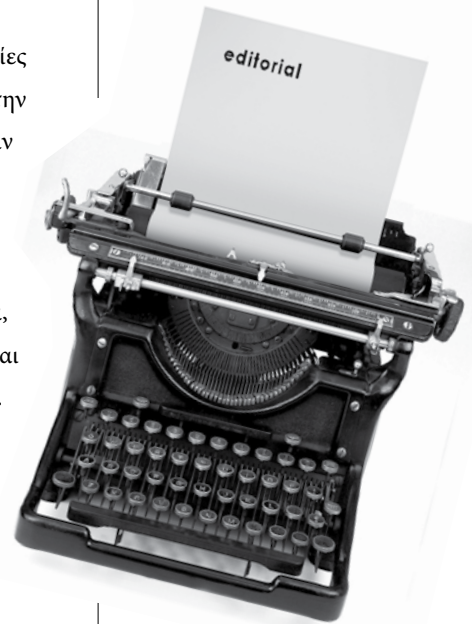
Το νερό, ενσαρκώνει τη ρευστότητα, το συναίσθημα και τη διαίσθηση. Ρέει μέσα από ποτάμια και ρυάκια, από καταρράκτες και γεμίζει τους απέραντους ωκεανούς. Το νερό συμβολίζει την προσαρμοστικότητα, τον εξαγνισμό και τη θεραπεία. Αντιπροσωπεύει τα βάθη των συναισθημάτων μας, προσκαλώντας μας να εξερευνήσουμε τα συναισθήματά μας και να αγκαλιάσουμε την άμπωτη και τη ροή της ζωής.

Ο αέρας, χαρακτηρίζεται από κίνηση, ελευθερία και αναπνοή. Ενσωματώνει τα αόρατα ρεύματα που μας περιβάλλουν, τους ανέμους που χαϊδεύουν το δέρμα μας και την ατμόσφαιρα που αναπνέουμε. Ο αέρας αντιπροσωπεύει την επικοινωνία και την ψυχική δύναμη. Ενθαρρύνει την ανταλλαγή ιδεών και προωθεί την ανάπτυξη, την προσαρμοστικότητα και την εξερεύνηση νέων οριζώντων.

Η φωτιά είναι συνώνυμη με τη μεταμόρφωση, την ανανέωση και τον εξαγνισμό. Εκδηλώνεται ως δονούμενες φλόγες που χορεύουν και τρεμοπαίζουν, ρίχνοντας φως και ζεστασιά στον κόσμο. Η φωτιά συμβολίζει τη ζωτικότητα, την έμπνευση και τη σπίθα της δημιουργικότητας. Είναι μια δύναμη που και καταστρέφει και δημιουργεί, ενσαρκώνοντας τη δύναμη της ανανέωσης.

Αυτά τα τέσσερα στοιχεία σχηματίζουν ένα δυναμικό και διασυνδεδεμένο σύστημα, το καθένα συνεισφέροντας τις μοναδικές του ιδιότητες. Μαζί, προσφέρουν ένα πλαίσιο για την κατανόηση του κόσμου και της θέσης μας μέσα σε αυτόν. Μας υπενθυμίζουν τη λεπτή ισορροπία και την αρμονία που διαπερνά το σύμπαν, προτρέποντάς μας να καλλιιεργήσουμε μια βαθύτερη εκτίμηση για τα θαύματα της φύσης και τα στοιχεία που διαμορφώνουν τη ζωή μας.

Στα επόμενα άρθρα, θα εξερευνήσουμε κάθε στοιχείο σε μεγαλύτερο βάθος, αποκαλύπτοντας τους συμβολισμούς, τους συσχετισμούς και τη σημασία τους σε διάφορες πολιτιστικές και πνευματικές παραδόσεις. Ετοιμαστείτε να ξεκινήσετε ένα ταξίδι μέσα από τη Γη, το Νερό, τον Αέρα και τη Φωτιά και να ανακαλύψετε τη βαθιά σοφία που βρίσκεται μέσα σε αυτές τις δυνάμεις.

editorial

*Μετά από 40
συνεχόμενα
χρόνια έκδοσης
του περιοδικού
Νέα Ακρόπολη
συνεχίζουμε να
αναζητούμε τη
φιλοσοφική λίθο...*

*Όλα τα παραπάνω
δεν αποτελούν
πλέον για μας
διανοητικές
αλήθειες, αλλά
έναν τρόπο ζωής,
που βελτιώνει
καθημερινά τον
εαυτό μας και τον
κόσμο.*

*Το αλλημικό έργο
βρίσκεται σε
εξέλιξη...*

Αποσπάσματα από το βιβλίο ΑΟΡΑΤΟΙ ΚΟΣΜΟΙ, εκδόσεις Νέα Ακρόπολη, 2014

Στοιχειακά Πνεύματα

Κείμενο: Jorge Angel Livraga Rizzi

Σύμφωνα με χιλιόχρονες παραδόσεις για τη σύνθεση του Κόσμου, αυτός οικοδομείται με βάση ένα μόνο στοιχείο. Αυτή η αντίληψη ανταποκρίνεται στην έννοια της ενότητας, που κυριαρχεί στις μεταγενέστερες διαδικασίες εναρμόνισης των νοητικών δυισμών. Αλλά εφόσον ο αρχέτυπος είναι ένας, η ουσία πρέπει αναγκαστικά να είναι μία. Σε αυτό αναφέρονται οι θεωρίες του Δημόκριτου για το άτομο, σαν τη βάση, πάνω στην οποία στηριζόταν ο κόσμος. Το λεγόμενο άτομο, που εδώ και μισό αιώνα διασπά ο άνθρωπος, δεν είναι αυτό για το οποίο μιλούσαν οι αρχαίοι Έλληνες. Αυτό που σήμερα λέμε άτομο, που σημαίνει χωρίς τομές και επομένως αδιαίρετο, δεν είναι παρά ένα μικρομόριο, που με τη σειρά του αποτελείται από πολυποίκιλα στοιχεία. Το άτομο των κλασικών φιλοσόφων είναι πολύ πιο πέρα από όλα όσα ξέρει η σύγχρονη επιστήμη.

Στο εκδηλωμένο επίπεδο, όπου κινούμαστε και το οποίο αντιλαμβανόμαστε, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι υπάρχουν τέσσερα Στοιχεία: η γη, το νερό, ο αέρας και η φωτιά. Αυτά τα

τέσσερα Στοιχεία αποτελούν δύο γεννητικούς σταυρούς που αλληλοδιαπερνώνται, εφόσον η γη και ο αέρας έχουν οριζόντια κίνηση, ενώ το νερό και η φωτιά κάθετη. Έτσι η γη γονιμοποιείται από το νερό και ο αέρας από τη φωτιά. Από αυτές τις συζεύξεις πηγάζουν ζωτικά στοιχεία που χαρακτηρίζονται από την ενεργητική δράση τους και την ώθηση προς την ανθρώπινη εξέλιξη, δηλαδή η υλική και η ενεργειακή γονιμότητα.

Δεν πρέπει κανείς να εννοήσει αυτά τα τέσσερα Στοιχεία ως φυσική γη, φυσικό νερό, φυσικό αέρα ή φυσική φωτιά, αλλά ως ομάδες πολύ πιο μεγάλες, που εξωτερικά συμβολίζονται με τα τέσσερα Στοιχεία που αναφέραμε. Επίσης αντιστοιχούν με τα τέσσερα κατώτερα επίπεδα της φύσης: η γη με το φυσικό, το νερό με το ενεργειακό, ο αέρας με το ψυχικό και η φωτιά με το νοητικό επίπεδο. Στην Αλχημεία αποτελούν τα τέσσερα στρώματα που πλάθονται μέσα στον αλχημικό φούρνο. Στη βάση, σαν υπόσταση, υπάρχει το Άλας. Στη μέση οι δύο μορφές του Υδράργυρου και στο ανώτερο μέρος το Θείο, που κορυφώνεται με τον φοίνικα φωτιάς, μια μορφή του πέμπτου

Στοιχείου, που είναι αδύνατο να το βρει κανείς σε φυσική μορφή και είναι πάρα πολύ ασταθές, εφόσον ακόμα βρίσκεται στη διαμορφωτική του φάση.

Τα τέσσερα Στοιχεία επηρεάζουν τα χαρακτηριστικά των πραγμάτων και έτσι ακούμε να αναφέρονται, αν και όχι πάντα με πραγματική γνώση των αιτιών, σε φυτά νερού, πέτρες αέρα η ζώδια φωτιάς και πολλά άλλα. Πράγματι τα τέσσερα Στοιχεία είναι σαν τέσσερις βασικές ωθήσεις ή μουσικές νότες της φύσης μας, μέσα στον τόνο της δυναμικής ενότητας που τη χαρακτηρίζει και επιτρέπει σε αυτές τις τέσσερις ιδιότητες της φύσης να αλληλοδιαπερνώνται και να δομούνται από το θείο σχέδιο που μας κυβερνά.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑΚΑ ΠΝΕΥΜΑΤΑ

Τα Στοιχεία ή Στοιχειακά Πνεύματα είναι μορφές ζωής μέσα στα Στοιχεία. Βέβαια, είναι πολύ δύσκολο να καθορίσει κανείς τα βασικά χαρακτηριστικά με τα οποία θα έπρεπε να τα ορίσουμε, εφόσον τα σώματα τους δεν βρίσκονται στο αυστηρά φυσικό επίπεδο, όπου αναπτύσσεται το περιβάλλον που αντιλαμβανόμαστε με τις αισθήσεις μας. Ή, για να το εξηγήσουμε καλύτερα, επειδή δεν είναι τα σώματα τους στο επίπεδο που μπορούμε να βλέπουμε τα πράγματα. Αν και μπορούν να υπάρχουν κατά κάποιο τρόπο στο φυσικό επίπεδο, μάς παρουσιάζονται σαν ανύπαρκτες φαντασιώσεις των πρωτόγονων ανθρώπων ή των φαντασιόπληκτων παιδιών. Αυτές οι μορφές ζωής έχουν τα σώματα τους στο πρηνικό επίπεδο και όχι κάτω από αυτό. Τα επίπεδα δεν είναι το ένα πάνω στο άλλο, σαν να είναι κομμένα με ξυράφι, αλλά υπάρχει μια διαβάθμιση, σχεδόν άπειρη, μεταξύ τους. Οι καταστάσεις της φύσης δεν είναι πάντα ίδιες αλλά έχουν ποικιλίες που γνωρίζουμε σαν ημέρα και νύκτα, εποχές του χρόνου, ύψος, βάθος, μεγαλύτερο ή μικρότερο φορτίο στατικού ηλεκτρισμού, διαφορές ατμοσφαιρικής πίεσης και τις διάφορες θερμοκρασίες, τα διαφορετικά συστατικά του αέρα που είναι οι συγκεντρώσεις νερού, όζοντος, αζώτου. Όλα αυτά, πάνω στα οποία προστίθενται οι επιδράσεις των άστρων και ειδικά του ήλιου και της σελήνης, έχουν ως αποτέλεσμα σε μερικές περιπτώσεις να βοηθούν τα Στοιχεία να πέφτουν σε μια μεγαλύτερη υλοποίηση, που τα κάνει απλώς ορατά. Αλλά ακόμα και σε τόσο ευνοϊκές συνθήκες, συνήθως δεν παρατηρούνται.

Ο φοίνικας φωτιάς είναι μια μορφή του πέμπτου Στοιχείου, του Αιθέρα, που δεν βρίσκεται σε φυσική μορφή, εφόσον ακόμα βρίσκεται στη διαμορφωτική του φάση.

Θα δώσουμε ένα παράδειγμα: ένα φύλλο χαρτιού, που το κρατάει κάποιος σε απόσταση 25 μέτρων από τα μάτια μας το μεσημέρι, είναι καθαρά ορατό αν το κοιτάζουμε έτσι ώστε η μια από τις δύο πλευρές του να είναι κάθετη στη δική μας γωνία όρασης. Αλλά αν ήταν προφίλ και ακίνητο ή αν εκινείτο συγχρόνως με εκείνο που του χρησιμεύει σαν φόντο, θα ήταν στην πράξη αόρατο σε εκείνους που δεν θα γνώριζαν την παρουσία του. Δύσκολα θα μπορούσε να το αντιληφθεί εκείνος που εκ των προτέρων αρνείται την ύπαρξη αυτού του φύλλου χαρτιού και δεν προσπαθεί να το ανακαλύψει. Αυτό θα εξηγούσε ,αν και αργότερα θα αγγίξουμε πιο πλατιά το θέμα αυτό, γιατί οι σελίδες των παλιών βιβλίων, οι πήλινες πινακίδες, οι περγαμινές είναι γεμάτες με αναφορές στα πνεύματα της φύσης, κι όμως στα πολιτιστικά στοιχεία της δικής μας μορφής υλιστικού και θετικιστικού πολιτισμού δεν υπάρχουν τέτοιες αναφορές.

Ένα ανθρώπινο συγκρότημα που φθάνει να αρνείται ότι τα φυτά και τα ζώα που βλέπουμε, αγγίζουμε ή καταβροχθίζουμε

Σκανδιναβικά χριστουγεννιάτικα ζωτικά.

έχουν ψυχή και θεωρεί ότι η ερωτική πιστότητα ενός ζώου ή η ζωτική παρουσία ενός δέντρου ή ενός τριαντάφυλλου δεν σημαίνει τίποτα παραπάνω από μορφές ή χρώματα που αποδίδονται στην τύχη ή σε γενετικούς κώδικες που έχουν «εφευρεθεί», ενώ συστηματικά αφαιρείται από αυτά κάθε μεταφυσική ιδιότητα, ένα τέτοιο ανθρώπινο συγκρότημα είναι πολύ δύσκολο να εξηγήσει την ύπαρξη ή παρουσία των πνευμάτων της φύσης. Για αυτό, αυτή η προσπάθεια δεν απευθύνεται σε μια ελίτ, ούτε έχει μονόπλευρους σκοπούς, αλλά αφού προσφέρεται σε όλους, θεωρεί δεδομένο ότι, μέχρι να αλλάξουν αυτά τα υλιστικά χαρακτηριστικά μιας άμεσης κληρονομιάς, θα είναι οι ίδιοι οι αναγνώστες που θα αυτοαποκλεισθούν από τα ευεργετήματα των γνώσεων αυτών.

Οι εσωτερικές διδασκαλίες αναφέρουν ότι τα Στοιχεία είναι πιο αρχαία και από τον ίδιο τον άνθρωπο πάνω στη Γη. Αυτά, ως κάτοικοι ή φύλακες των στοιχείων ή μετουσίωσή τους, υπάρχουν ως εκδηλωμένες μορφές από τότε που ο κόσμος υπάρχει. Όταν αυτός ήταν μονάχα μια μάζα ραδιενεργών αερίων πυρακτωμένης ύλης, τα Στοιχεία της φωτιάς επαγρυπνούσαν για χάρη του.

Όταν εμφανίστηκαν τα στερεά αέρια με τη χημική σύνθεσή τους και η εποχή των μεγάλων ανέμων, τα Στοιχεία του αέρα φρόντισαν ώστε η εξέλιξη αυτών των πρωτόγονων αερίων, καθώς και το στρώσιμο αυτών πάνω στον μόλις

σταθεροποιημένο γήινο φλοιό, να γίνονται όσο το δυνατόν κατάλληλα για τις μορφές ζωής που ήταν σχεδιασμένες. Όταν τα αέρια έγιναν βαρύτερα και έπεσαν τα πρώτα νερά, καλύπτοντας ολόκληρο τον πλανήτη, δημιουργώντας τις πρώτες μορφές ζωής, πραγματικά υλικές, τα Στοιχεία του νερού εργάστηκαν και μετάλλαξαν την πρωτόγονη όψη του υγρού στοιχείου, που εκείνη την εποχή ήταν υπερφορτωμένο με βαριά υλικά σε κατάσταση κορεσμού, γεγονός που έδινε ένα κολλώδες χαρακτηριστικό στα διάφορα στρώματα. Τα ψηλά κύματα άγγιζαν με τους αφρούς τους, που ακόμα δεν ήταν λευκοί, τα χαμηλά και συμπαγή σύννεφα. Αργότερα, σαν πελώριες ναρκωμένες χελώνες, αναδύθηκαν οι ηπειρωτικές πλάκες και πάνω σε αυτές επαγρύπνησαν τα Στοιχεία της γης, δίνοντας τους χαρακτηριστικά γονιμότητας και βοηθώντας τον πελώριο δασικό πληθυσμό, που επέτρεπε να υπάρχουν ανώτερες μορφές ζωής, καθώς και τη δημιουργία της ίδιας της ανθρωπότητας.

Κάθε πράγμα στο σύμπαν έχει ένα Πνεύμα-Φύλακα. Ο πλανήτης μας το ίδιο, και σε αυτό το πνεύμα υπάκουαν οι ιεραρχίες των πνευμάτων της φύσης, όταν άρχισαν οι ημέρες και οι νύκτες. Αυτό εξακολουθεί να συμβαίνει και θα συμβαίνει μέχρι να εξαφανιστεί η Γη. Είναι το Dhyan Chohan του θιβητανικού βιβλίου του Dzyan, η λαμπερή Ψυχή του Κόσμου των Ελλήνων και Ρωμαίων φιλοσόφων, γιατί εμπυχώνει και κινεί. Δεν πρέπει να τη συγχέει κανείς με το πνεύμα της γης ή πλανητικό Εγώ, του οποίου η φυσική γη θα ήταν το σώμα.

Η αντίληψη για τα τέσσερα στοιχεία στους διάφορους πολιτισμούς

Κείμενο: Πέτρος Παπαδημητρίου

Η διδασκαλία και θεωρία των 4 στοιχείων είναι μια απεικόνιση των καταστάσεων στις οποίες μπορεί να υπάρξει η Ύλη. Με τον όρο ύλη δεν εννοούμε τη φυσική ύλη που αντιλαμβανόμαστε αισθητηριακά και που δίνει μορφή και υπόσταση σε όλα τα πράγματα αλλά την πηγή αυτής. Όπως είναι γνωστό, η ύλη είναι συμπυκνωμένη μορφή ενέργειας.

Ο Εσωτερισμός διδάσκει ότι συνολικά υπάρχουν 7 είδη ενέργειας, τα οποία κατατάσσονται σε μια κλίμακα ανάλογα με το πόσο «λεπτές» είναι και η χονδροειδέστερη μορφή -που δονεί σε χαμηλότερη συχνότητα- είναι η φυσική ύλη. Τα 4 πρώτα είδη ενέργειας -επίπεδα δόνησης- που είναι και τα μόνα που μπορεί να χειριστεί ο άνθρωπος είναι η Νοητική, η Ψυχική, η Ενεργειακή και η Αντικειμενική. Το 5ο επίπεδο ενέργειας, το αιθερικό, μόλις αρχίζει να γίνεται αντιληπτό, ενώ τα δύο ανώτερα είναι αρκετά απρόσιτα για την ανθρώπινη αντίληψη στην παρούσα φάση.

Τα 4 είδη ενέργειας που αντιλαμβανόμαστε ήταν γνωστά στους αρχαίους πολιτισμούς και συμβολίστηκαν με τα 4 στοιχεία:

Αντικειμενικό επίπεδο (Φυσική ύλη)	ΓΗ
Ενεργειακό επίπεδο	ΝΕΡΟ
Ψυχικό επίπεδο	ΑΕΡΑΣ
Νοητικό επίπεδο	ΦΩΤΙΑ

Κάθε πολιτισμός και εποχή έδωσε ιδιαίτερη σημασία σε ένα η περισσότερα από αυτά, ανάγοντάς το σε κυρίαρχο στοιχείο.

ΓΗ

Το στοιχείο γη, θηλυκής φύσης, θεωρήθηκε από όλους τους πολιτισμούς ως μήτρα της ζωής. Η «Μητέρα-Γη», σύμβολο γονιμότητας, σταθερότητας και συντήρησης της ύπαρξης, λατρεύτηκε κυρίως ως χθόνια θεότητα. Είναι αυτή που γεννά και θρέφει όλα τα όντα που κατοικούν επάνω της. Ταυτόχρονα, αφού γεννάει όλες τις μορφές, το ον Γαία είναι κάτι απέραντα ζωντανό. Είναι το ένα από τα δύο όντα που αποτελούν το πρωταρχικό Θείο ζευγάρι και γονιμοποιείται από τον ουράνιο

Πατέρα. Ως θεότητα, στην ελληνική θρησκεία θεωρείται ανώτερη από τις υπόλοιπες θηλυκές θεότητες. Ο Αισχύλος στις «Ευμενίδες» πρώτα επικαλείται τη Γη και μετά τη Θέμιδα.

Αργότερα η γη αντικαθίσταται από τη Δήμητρα. Όπως ομολογεί ο Ευριπίδης στις «Βάκχες» μιλώντας για τη Δήμητρα: «Είναι η γη και κάλεσέ την με όποιο θέλεις όνομα».

Όπως είναι φυσικό, η Γη είχε μεγαλύτερη αίγλη στις αγροτικές θρησκείες και πολιτισμούς, όπως οι Σουμέριοι στην αυγή του πολιτισμού τους. Μερικοί λαοί, οι Περουβιανοί για παράδειγμα, πιστεύουν ότι κατάγονται από τα βουνά και τις πέτρες. Ο Όμηρος δοξάζει τη γη, λέγοντας ότι είναι αυτή που χαρίζει, αλλά και που αφαιρεί τη ζωή.

Σε χθόνιες λατρείες ή στα κατάλοιπά τους, η γη είναι πηγή δύναμης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα στη μυθολογία της Αρχαίας Ελλάδας αποτελεί ο Γίγαντας Ανταίος -άθλοι του Ηρακλή- ο οποίος κάθε φορά που πέφτει στη γη αντλεί δύναμη απ' αυτή. Ακόμη, στο Χριστιανισμό οι Πρωτόπλαστοι δημιουργούνται από χώμα και νερό.

Στην αλχημεία είναι η πρωταρχική φάση μετάλλαξης του άνθρακα σε διαμάντι και συμβολίζεται με το μαύρο χρώμα.

ΝΕΡΟ

Το νερό είναι πρωταρχική και ανεξάντλητη πηγή ενέργειας. Χαρακτηρίζεται από δυναμικότητα και μεταβλητότητα. Εξασφαλίζει μακροζωία, δύναμη, ενέργεια και καλή υγεία. Σύμφωνα με τις Βέδες, διαθέτει θαυματουργές θεραπευτικές

ικανότητες. Είναι σύμβολο εξαγνισμού. Το βάπτισμα στον Χριστιανισμό συμβολίζει την εξωτερική και εσωτερική καθαριότητα, την απαλλαγή από κάθε μολυσματικό στοιχείο. Ταυτόχρονα, το πέρασμα διαμέσου του νερού συμβολίζει την αναγέννηση, τη νέα αρχή και τη νέα ζωή.

Ο Χριστός βαπτίζεται για να δεχθεί το Άγιο Πνεύμα, ενώ η Θέτις βαπτίζει τον Αχιλλέα για να τον κάνει αθάνατο. Ακόμη, η βύθιση του σταυρού και η ανάδυσή του συμβολίζει την ανανέωση και ενδυνάμωση της λειτουργίας του. Αντίστοιχα στις 27 Μαρτίου γινόταν στην αρχαιότητα το λουτρό σε ποτάμι της Φρυγικής μητέρας Κυβέλης.

Οι λέξεις-κλειδιά για το νερό είναι Ρυθμός και Περιοδικότητα. Και αυτό γιατί το νερό ανακυκλώνει συνεχώς την ενέργεια. Μεγάλη είναι η δημιουργική δύναμη του νερού, που επιτρέπει την ανάδυση μορφών από αυτό -π.χ. Αφροδίτη- αλλά και από την άλλη μεριά σημαντική είναι η ικανότητά του να καταλύει και να καταστρέφει κάθε μορφή ζωής. Ο μύθος του κατακλυσμού υπάρχει σε όλες τις μυθολογίες: Έλληνες, Εβραίοι, Χριστιανοί, Ινδοί, Σουμέριοι, Ιρανοί, Ασσυροβαβυλώνιοι μιλάνε για έναν ή περισσότερους κατακλυσμούς, που κατέστρεψαν κάθε μορφή ζωής πάνω στη γη. Μέσα στο νερό ενυπάρχουν όλες οι μορφές εν δυνάμει και κάποια στιγμή αποκτούν υλική μορφή.

Η βροχή είναι για πολλούς λαούς το ουράνιο σπέρμα που γονιμοποιεί τη γη και την κάνει να βλασταίνει. Οι Ινδιάνοι Πίμα του Μεξικού μιλούν για μια πολύ όμορφη γυναίκα, τη

μητέρα Γη, που γονιμοποιήθηκε από μια σταγόνα που έπεσε από ένα σύννεφο.

Στην Αιγυπτιακή μυθολογία, ο Κνεφ, ο αιώνιος κρυμμένος Θεός αναπαρίσταται με ένα φίδι που βγάζει το κεφάλι του έξω από το νερό.

Στις Βόρειες ευρωπαϊκές χώρες το σύμπαν δημιουργήθηκε από το νερό. Επίσης, ο Μωσής διδάσκει πως μόνο η γη και το νερό μπορούν να γεννήσουν μια ζώσα ψυχή. Οι Ινδουιστές πιστεύουν ότι ο Μπράχμα έφτιαξε τον πρώτο άνθρωπο από γη, νερό και αέρα -φυσικό, ενεργειακό και συναισθηματικό σώμα-. Το πυρ -νους- αποκτήθηκε από τον άνθρωπο αργότερα.

Στους προσωκρατικούς ο Θαλής ονομάζει την πρωταρχική και αρχέγονη ύλη «Υδατα του Διαστήματος». Δίδασκε ότι όλα τα πράγματα προήλθαν από το πρωταρχικό αυτό νερό.

ΑΕΡΑΣ

Ο αέρας συμβολίζει την ψυχή. Το βασικότερο χαρακτηριστικό του είναι η μεταβλητότητα και η έλλειψη σταθερότητας. Για τον Πλάτωνα η ψυχή, δηλαδή το αστρικό σώμα, είναι το κλειδί για την κυριαρχία της λογικής στον άνθρωπο. Ο Αναξιμένης τονίζει ότι όλα προήλθαν από τον αέρα, τη θεία πνοή που έδωσε ζωή στα πάντα και εμψυχώνει τα πάντα, «...και τα πάντα παράγονται από ένα είδος πύκνωσης και πάλι αραιώσης του αέρα. Πράγματι η κίνηση υπάρχει ανέκαθεν.» Για τον Αναξιμένη, αέρας και πνεύμα είναι δύο ταυτόσημοι όροι.

Στην αρχαία Ελλάδα ο θεός των ανέμων είναι ο Αίολος, ο οποίος όμως δεν κατέχει μια θέση στο δωδεκάθεο. Αντίθετα, στην Ινδία ο Ίντρα είναι ένας από τους μεγαλύτερους θεούς, θεός Πολεμιστής. Επίσης και ο Βαγιού είναι θεότητα του αέρα. Ο αέρας συμβολίζει την ορμή, την ώθηση, την τόλμη και γι' αυτό ταιριάζει περισσότερο σε πολεμιστές. Είναι αυτός που μπορεί να εμποδίσει ή να επιταχύνει την πορεία κάποιου, γι' αυτό οι αρχαίοι λαοί έκαναν θυσιές σε θεότητες του ανέμου πριν από τα ταξίδια τους. Ο έλεγχος των ανέμων απαιτεί σιδερένια θέληση και πειθαρχία: Ο Οδυσσέας δεν καταφέρνει να ελέγξει τα συναισθήματα – ανέμους και αυτό τον ξαναφέρνει πίσω στην αρχή.

Στην αρχαία Ελλάδα επίσης σύμβολο του αέρα είναι και ο Δίας, δεδομένου του ότι είναι ο θεός που είναι παντού και επιβλέπει τα πάντα.

ΦΩΤΙΑ – ΠΥΡ

Το Πυρ συμβολίζει τη νόηση του ανθρώπου αλλά και την παγκόσμια. Η λατρεία της φωτιάς υπήρξε από τα πανάρχαια χρόνια μια από τις βασικότερες λατρείες πολλών πολιτισμών. Στον Μιθραϊσμό, στη θρησκεία της Αβέστα, στη Ρώμη, στην Αίγυπτο, στην αρχαία Ελλάδα, η φωτιά έχει την ίδια περίπου σημασία. Στην Ελλάδα, ο Προμηθέας κλέβει τη φωτιά και τη δίνει πρόωρα στους ανθρώπους, ενώ στην Αίγυπτο ο Ερμής ο Τριμέγιστος διδάσκει ότι η φωτιά είναι μεταγενέστερο στοιχείο και δεν υπήρχε από την αρχή.

Η φωτιά έχει καταστροφικές αλλά και εξαγνιστικές ιδιότητες. Έχει άμεση σχέση με τον ήλιο και αντανakλά τις ιδιότητές του. Συμβολίζει επίσης την πνευματική δύναμη. Στο χριστιανισμό κατέχει εξέχουσα θέση, αφού η επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος στους Αποστόλους γίνεται με τη μορφή μιας φλόγας, είναι η θεία Αποκάλυψη. Το φωτοστέφανο επίσης των Αγίων συμβολίζει την πνευματική τους δύναμη και την ισχύ της ψυχής τους. Το πυρ είναι το αρσενικό στοιχείο, ο Πατέρας, ο Ουρανός. Η θηλυκή του όψη είναι η φωτιά της οικιακής εστίας.

Στον Βουδισμό, το πυρ είναι η σοφία που κατακαίει την άγνοια. Στις Βέδες ο θεός της φωτιάς, ο Άγκνι, αντιπροσωπεύει τον άξονα του κόσμου.

Στο Ζωροαστρισμό το σπέρμα των ανθρώπων έχει την πηγή του στο πυρ και όχι στο νερό. Στη Μπαγκαβάτ Γκίτα βρίσκουμε τον Κρίσνα να λέει: «Είμαι το πυρ που ενοικεί στα σώματα όλων των πραγμάτων που έχουν ζωή». Στους Σουμέριους, ο Μαρδούκ ο πιο δημοφιλής θεός, είναι θεός του πυρός «που κατακαίει με φωτιά τους εχθρούς». Η σκοτεινή όψη του πυρός συμβολίζεται στον Χριστιανισμό και τον Μωαμεθανισμό με το «πυρ της κόλασης», ενώ στην Ινδία με τη θεά Κάλι.

Από τους Προσωκρατικούς, ο Ηράκλειτος θεωρεί η πρωταρχική ουσία του σύμπαντος είναι το Πυρ από το οποίο προήλθαν με μετουσίωση όλα τα άλλα στοιχεία. «Αυτόν τον κόσμο δεν τον έπλασε κανένας, αλλά υπήρχε πάντα, υπάρχει και θα υπάρχει, μία αιώνια ζωντανή φωτιά, που ανάβει με μέτρο και σβήνει με μέτρο.»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Μυστική Δοξασία Ε. Π. Μπ.
- 2) Σημειώσεις Θεολογικής Συμβολολογίας Νέας Ακρόπολης
- 3) Πραγματεία πάνω στην Ιστορία των θρησκειών (Mίτσεα Eliade), εκδ. Χατζηνικολή
- 4) Λεξικό συμβόλων (Τζ. Κούπερ) εκδ. Πύρινος κόσμος
- 5) Εργασία Αθανασίου Κουκουβή «Προσωκρατικοί και Μ. Δοξασία» Μάρτιος 98

Τα Στοιχεία

Αποσπάσματα από το βιβλίο «Παιχνίδια στον καθρέπτη – Φιλοσοφικά δοκίμια για τον απατηλό κόσμο», εκδόσεις Νέα Ακρόπολη

Κείμενο: Delia Steinberg Guzman

Η ΓΗ

Η γη είναι ένα ζωντανό ον, αν και τα παιχνίδια της Μάγια συντελούν, ώστε για μας τους ανθρώπους να μην είναι τίποτε παραπάνω από ένας χώρος υποδοχής ή διαμονής, όπου περνάει τον καιρό της η ύπαρξή μας.

Έτσι, η γη δεν αποκτά μεγαλύτερη σημασία από όση μπορεί να έχει ένα συγκρότημα τούβλων καλά ενωμένων μεταξύ τους, ενώ δεν λείπουν και οι άνθρωποι οι τυφλωμένοι ολοκληρωτικά από την ψευδαίσθηση, οι οποίοι δεν μπορούν να φανταστούν πώς είναι δυνατό να μην είναι οι ίδιοι οι άνθρωποι που κατασκεύασαν κάτι τόσο "απλό" όπως η Γη.

Ωστόσο η Γη ζει και μεταξύ των πολλών της μυστηρίων περικλείει και αυτό της παροχής στέγης πάνω στην επιφάνειά της, αντέχοντας -δεν χωράνε άλλες εκφράσεις γι' αυτό- τη χρήση και την κατάχρηση που κάνουμε, εκμεταλλευόμενοι αυτήν και τις ιδιότητές της.

Όπως το ανθρώπινο σώμα είναι φορέας μυριάδων απειροελάχιστων ζών, την ύπαρξη των οποίων ούτε καν συνειδητοποιούμε, έτσι και η Γη μάς φέρει πάνω της και το γεγονός ότι οι φερόμενοι είναι ζωντανοί δε σημαίνει ότι ο φορέας δεν είναι κι αυτός ζωντανός.

Όπως όλα τα έμβια όντα, η Γη έχει ψυχή και σώμα. Λίγα πράγματα μπορούμε να πούμε για την ψυχή της γιατί, καθώς ελάχιστα γνωρίζουμε τη δική μας, είναι δύσκολο να ξέρουμε

κάτι για τις άλλες. Κρίνοντας όμως απ' αυτό που δίδασκε ο Πλάτων, μπορούμε να συμπεράνουμε κάτι για την ψυχή της Γης, από τη στιγμή που αυτή εκδηλώνεται σ' ένα σχεδόν αστρικό σώμα. Ο Πλάτων έλεγε ότι η σφαίρα είναι το πιο τέλει από τα γεωμετρικά σώματα κι ότι οι ζωντανές μορφές τείνουν προς τη σφαίρα στο βαθμό που τελειοποιούνται.

Μπορούμε όμως να μιλήσουμε για το σώμα της Γης, καθώς είναι πολλά τα πράγματα που μας αφήνει η Μάγια να διακρίνουμε μέσα από τα πέπλα της. Το μεγάλο σώμα της -σε σύγκριση με το δικό μας- έχει στη διάστασή του τα ίδια χαρακτηριστικά με τα ανθρώπινα: γεννιέται, μεγαλώνει και πεθαίνει. Στο διάστημα της ζωής της, μπορεί να αρρωστήσει, ν' αλλάξει θέση, να αισθανθεί καλά στην υγεία της, να κοιμάται ή να είναι σε εγρήγορση.

Έτσι μπορούμε να καταλάβουμε καλύτερα πολλά φαινόμενα που, αν εξηγηθούν κάτω από το επιστημονικό και μόνο πρίσμα, καταντούν ψυχρά κι ακατανόητα. Έτσι, υπάρχει η δυνατότητα να δώσουμε μια λογική διέξοδο στις πολλές παραδόσεις που επικρατούν και που μιλούν για μεγάλους κατακλυσμούς, τρομακτικούς παγετώνες, νοσήματα πόλεων σε ασύλληπτη κλίμακα...

Ας υποθέσουμε ότι η Γη αρρωσταίνει και για να καταπραΰνει τον πυρετό της καλύπτεται από πάγο προκειμένου να δροιστεί. Κοιμάται και ξεκουράζεται πάνω στο κρύο στρώμα, που η ίδια

δημιουργεί με τη δύναμη της θέλησής της, μέχρι να περάσει το κακό. Τότε αρχίζει το λιώσιμο των πάγων, κι επέρχονται οι κατακλυσμοί. Τα ανθρώπινα όντα, ξένα προς τις διαδικασίες του πλανήτη, ζουν μόνο τα δράματα αυτών των μεγάλων κατακλυσμών και τους καταγράφουν μέσω των μύθων, που διαρκούν στο χρόνο και που περιέχουν βαθιά νοήματα.

Ας υποθέσουμε ότι, όπως όλα τα ζωντανά όντα, η Γη έχει ανάγκη ν' αλλάξει θέση κάποιες στιγμές. Αν και η κίνηση αυτών των μεγάλων σωμάτων είναι πιο πειθαρχημένη απ' ό,τι στους ανθρώπους, όσο ελάχιστη κι αν είναι, έχει μεγάλη επίδραση στα άλλα ζωντανά όντα που στηρίζονται πάνω τους. Κι έτσι, εξηγούνται εκείνες οι παραδόσεις που μνημονεύουν τη μεταβολή που υπέστη ο άξονας της γης, σε διάφορες περιπτώσεις, επειδή περνούσε από μια κατακόρυφη θέση σε άλλη με κλίση, όπως αυτή που παρατηρούμε στη σημερινή εποχή.

Ας υποθέσουμε ότι η γη έχει ηλικία. Ως νέα, η θερμοκρασία της ήταν ήπια και ζεστή, όμως στο βαθμό που γερνάει ψύχεται αργά-αργά, σαν να αποχωρίζεται τη ζωή. Αυτό θα μας έκανε να καταλάβουμε κάτι για τις μεταβολές στη θερμοκρασία που έχουν αρχίσει να καταγράφουν οι επιστήμονες ή τους μικρούς και περιορισμένης έκτασης παγετούς που συμβαίνουν, σαν να παίρνει η γη έναν υπνάκο πότε-πότε, κρατώντας έτσι τη ζωτική γι' αυτήν θερμότητα.

Στη Γη υπάρχει ζωή, γιατί η ζωή γεννάται στους ίδιους τους κόλπους της. Η Γη είναι καλή για τους ανθρώπους, για τα ζώα, για τα φυτά. Στα έγκατά της γεννάει τις πιο διαφορετικές και θαυμαστές πολύτιμες πέτρες και παράγει στο κρυφό της εσωτερικό εκπληκτικές γεωλογικές μεταβολές, που μεταφράζονται σε άνθρακες ή σε διαμάντια, σε υπολείμματα πεθαμένων οργανισμών ή σε πετρέλαιο. Ποιος μπόρεσε μέχρι τώρα να εξηγήσει το θαύμα του σπόρου που βλασταίνει στη γη; Ποιος μπόρεσε να εξηγήσει το θαύμα των συστατικών της γης, που ταιριάζουν τέλεια με το σκοπό τους και μετασχηματίζονται μέχρι να οικοδομήσουν το φυσικό σώμα των ζώων και των ανθρώπων; Αν πιστεύουμε ότι το σώμα μας είναι ζωντανό, θα πρέπει στον ίδιο βαθμό να δεχτούμε ότι και η Γη είναι ζωντανή, καθώς δεν υπάρχει τίποτα στα σώματά μας που να μην προέρχεται απ' αυτήν. Μπορεί κάτι το αδρανές να διαμορφώσει κάτι το ζωντανό; Μερικές φορές, το πέπλο της Μάγια δυσκολεύει την όραση και δεν είναι απλό να επισημάνουμε τις

ομοιότητες μεταξύ της ζωής της Γης και της ζωής των ανθρώπων. Ωστόσο, "όπως είναι επάνω είναι και κάτω", όπως λέει το παλιό ερμητικό γνωμικό. Η γη έχει επίσης ένα σύστημα άρδευσης και αναπνοής. Για εμάς εξακολουθούν να είναι ένα μυστήριο οι θάλασσές της, το νόημα των ποταμών της, τα ρεύματα αέρα που κυκλοφορούν στο εσωτερικό του πλανήτη ως φυσικά αέρια, τα οποία σε ορισμένες περιπτώσεις αναδύονται από τα στόμια των ηφαιστίων. Για εμάς εξακολουθεί να είναι ένα μυστήριο η ακούραστη ψυχή του πλανήτη, που ποτέ δεν την εγκαταλείπουν οι δυνάμεις της και συνεχίζει να εκπληρώνει με αυστηρή συνέπεια τις υποχρεώσεις της.

Αχ, και να μπορούσαμε να επιτύχουμε αυτήν τη συνέπεια, αυτό το βαθύ αίσθημα του καθήκοντος, χωρίς να κουραζόμαστε ποτέ, χωρίς να λυγίζουμε μετά από έναν ενθουσιασμό που εξανεμίζεται... Για εμάς εξακολουθεί να είναι ένα μυστήριο η διάνοια της γης, που σε διάφορες περιπτώσεις έχει διαψεύσει τους νόμους των επιστημόνων, τροποποιώντας ρυθμούς, επιταχύνοντας ή επιβραδύνοντας διαδικασίες κι ακόμα αλλάζοντας την τροχιά της για να μην "πέσει" πάνω σε κάποιον κομήτη. Από όλα τα μυστήριά της, η Γη μας προσφέρει την ελάχιστη γνώση της επιφάνειάς της. Η γνώση μας για το εσωτερικό της είναι μηδαμινή έως ελάχιστη. Μπορούμε να ονειρευτούμε, μπορούμε να κάνουμε ένα "ταξίδι στο κέντρο της Γης", όμως στην πραγματικότητα η Μάγια μας κάνει να γνωρίζουμε μόνο το έδαφος που πατάμε. Πάντα αντιμετωπίζουμε τον πλανήτη όχι στο σύνολό του αλλά στο μέρος του συνόλου που εμείς χρησιμοποιούμε. Το μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη συνίσταται από νερό. Η στερήρη γη είναι το μικρότερο μέρος, όμως είναι αυτό που μας ενδιαφέρει, γιατί στα νερά δεν μπορούμε να στηριχτούμε. Κυκλοφορούμε στις θάλασσες, όμως ζούμε στη στερήρη γη. Στήριγμα, πάτημα,

σίγουρη βάση: αυτό είναι το σύμβολο της γης ως προς το χρώμα που έχει. Αυτό είναι το σύμβολο της ύλης που μας στηρίζει. Όταν οι παλιοί αλχημιστές σύγκριναν τη γη με την ύλη, δεν το έκαναν με τη μειονεκτική έννοια εκείνου που είναι χονδροειδές και απλοϊκό. Η ύλη είναι η στέγη στήριξης, αυτό που μπορεί ν' αντέξει και να είναι φορέας άλλων, περισσότερο λεπτών αρχών. Έτσι, η γη μάς στηρίζει κι εμείς ξέρουμε ότι πάνω της μπορούμε να αισθανόμαστε σταθεροί. Είναι ύλη, είναι η δική μας ύλη, αυτή που μας πλάθει, μας μορφοποιεί και μας στηρίζει. Είναι δέρμα και σκελετός. Είναι βάση για πάτημα, είναι βάση για μυστήρια. Σ' αυτήν μπορούμε να βυθίσουμε τα χέρια -τα χέρια μας τα φτιαγμένα από τη γη- και σ' αυτήν βυθίζονται οι ρίζες των δέντρων. Απ' αυτήν εκδηλώνονται επιφανειακά παράξενα μέταλλα και λαμπερές πέτρες, και σε χαμένες σπηλιές κρύβονται τα νερά και οι άνεμοι των παλαιών εργασιών που πραγματοποίησαν τα μικρά πνεύματα σε κάποιες χρονικές στιγμές. Η Γη είναι ωραία. Υπάρχει σ' αυτήν μια αρχή αρμονίας που χαρακτηρίζει εξίσου όλα τα ζωντανά όντα, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους. Υπάρχει σ' αυτήν μια ισορροπία που μας μιλάει για το χέρι του Θεού ή για τα "ψηφία του Θεού", όπως έλεγαν οι αρχαίοι κλασικοί. Τα χρώματά της αναμειγνύονται με θαυμαστό τρόπο, δημιουργώντας έτσι μια συμφωνία αποχρώσεων, σαν πρόκληση προς τη φαντασία του πιο ένθερμου καλλιτέχνη. Υπάρχει σ' αυτήν ένα ντελίριο μορφών, που ξεπερνάει κάθε ανθρώπινη ικανότητα για δημιουργία. Οι πέτρες αποκτούν παράξενα περιγράμματα, τα πετράδια οργανώνονται σύμφωνα με τα γεωμετρικά σχήματα και μερικές φορές ανοίγεται μια σπηλιά μπροστά στην ανθρώπινη περιέργεια, δείχνοντας ότι ακόμα και στο εσωτερικό του σώματός της τα δάχτυλα του Θεού έθεσαν την ομορφιά στη Γη. Και η Μάγια έντυσε με κλωστές ψευδαισθησης αυτήν τη σφαίρα που περιφέρεται ρυθμικά στον χώρο, παγιδεύοντας όλους μας -τη Γη κι εμάς- σ' αυτό το μεγάλο παιχνίδι της ζωής.

ΤΟ ΝΕΡΟ

Είναι ένα στοιχείο τόσο βασικό για τον πλανήτη μας όσο και το στερεό μέρος που το ονομάζουμε γη. Αναλογικά, το υγρό στοιχείο υπερτερεί της στερεής ύλης στη Γη και δεν υπάρχει στεριά που να μην έχει διαποτιστεί από το υγρό στοιχείο και γενικά που να μην έχει ανάγκη από αυτό. Το πρωτότυπο του

υδάτινου είναι για μας η θάλασσα. Η θάλασσα αντιστοιχεί με το αίμα του πλανήτη. Είναι ζωτική, αλατώδης, γεμάτη ενέργεια μέσα και συγχρόνως δότρια ζωής. Στη θάλασσα συγκροτούνται όλες οι μορφές ζωής: το αλάτι που είναι συστατικό της, το γλυκό νερό των ποταμών που εκβάλλουν σ' αυτήν και οι κατακόρυφες βροχές που γεννιούνται από την άνοδο των ατμών και την κάθοδο των υγρών σταγόνων. Γι' αυτό οι αρχαίοι μιλούσαν για τη θάλασσα με τον ίδιο τρόπο όπως για το αίμα και γνώριζαν ότι τα πολλά της άλατα δεν την καθιστούν ένα αδρανές, βαρύ και σχεδόν πυκνό ον στο βάθος της κοίτης του. Εκείνοι γνώριζαν γι' αυτό το ζωντανό αίμα, που μέσα του μετέφερε διάφορα ρεύματα, ψυχρά και θερμά, με αποτέλεσμα αυτή η τεράστια υγρή μάζα να μην βρίσκεται ποτέ σε ηρεμία και να διανέμει πάντα το πλούσιο δυναμικό της με τον ίδιο τρόπο που το αίμα κυκλοφορεί στο σώμα, μέσα από κανάλια, ενώ η κίνησή του εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα ρεύματα θερμότητας.

Σ' αυτήν την τεράστια πηγή υδάτινης ζωής που είναι η θάλασσα, εκβάλλουν οι φλέβες των ποταμών. Παίρνουν το υλικό τους ρέοντας στην ξηρά, μεταξύ λιμνών και άλλων ποταμών, μεταξύ δασών και ερήμων, και πάντα, μα πάντα, το ρεύμα τους καταλήγει στη θάλασσα.

Ποιο είναι το παράξενο παιχνίδι της Μάγια που κάνει τα ποτάμια να τερματίζουν πάντα τη ροή τους στη θάλασσα; Ποια είναι η δύναμη, η διάνοια που τους δίνει τη δυνατότητα να μη χάνουν ποτέ τη ροή τους;

Εδώ η Μάγια έχει διαμορφώσει έτσι τη δράση της, ώστε να μην υπάρχει υδάτινο αυλάκι σε καμία γωνιά του πλανήτη, που να μη φροντίζει να φτάνει πάντα σε μια μεγαλύτερη πηγή, που με τη σειρά της θα καταλήξει σε άλλη και σε άλλη, μέχρι να φτάσει τελικά στην απέραντη θάλασσα.

Είναι που τα νερά αναζητούν τα νερά από συνάφεια. Μέχρι εδώ είναι το παιχνίδι της Μάγια.

Όμως τα νερά έχουν επίσης το επίπεδο εξέλιξής τους και γνωρίζουν ότι και η πιο μικροσκοπική σταγόνα έχει την ίδια ουσία με το μεγαλύτερο ωκεανό. Έτσι, η πιο μικρή σταγόνα αναζητεί τον θεό της, τον στόχο της τελειοποίησής της, και επιθυμεί ολόψυχα να φτάσει στον ωκεανό της.

Η γλυκιά σταγόνα, που είναι κόρη της γης, έχει την ανάγκη να μετατραπεί επιτέλους στην αλατώδη σταγόνα, που είναι η

κόρη του ουρανού. Όταν αυτή είναι μικρή και ξέχωρη, αξίζει λίγο.

Όταν αναμειγνύεται με τη θάλασσα, χωρίς να χάσει την προσωπικότητά της ως μικρή σταγόνα, παίρνει επίσης τη μεγαλοσύνη του ωκεανού. Γι' αυτό τα ποτάμια, οι πηγές, οι μικρές κλωστές του νερού, πάντα καταλήγουν να πεθάνουν -ή να ζήσουν;- στη θάλασσα.

Τη Μάγια την ευχαριστεί να παίζει με τα νερά. Η Μάγια -κι αυτό είναι ένα μυστικό που η ίδια το λέει πολύ σπάνια- είναι επίσης η υδάτινη φύση. Η Μάγια παίζει με τα νερά, προσομοιώνοντάς τα με μπράτσα γεμάτα από ζωή. Διαμορφώνει με μαεστρία τις όχθες τους ή τις αφήνει στερεμένες και ισοπεδωμένες μέσα σε κάποια έρημο. Μερικές φορές οι όχθες συγχέονται ομαλά με τη γη, άλλες φορές ένα φαράγγι σηματοδοτεί τη διαφορά μεταξύ του ενός και του άλλου στοιχείου. Η Μάγια παίζει με τις βροχές.

Έχετε δει πώς ο άνεμος κάνει τις σταγόνες ν' αποκλίνουν από την πτώση τους; Έχετε προσέξει ότι μερικές φορές, αντίθετα, η κλωστή της βροχής είναι εντελώς ίσια και κατακόρυφη; Έχετε δει πώς αλλάζουν οι σταγόνες, μεγάλες και γεμάτες σε ορισμένες περιπτώσεις, λεπτές και απαλές σε άλλες; Όταν ο αέρας και ο άνεμος αλλάζουν την όψη της βροχής είναι γιατί η Μάγια ανακατεύεται με τον αέρα και τον άνεμο.

Η Μάγια παίζει με τη θάλασσα. Όταν η Μάγια είναι άνεμος, κυματίζει την αλατώδη επιφάνεια και ζωγραφίζει σ' αυτήν παράξενες μορφές από λευκό αφρό. Από τον λευκό αφρό έκανε η Μάγια να γεννηθεί η Αφροδίτη... Όταν η Μάγια είναι Φεγγάρι, προσελκύει τα νερά προς αυτήν και η θάλασσα ανυψώνεται, αναζητώντας αυτόν τον καθρέφτη στον ουρανό, που τόσο της μοιάζει. Όταν η Μάγια είναι ουρανός, παίζει με τη θάλασσα και ζωγραφίζει σ' αυτή με τα καλύτερά της χρώματα. Η θάλασσα είναι μερικές φορές γαλάζια, άλλοτε πράσινη, μερικά βράδια είναι γκριζα, βιολετιά πριν από τις καταιγίδες, μαύρη τη νύχτα...

Τα νερά είναι η ίδια η εικόνα της κίνησης. Τα σύννεφα δεν παύουν να σχηματίζονται ούτε να διαλύονται, όταν έχουν πια σχηματιστεί. Τα ποτάμια έχουν ένα σταθερό προορισμό και κανείς δεν τα αποτρέπει απ' αυτόν τον σκοπό. Η θάλασσα είναι μια μάζα που δεν βρίσκεται ποτέ σε ηρεμία, με ή χωρίς κύματα, όμως πάντα κατευθύνοντας τις ωθήσεις της προς το αντίθετό

της, που είναι η ξηρά. Η θάλασσα έμαθε να παίζει με τη Μάγια και παίζει με τη γη για να φάει τις άκρες της. Βουλώνει και ξεβουλώνει τα περάσματα του νερού, καλύπτει κι αφήνει ξανά μόνες τις ακτές, ανεβαίνει και κατεβαίνει, έρχεται και πηγαίνει.

Αυτή η θάλασσα κι αυτή η ξηρά είναι σαν παιδιά που, αν και διαφέρουν στις όψεις τους, συμμετέχουν στην ίδια ουσία κι έχουν μάθει το ίδιο παιχνίδι, που είναι βασισμένο στην ίδια ψευδαισθήση: "Πώς θα γίνω ένα μαζί σου;" αυτό λέει η θάλασσα στη γη κι αυτό λέει η άμμος στη θάλασσα. Φυσικά η στερεή Γη φιλοξενεί άπειρες μορφές ζωής. Όμως, πόσες μορφές δεν ζουν στη Γη; Οι πέτρες, τα φυτά και τα ζώα έχουν βρει τον τρόπο να προσαρμόζονται στο υγρό στοιχείο κι εκεί αναπτύσσουν διάφορες όψεις, ωραίες κι αρμονικές, όπως τα δάχτυλα της Μάγια που έχουν βάλει πάνω τους το χρώμα τους. Φύκια και κοράλλια, πέτρες και γιγάντιες φτέρες μοιράζουν την ύπαρξή τους με μια γκάμα ψαριών τόσο πλούσια και τόσο ιδιαίτερη, που μοιάζουν όλες αυτές οι μορφές ζωής να είναι έργο ενός πολύ συγκεκριμένου δάχτυλου από το χέρι του Θεού.

Το ίδιο στοιχείο της εξωτερικής φύσης υπάρχει και στον εσωτερικό κόσμο των νερών. Υπάρχει μια κάποια σκληρότητα -για το ανθρώπινο κριτήριο- που δεν είναι τίποτα άλλο από το νόμο της υλικής ζωής για το κριτήριο της Φύσης.

Όλα αυτά μεταφρασμένα υποδηλώνουν την παροιμία που τόσες φορές επαναλαμβάνεται και που τόσο λίγο γίνεται κατανοητή: "το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό". Η μικρή σταγόνα επιθυμεί έντονα να έχει το μέγεθος της θάλασσας. Το μικρό ψαράκι είναι τροφή για το μεγάλο ψάρι. Το έντομο που πετάει

το καταπίνει ένα πουλί... Όλα τα μικρότερα κατευθύνονται, με ένα νόμο που μοιάζει μ' αυτόν της βαρύτητας, προς τα μεγαλύτερα. Το μεγαλύτερο έλκει το μικρότερο, για να το φάει, για να το φροντίσει, για να το μεγαλώσει, για να το βάλει στον θρόνο δίπλα του...

Η θάλασσα, αυτό το παιδί που πριν είδαμε να παίζει με τη στεριά, μπορεί κάποιες στιγμές να πάρει μια τρομακτική όψη, να πάψει να είναι το αθώο νήπιο και να μετατραπεί σ' ένα τέρας που τα καταπίνει και τα καταστρέφει όλα. Η ανταριασμένη θάλασσα είναι η αχαλίνωτη δύναμη της Ζωής, μπροστά στην οποία κανένας δεν μπορεί ν' αντιταχτεί.

Σε περισσότερες από μια περιπτώσεις, η θάλασσα έριξε τα νύχια της πάνω στη γη, φιλώντας και φλερτάροντας φιλάρεσκα με τις ακτές και τις αμμουδιές, αλλά ταυτόχρονα καταπίνοντας ολόκληρες πόλεις με τους ανθρώπους και τις ελπίδες τους, με τις βεβαιότητές τους και τα σφάλματά τους. Και τώρα η θάλασσα φυλάει στο βυθό της κρυφά μυστήρια, που εμείς οι σημερινοί άνθρωποι δεν μπορούμε -και μερικές φορές δε θέλουμε- να θυμόμαστε.

Ερείπια από περασμένους κόσμους, ήπειροι που δεν υπάρχουν πια, δημοσιές απ' όπου κανείς πια δεν κυκλοφορεί, βάρκες που δεν θα ξαναπλεύσουν ποτέ, σώματα που έχουν γίνει ένα με το αλάτι της θάλασσας... Είναι η ζωή αυτή που πάντα ενεργοποιεί τα νερά, που καταστρέφει τη ζωή που υπόκειται στους κύκλους της γης. Είναι η ζωή που τρώει τη ζωή, όπως το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό. Αν η στερεή γη είναι σύμβολο της σταθερής βάσης, το νερό -η θάλασσα- είναι σύμβολο της ζωτικότητας. Είναι η ζωή του σώματος και είναι επίσης το πρωτότυπο της πνευματικής γης. Όταν τα νερά τρέχουν οριζόντια, πάνω στη γη, παράλληλα με τη γη, είναι σωματική ζωή.

Όταν τα νερά πέφτουν κατακόρυφα όπως η βροχή, είναι το πνεύμα που κατεβαίνει και ζωογονεί το σωματικό κέλυφος. Γι' αυτό η θάλασσα είναι Μάνα και είναι Πατέρας. Είναι η Μεγάλη Μητέρα που φυλάει μέσα της το σπέρμα όλων των γενεών, είναι η αρχή των πραγμάτων και ίσως το τέλος. Κι έχει από τον Πνευματικό Πατέρα τη δυνατότητα να εξυψωθεί ως απαλός ατμός, για ν' αναζητήσει στον ουρανό την απαραίτητη ουσία που χρειάζεται η ζωή για να μετατραπεί σε Ζωή.

Ενεργητικό ρεύμα... Αίμα... Θάλασσα... Ζωή...

Ο ΑΕΡΑΣ

Είναι πιο λεπτός από ό,τι η Γη και το Νερό και γ' αυτό παρουσιάζει μια πολύ πιο εύθραυστη όψη. Είναι περισσότερο ευκίνητος από τη Γη και το Νερό, γιατί είναι πιο λεπτός και γιατί εμφανίζεται να είναι περισσότερο εύθραυστος. Ωστόσο η Μάγια παίζει για άλλη μια φορά με τις αισθήσεις μας. ο Αέρας είναι περισσότερο λεπτός, είναι πολύ πιο ευκίνητος απ' όσο οι άλλες μορφές της ύλης, όμως δεν είναι καθόλου αδύναμος, απεναντίας είναι πολύ πιο δυνατός και ισχυρός.

Με τα σάρκινα δάχτυλά μας δεν μπορούμε να πιάσουμε τον Αέρα... Όμως αυτός μπορεί να μας διαπεράσει, να εισχωρήσει σ' όλη τη Γη, ακόμα και στο Νερό και να παίζει έτσι με όλους μας, τυλιγμένος στη μαγεία της λεπτής του κινητικότητας. Όσο λιγότερη ύλη, τόσο λιγότερη αντίσταση και λιγότερο βάρος, περισσότερη κινητικότητα, περισσότερη δύναμη.

Η Γη διαπερνάται από τον αέρα. Το αέρινο στοιχείο έχει την ιδιότητα να κατοικοεδρεύει μέσα στις πιο απίθανες ρωγμές και σχισμές. Διεισδύει στα βάθη του πλανήτη, προξενεί εσωτερικές και παράξενες περιδινήσεις που ποτέ δεν βλέπουμε και φτάνει στην καρδιά της φωτιάς που κοιμάται στα πιο μεγάλα βάθη. Εκεί θερμαίνεται και επεκτείνεται για να διαφύγει προς τα έξω, μέσα από άλλες σχισμές και ρωγμές, γεμάτος όμως από ακτινοβόλα ενέργεια, από ηφαιστειακή ενέργεια, στα γκέιζερ που ανυψώνονται μέσα στη θάλασσα, με τους καπνούς ή τους ατμούς που αναδύονται ξαφνικά μπροστά στα έκπληκτα μάτια των ανθρώπων.

Ο αέρας παίζει στην επιφάνεια της Γης. Περνάει μεταξύ των πετρωμάτων, τραγουδάει μαζί μ' αυτά τα μυστηριώδη τραγούδια που τους ήχους τους δεν μπορούμε να γράψουμε στο χάρτινο πεντάγραμμο. Κρύβεται μέσα στο φύλλωμα των φυτών κι εμφανίζεται ξαφνικά σαν ένα άτακτο παιδί, προσδίδοντας την παρουσία του μπροστά στον θαυμαστό χορό των φύλλων και των χαμόδεντρων, των βοσκοτοπιών και των μεγάλων κλαδιών. Παίζει με τους ανθρώπους μπερδεύοντας τα ρούχα τους, περνώντας μέσα από τις τρίχες του κεφαλιού τους και ψιθυρίζοντας στ' αυτιά τους τις μαγικές του λέξεις. Χορεύει ακούραστος με γοργά ή αργά βήματα, σαν απαλό αεράκι ή σαν ανεξέλεγκτη ανεμοθύελλα με ιλιγγιώδεις στροβίλους. Σηκώνει σωματίδια σκόνης, στραβώνει όταν σκουπίζει τους δρόμους, προετοιμάζει τον ερχομό της βροχής.

Ο Αέρας και το Νερό είναι μεγάλοι φίλοι κι εκφράζουν αυτήν τη σχέση τους με τις πιο διαφορετικές μορφές. Υπάρχουν μέρες που το σμίξιμό τους εκδηλώνεται μέσα από την απαλή κυματιστή ροή των ρευμάτων των ποταμών ή από τα απαλά κύματα της θάλασσας που τελειώνουν τη διαδρομή τους στις ακτές. Βοηθάει να τρέξουν τα νερά. Φέρνει τα ποτάμια προς τη θάλασσα και τη θάλασσα προς τις ακτές. Έτσι συμμετέχει στην αδιάκοπη κίνηση, που είναι το χαρακτηριστικό ολόκληρης της φύσης.

Όμως υπάρχουν μέρες που το Νερό κι ο Αέρας αναμιγνύονται με πάθος. Άνεμοι και βροχές, κύματα και δίνες, πλημμυρισμένα ποτάμια, τρομακτικές θαλασσοταραχές, μας μιλούν για την τρομερή δύναμη αυτού του πάθους. Τότε είναι που τα στοιχεία δείχνουν όλη τους τη δύναμη και τρομάζουν τους ανθρώπους, κάνοντας έτσι έκδηλη την κοσμική ρίζα που μας τρέφει. Αν ο άνθρωπος γνώριζε πώς ν' αναζητά τη ρίζα του, θα καταλάβαινε το Νερό και τον Αέρα της καταιγίδας. Όμως καθώς ο άνθρωπος επαναπαύεται στο σάρκινο κουτί του, περιορίζεται και πνίγεται από εκείνες τις άλλες δυνάμεις, που φυσικά τον ξεπερνούν στο επίπεδο της ύλης.

Για τους σοφούς από τους παλαιούς κόσμους, ο Αέρας ήταν το σύμβολο της Ψυχικής Δύναμης. Ο Αέρας ήταν συγκίνηση, συναίσθημα, πάθος, η μεταβαλλόμενη κινητικότητα της σφαίρας των συναισθημάτων. Για να τον καταλάβουμε, θα αρκούσε να παίζουμε λίγο με τον Αέρα και να τον δούμε πίσω από τα πέπλα του ανέμου.

Οι ευχάριστες αύρες μας θυμίζουν το ήρεμο αίσθημα αγάπης που γεμίζει με ικανοποίηση τους ανθρώπους, όπως η αύρα τη Φύση. Οι απαλοί ψίθυροι, που μόλις ρυτιδώνουν την επιφάνεια της θάλασσας ή που κινούν με χάρη τα πράσινα φύλλα των δέντρων, μοιάζουν πολύ με τα ήπια λόγια της αγάπης, που κάθε τόσο εμείς οι άνθρωποι ξέρουμε να προφέρουμε.

Οι θυελλώδεις και μανιασμένοι άνεμοι είναι η ίδια εικόνα με τα ανεξέλεγκτα πάθη. Αυτά βρυχώνται και επιτίθενται και τα πάθη τσιρίζουν και κάνουν κομμάτια την ψυχολογική ικανότητα. Μπροστά στις μεγάλες ανεμοθύελλες -που ακολουθούνται από τις όχι μικρότερες τρικυμίες του νερού- εμείς συνηθίζουμε να κρυβόμαστε για να προστατευτούμε. Μπροστά στα μεγάλα ξεσπάσματα του πάθους, εμείς δύσκολα μπορούμε να αμυνθούμε.

Ποιο φράγμα θα μπορούσε να μας φυλάξει, αν δεν έχουμε μάθει να ζούμε λίγο πιο ψηλά, λίγο πιο σταθερά;

Αν καταλαβαίνουμε ότι μια θύελλα ισοπεδώνει ό,τι συναντάει στο πέρασμά της, γιατί δεν μπορούμε να κατανοήσουμε ότι οι βίαιοι και ασυγκράτητοι πόθοι μπορούν επίσης να ισοπεδώσουν το ίδιο μας το είναι; Γιατί έχουμε πίστη στη φύση και περιμένουμε το τέλος της καταιγίδας, καθώς δεν υπάρχει κακό που να διαρκεί εκατό χρόνια; Και γιατί, αντίθετα, δεν έχουμε πίστη στον εαυτό μας και καταρρέουμε στην πρώτη έφοδο των συγκινησιακών ανέμων;

Είναι μεγάλη η δύναμη του Αέρα, που τα καταφέρνει με τη Γη και με το Νερό, που τα καταφέρνει και με το σώμα μας και τη ζωτικότητα μας.

Όμως έχουμε επιμείνει πολλές φορές στο ότι τα παιχνίδια της Μάγια δεν είναι τυχαία, ούτε ανεξέλεγκτα. Η γνώση μας είναι αυτό που μπορεί να είναι τυχαίο ή ανεξέλεγκτο, αν δε βασιζόμαστε σε στέρεους νόμους.

Η Μάγια παράγει τις αύρες, τους ανέμους και τις θύελλες, παίζει με τον αέρα, όμως ακολουθεί νόμους που ξέρουν από αρχές και σκοπούς, που ξέρουν το λόγο και την αιτία όλων των πραγμάτων.

Ας παραδειγματιστούμε από την απλή και τόσες φορές ξεχασμένη διαδικασία της αναπνοής μας. Κάθε φορά που εισπνέουμε, ο Αέρας με την ιδιαίτερη ζωτικότητα διεισδύει στο σώμα μας.

Η ασυνειδητότητα με την οποία χειριζόμαστε τη φυσική μας ύπαρξη κάνει να μην παρεμβαίνουμε υπερβολικά σ' αυτήν τη διαδικασία κι έτσι όλα εκπληρώνονται ρυθμικά, με μαθηματική ακρίβεια, σύμφωνα με την τάξη που ο Αέρας ακολουθεί στις ανώτερες εκδηλώσεις του.

Μπαίνει ο Αέρας: μπαίνει η ενέργεια αυτού του ζωντανού στοιχείου. Ο Αέρας διανέμεται κι ακολουθεί δρόμους καθιερωμένους γι' αυτόν και σε συμφωνία με τον άλλο ιερό ρυθμό των χτύπων της καρδιάς, όπως και οι άνεμοι βρίσκονται σε συμφωνία με τις βροχές και τη θάλασσα. Ο Αέρας μοιράζει το πολύτιμο φορτίο του και φεύγει ξανά προς τα έξω, ζεστός, σχεδόν πυριγενής, όπως οι ηφαιστειακές αναθυμιάσεις από λάσπη και λάβα. Ο Αέρας έχει δωρίσει τη ζωή του και την αγνότητά του για να μπορέσουμε εμείς να ζήσουμε. Κι εμείς εξακολουθούμε να νομίζουμε πως είναι τυχαίο το ότι έχουμε δύο ανοιχτά ρουθούνια στη μύτη...

Ο Αέρας είναι ζωντανός. Πηγαίνει κι έρχεται, φέροντας τη Ζωή σε όλες τις γωνίες. Διειδύει στη Γη και στη Θάλασσα. Χωράει στις πέτρες, στα φυτά, στα ζώα και στους ανθρώπους. Γνωρίζει τους νόμους του και παίζει για να τους εκπληρώσει. Τραγουδάει, απολαμβάνει, γελάει και κλαίει. Είναι ήπια συγκίνηση, καταστρεπτικό πάθος κι εξυψωμένο συναίσθημα.

Ο Αέρας γνωρίζει από μεταλλαγές, ξέρει να βουίζει με θυελλώδη μανία, ξέρει από ευχάριστα θροϊσμάτα κι έχει μάθει να διειδύσει σε κάποιους σωλήνες από ύλη, που ο άνθρωπος κατασκεύασε για να αιχμαλωτίζει το τραγούδι του.

Οι αρχαίοι Έλληνες έλεγαν ότι η κατασκευή μουσικών οργάνων ήταν ένα χάρισμα από τον Ουρανό κι ευχαριστούσαν τον Απόλλωνα γι' αυτό το τόσο θαυμαστό δώρο. Ακόμα και σήμερα εξακολουθούμε να φτιάχνουμε όργανα. Αρκεί να φυσήξουμε και να κινήσουμε πλήκτρα, για να ανταποκριθεί ο Αέρας στο κάλεσμά μας και να τραγουδήσει με τους ήχους ενός φλάουτου, με τη θέρμη ενός όμποε ή με την αγένεια ενός τρομπονιού.

Κι εμείς που τόσο καλά μπορούμε να ορίζουμε τον Αέρα σ' αυτούς τους σωλήνες με πλήκτρα και τρύπες, πόσο θα καθυστερήσουμε να μάθουμε το ίδιο παιχνίδι και να διαφεντεύσουμε τον άνεμο των παθών μας, που τρέχουν χωρίς να τα συγκρατεί κανένα όργανο;

Η ΦΩΤΙΑ

Απ' όλα τα Στοιχεία στα οποία έχουμε αναφερθεί μέχρι τώρα -Γη, Νερό, Αέρα- η Φωτιά είναι το πιο λεπτό και ίσως αντιστοιχεί στην πλέον ανώτερη και ενεργή δύναμη της φύσης την οποία μπορούμε να συλλάβουμε προς το παρόν, αν

δεχτούμε, όπως οι γέροντες σοφοί, ότι κανένα από τα σημερινά μας σχήματα δεν έχει ολοκληρώσει τη γνώση του κόσμου στον οποίο ζούμε.

Γιατί η ανώτερη; Γιατί η πιο ενεργή; Αν ανακαλύψουμε το είδος της πυριγενούς ενεργητικότητας, θα καταλάβουμε γιατί είναι ανώτερη σε σχέση με τα άλλα στοιχεία, αν και για να επιτευχθεί αυτό θα πρέπει να οξύνουμε το μυαλό και να προσπαθήσουμε να εμβαθύνουμε στις συμβολικές σημασίες που οδηγούν πέρα από τις υλικές παρουσίες.

Η Γη κινείται με βάση σχηματισμούς που, αν δεν αλλοιώνουν την ουσία της, σίγουρα τροποποιούν τις παραστάσεις της. Χημικές και φυσικές μεταβολές ταραάζουν συνεχώς την καρδιά του πλανήτη και σε συμφωνία με το Νερό, τον Αέρα και την ίδια τη Φωτιά, η Γη μεταβάλλεται χωρίς ν' αλλάζει τη θέση της στον χώρο.

Το Νερό παρουσιάζεται ως δώρο από μια μείζονα κινητικότητα. Γι' αυτήν δεν υπάρχουν μυστικά σε ό,τι αφορά στην οριζόντια κίνηση. Ποταμοί και θάλασσες μετατοπίζονται, με μεγαλύτερη ή μικρότερη ορμητικότητα, και σαρώνουν τις λεκάνες τους από τη μια άκρη ως την άλλη, αν και στηρίζονται πάντα στη μητέρα Γη, που είναι το αναγκαίο στήριγμα για να μπορούν να ρέουν. Μόνο το νερό των βροχών έχει μια κατακόρυφη δραστηριότητα, η οποία προσεγγίζει περισσότερο μια άλλη κίνηση κατακόρυφης πνευματικοποίησης, όπως θα δούμε στη συνέχεια.

Κι ο Αέρας; Αυτός ρέει οριζόντια ή κατακόρυφα, σαρώνοντας την επιφάνεια της Γης και αφού δεν έχει καθόλου ανάγκη να στηριχτεί σ' αυτήν, δεν έχει τη ρίζα του στις λεκάνες των θαλασσών ούτε στην κοίτη των ποταμών. Η Φωτιά χρειάζεται ένα μόνο σημείο στήριξης στη βάση της κι από κει και πέρα όλες οι κινήσεις της είναι κατακόρυφες. Ένας ατέρμονος χορός με φιλοδοξίες ανόδου σε μεγαλύτερα ύψη κι αυτό είναι το πιο ολοκληρωμένο παράδειγμα της ανθρώπινης πνευματικότητας, η οποία αναζητά τον Θεό της προς τα πάνω, ενώ μόλις που ακουμπάει στο σώμα μέσω του οποίου της έτυχε να εκφραστεί.

Η Μάγισσα έχει δέσει τα άκρα του παιχνιδιού της με έναν τόσο επιδέξιο τρόπο, ώστε τίποτα δεν είναι απομονωμένο ούτε αφημένο στην τύχη. Όλα είναι ενωμένα και κάθε πράγμα υπάρχει στο βαθμό που συμμετέχει με τα υπόλοιπα.

Έτσι η Φωτιά χρειάζεται τον Αέρα, χωρίς τον οποίο θα ήταν αδύνατο να εκφραστεί. Στηρίζεται στη Γη κι όταν την αγγίζει την αναλώνει με τον ίδιο τρόπο που αναλώνει το οξυγόνο.

Ξηραίνει τα νερά κι ακόμα μπορεί να καίει μέσα τους, αν θυμηθούμε το παλιό μυστικό των Ελλήνων, που στις μέρες μας έχει χαθεί, τη λεγόμενη «ελληνική φωτιά», που μπορούσε να παραμένει αναμμένη μέσα στη φωτιά.

Η Φωτιά, στην ανωτερότητά της, τα διαπερνάει όλα και τα αναλώνει όλα, όχι σε μια απλή επίδειξη καταστροφικότητας, αλλά στο πλαίσιο μιας πιο σκληρής δουλειάς για την απελευθέρωση.

Ωστόσο μέσα στο διαρκές παιχνίδι της Μάγια, έχουμε φτάσει να θεωρούμε το Νερό ως εχθρό της Φωτιάς και ως το μοναδικό στοιχείο που σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να νικήσει τη ρώμη της. Αυτό είναι εν μέρει σωστό και βγάζοντας τα πέπλα της ψευδαισθήσης είναι απλό να συναντήσουμε την αιτία αυτού του γεγονότος.

Αν το Νερό είναι ζωτικότητα, είναι η Μητέρα της Ζωής όσον αφορά την ύλη, στο βαθμό που το συγκρίνουμε με τη δύναμη των θαλασσών στη Γη και του αίματος στο σώμα. Αν η Φωτιά είναι ζωτικότητα, τότε είναι κι ο Πατέρας της Ζωής όσον αφορά το πνεύμα, στο βαθμό που συνηθίζουμε να τη συγκρίνουμε με τις φλόγες που αναλώνουν τα πάντα στη Γη και με το Νου που εξυπηρετεί σαν το πρώτο σκαλοπάτι για να καταλάβουμε την Αλήθεια στον άνθρωπο.

Μ' αυτόν τον τρόπο μας παρουσιάζεται η πάλη μεταξύ του Νερού και της Φωτιάς, με το κάθε στοιχείο να μάχεται για την κυριαρχία του ως ιδιαίτερη μορφή Ζωής. Από τη στιγμή που το ισοζύγιο της τρέχουσας εξέλιξης δεν είναι καθόλου εξισορροπημένο, από τη στιγμή που η αμφιβολία έχει μειώσει την ικανότητα να διακρίνουμε ποιο είναι το όφελος της ύλης και ποιο του πνεύματος, από τη στιγμή που για τον άνθρωπο αυτός ο πόλεμος των αντινομιών δεν έχει ακόμα επιλυθεί, είναι δυνατόν να νικήσει το Νερό τη Φωτιά ή η Φωτιά να επιβληθεί παρά όλα αυτά...

Η Φωτιά κι ο Νους παίζουν ένα συζυγή συμβολισμό στον κόσμο της Μάγια. Ο Νους, όπως και η Φωτιά, ενώνεται με τις συγκινήσεις -σαν να επρόκειτο για τον Αέρα- αν και καταλήγει να τις αναλώσει. Στηρίζεται στη ζωτικότητα του σώματος (Νερό και Γη) για να το γνωρίσουμε και οι ιδέες

του τελικά εκπέπονται από το στόμα μας ή τις ενέργειές μας. Αυτό συμβαίνει αν ο Νους δεν μετατραπεί σε φλόγα που καταβροχθίζει, γιατί σε μια τέτοια περίπτωση δεν υπάρχει σώμα ούτε ψυχή για ν' αντισταθεί, ακόμη και σε περίπτωση αρρώστιας, στη δύναμη ενός καταστροφικού Νου.

Οι πρόγονοί μας των παλιών πολιτισμών απέδιδαν πάντα μια ιδιαίτερη λατρεία προς τις θεότητες της Φωτιάς. Είδαν σ' αυτές το σύμβολο του πλέον αρχέγονου και βαθύ κόσμου και εξωτερικεύσαν αυτό το μυστικό με την ενεργητική μορφή του πολέμου και της θυσίας. Πόλεμος όχι ως καταστροφή αλλά ως απελευθέρωση. Η Θυσία είναι η «ιερή λειτουργία» (Σημ. Μετ. στα Ισπανικά θυσία=sacrificio δηλαδή, sacro oficio, η ιερή τελετή, κατά την οποία παρεμβαίνει η Φωτιά με την ποιότητα του ανώτερου και συγχρόνως ιερού συμβόλου). Εδώ βρισκόμαστε μπροστά στη Φωτιά που ρυθμίζεται από την τελετουργία, στη Φωτιά που μπορεί να καίει με την ίδια δραστηριότητα στο πιο ταπεινό πήλινο αγγείο ή στα θυμιάματα των βωμών ή στις λαμπάδες από τάματα που υπάρχουν στους ναούς. Αυτή είναι επίσης η Φωτιά που καίει και δίνει λάμψη στο εσωτερικό του ανθρώπου. Είναι ο ιερός σπινθήρας που διαφοροποιεί τον άνθρωπο απ' όλα τα άλλα βασίλεια της Φύσης και που, από τη στιγμή που είναι αναμμένη, προξενεί τον αποφασιστικό πόλεμο μεταξύ του μικρού εγώ και του μεγάλου Εγώ, μεταξύ της ζωής του σώματος, που είναι το Νερό, και της ζωής της ψυχής, που είναι η Φωτιά.

Ας μεσολαβήσει η Μάγια, ώστε ο κάθε άνθρωπος να γίνεται υπεύθυνος για τον δικό του πόλεμο και να θέτει τις δυνάμεις της στην υποστήριξη του μοναδικού δυνατού νικητή.

Ο συμβολισμός του αριθμού 4

Κείμενο: Νίκος Σαρλάς

Κάθε αριθμός είναι μια έννοια, μια πραγματικότητα που ο ανθρώπινος νους καλείται να ανακαλύψει βαδίζοντας την εξέλιξη. Οι αριθμοί, που για τον Πυθαγόρα αποτελούν «το κλειδί του κόσμου», φαίνεται να γεννούν και να ρυθμίζουν όλες τις εκδηλωμένες έννοιες, δηλαδή τον κόσμο όπως μπορούμε να τον αντιληφθούμε. Ο Αριστοτέλης επισημαίνει: «ο αριθμός είναι η αρχή και, όπως θα λέγαμε, η υπόσταση όλων των πραγμάτων και των καταστάσεων».

Κάθε αριθμός επίσης είναι ένα σύμβολο, αφού «σημαίνει» κάποιες συγκεκριμένες ιδέες. Αργότερα τα αισθητά αντικείμενα «μετέχουν», μιμούμενα τις ιδέες αυτές όπως θα έλεγε και ο Πλάτωνας. Οι αριθμοί είναι λοιπόν κάποια πολύ υψηλά αρχέτυπα, τα οποία δημιουργούν και διοικούν την ύπαρξη με όλη την υποκρυπτόμενη αρμονία της.

Η έννοια του αριθμού τέσσερα έχει γραφεί και συμβολιστεί με πολλούς τρόπους. Οι πιο γνωστοί σε εμάς είναι το αραβικό γράμμα 4, το ελληνικό Δ ή το ρωμαϊκό IV. Σαν Ινδο-αραβικό γράμμα, το 4 αρχικά ήταν τέσσερις γραμμές που για συντομία ενώθηκαν στο σύμβολο του σταυρού (+), ο οποίος σταδιακά εξελίχθηκε στο σημερινό διεθνές σύμβολο για τον αριθμό.

Με φυσικό τρόπο λοιπόν υπάρχει ένας συσχετισμός της

έννοιας του τέσσερα με το σύμβολο του Σταυρού, πιθανά του πιο διαδεδομένου και χρησιμοποιούμενου συμβόλου στην ιστορία της ανθρωπότητας. Τον σταυρό το συναντάμε με διάφορες παραλλαγές, οι κυριότερες από τις οποίες είναι το αιγυπτιακό ανκ, το ταυ και η σβάστικα. Ενδιαφέρουσα φαίνεται η άποψη του Carl Jung που συνδέει τον σταυρό με την ανακάλυψη της φωτιάς από τον άνθρωπο ή με το θεϊκό δώρο του Προμηθέα στους ανθρώπους, καθώς η φωτιά παράγεται από την τριβή ανάμεσα σε δύο ξύλα που σταυρώνονται. Έτσι, πέρα από πολιτισμούς και θρησκείες, ο σταυρός αποκτά έναν συμβολισμό με πανανθρώπινο χαρακτήρα.

Στο γεωμετρικό κλειδί, ο αριθμός 4 εκφράζεται μέσα από το τετράγωνο. Το κατ' εσχρήν σύμβολο της τάξης και της σταθερότητας. Είναι ενδιαφέρουσα η παρατήρηση πως αποτελεί το ιδανικό αρχιτεκτονικό σχήμα για σταθερά και ογκώδη κτίρια σε αντίθεση με το αιωνίως κινούμενο κυκλικό σχήμα των νομαδικών σκηνών των κατασκηνώσεων. Επίσης το τετράγωνο (όπως και ο σταυρός που αναφέραμε προηγουμένως) μπορεί να συμβολίζει την ένωση των 4 στοιχείων, την επίτευξη της ενότητας.

Το τέσσερα επίσης υποδηλώνεται μέσα από τις 4 κατευθύνσεις και συμβολίζει τον χώρο και την εκδήλωση στο

σύνολό της. Βορράς, Νότος, Ανατολή, Δύση: κάθε μία από τις κατευθύνσεις έχει έναν μεγάλο συμβολισμό, όμως η έννοια του 4 τις διοικεί και επιτρέπει την εννοιολογική δημιουργία του «χώρου».

Η εκδήλωση είναι και αυτή τετραπλή από την επιστημονική σκοπιά. Υπάρχει ο τρισδιάστατος χώρος των Καρτεσιανών διαστάσεων ο οποίος ολοκληρώνεται, «κλείνει» με την 4η διάσταση του χρόνου. Έτσι φτάνουμε στο αγαπημένο χωροχρονικό συνεχές του Einstein και της σύγχρονης Φυσικής.

Ο ίδιος ο χρόνος επίσης διαιρείται με έναν τετραπλό τρόπο, εξαιτίας της περιφοράς της Γης γύρω από τον Ήλιο και του φαινομένου των ισημεριών και των ηλιοστασίων. Είναι οι γνωστές μας εποχές. Ο κύκλος ζωής όλης της φύσης ρυθμίζεται από τον αιώνιο κύκλο των 4 εποχών. Όλοι οι λαοί από την αρχαιότητα έως σήμερα γιορτάζουμε με έμμεσο ή άμεσο τρόπο τις ισημερίες και τα ηλιοστάσια. Αυτός ο τετραπλός κύκλος του ήλιου αντανακλάται στην ανθρώπινη ζωή μέσα από τη φάση της γέννησης και της άνθισης (Άνοιξη), της νιότης (Καλοκαίρι), της ωριμότητας και της καρποφορίας (Φθινόπωρο) και του θανάτου ή ενδοσκόπησης (Χειμώνας).

Στις θρησκείες, όπου έχουμε πάντα πολλούς και πλούσιους συμβολισμούς, μπορεί αυτός ο συμβολισμός να υπάρχει με έμμεσο τρόπο, όπως για παράδειγμα η γέννηση του θεανθρώπου στο χειμερινό ηλιοστάσιο, ή η αναστάσή του στην εαρινή ισημερία. Στις διάφορες θρησκείες βρίσκουμε τη χρήση του 4πλου συμβολισμού: όπως για παράδειγμα στον Χριστιανισμό τα 4 Ευαγγέλια ή οι 4 καβαλάρηδες της αποκάλυψης, στον Ινδουισμό τα τέσσερα στάδια της ζωής του ανθρώπου, στον Βουδισμό οι 4 μεγάλες Αλήθειες κλπ.

Μια πολύ σημαντική έκφραση του τέσσερα, βρίσκουμε στην προσωκρατική σκέψη μέσα από τα τέσσερα στοιχεία. Αυτή τη μυστηριακή διδασκαλία τη συναντάμε αναγεννημένη πολύ αργότερα στον Ευρωπαϊκό μεσαίωνα στα τάγματα των Αλχημιστών. Τα τέσσερα στοιχεία είναι η Γη, το Νερό, ο Αέρας και η Φωτιά, όμως αυτά είναι κάτι πολύ περισσότερο από τις γνωστές μας φυσικές εκφράσεις όπως το νερό ενός ποταμού, ο άνεμος ή η φυσική φωτιά.

Στην παραδοσιακή φιλοσοφία και στον εσωτερισμό, με τον όρο «στοιχεία» χαρακτηρίζονται οι καταστάσεις της ύλης που δομούν τον κόσμο μας. Σαν πρωταρχικά συστατικά

εκφράζονται με πολλούς τρόπους και σε όλα τα επίπεδα συνείδησης ή δόνησης. Συσχετίζονται με τις διαβαθμίσεις των ενεργειακών επιπέδων, μέσα στα οποία δρα ο άνθρωπος. Επίσης, κυβερνούν τα βασίλεια που συσχετίζονται μ' αυτά: ορυκτά, φυτά, ζώα και άνθρωποι. Κι ακόμη, αν δοκιμάσουμε να ανεβάσουμε το επίπεδο της αναλογικής μας μελέτης, θα βρούμε πως τα τέσσερα στοιχεία συσχετίζονται με νόμους-ενέργειες που οι άνθρωποι μέσα στις διάφορες θρησκείες ονόμασαν ως «θεούς».

«Θα μπορούσαμε να πούμε πως πρόκειται για τα ορατά περιβλήματα, τα σύμβολα των ψυχών ή των αόρατων πνευμάτων που τα ζωογονούσαν. Τα στοιχεία του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη ήταν οι ασώματες αρχές, οι συνδεδεμένες με τις τέσσερις μεγάλες διαιρέσεις του υλικού μας κόσμου»¹

Καθώς τα τέσσερα στοιχεία εκδηλώνονται, αρχίζει ένα αέναο παιχνίδι μεταξύ τους που γεννά τη Δημιουργία. Κάθε φαινόμενο, σύμφωνα με την αντίληψη των αλχημιστών εμπεριέχει και τα τέσσερα στοιχεία, αν και χαρακτηρίζεται κυρίως από ένα. Με την ένωση δύο τουλάχιστον στοιχείων παράγεται μία ένταση και εκτυλίσσεται η δημιουργία και ανάπτυξη, ενώ αντίθετα μπορεί να οδηγήσει στη φθορά και την καταστροφή.

Πόσα θαυμάσια πράγματα μπορούν ακόμα να κρύβονται κάτω από τη σκόνη των χιλιόχρονων συμβόλων; Αν μπορούσαμε να ρίξουμε μια πιο προσεκτική ματιά πάνω στα ίχνη που αφήνουν, ίσως καταφέρναμε να κατανοήσουμε ή ακόμα και να διαισθανθούμε υπερβατικές πραγματικότητες. Να έρθουμε σε επαφή έστω και στιγμιαία με τις σαφείς Αλήθειες που έχουν κρατήσει αναλλοίωτες για χιλιάδες χρόνια. Ο γνωστός φιλόσοφος Carl Jung αναφέρει: «Πρέπει να αναγνωρίσω, πως είμαι απλώς μια έκφραση, ένα σύμβολο της Ψυχής»

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΗ

1 Μυστ. Διδασκαλία, Ε.Π.Μπλαβάτσκι, Τόμος 2, Τμ. XIV, σελ. 226.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Τζ. Κούπερ, «Λεξικό συμβόλων», Εκδόσεις Πύρινος Κόσμος
- Rene Guenon, «Ο συμβολισμός του σταυρού», Εκδόσεις Πεμπτούσια
- Τα μυστικά των Πυθαγορείων, Mallinger Jean, εκδόσεις ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ
- www.nea-acropoli.gr
- www.theosophicalsociety.gr

Οι προσωκρατικοί και τα τέσσερα στοιχεία

Κείμενο: Μιχάλης Βεργιάκης

Στον εκδηλωμένο κόσμο ή καλύτερα εκδηλωμένο επίπεδο, όπου κινούμαστε και το οποίο αντιλαμβανόμαστε, μπορούμε να ισχυριστούμε πως υπάρχουν Τέσσερα Στοιχεία: η Γη, το Νερό, ο Αέρας και η Φωτιά. Δεν πρέπει κανείς να εννοήσει αυτά τα τέσσερα Στοιχεία ως φυσική γη, φυσικό νερό ή φυσική φωτιά, αλλά ως ομάδες πολύ μεγαλύτερες ή καλύτερα ολόκληρους κόσμους, οι οποίοι εξωτερικά συμβολίζονται με τα τέσσερα στοιχεία που αναφέραμε. Τα τέσσερα επομένως πρωταρχικά Στοιχεία περιλαμβάνουν και αναφέρονται στις τέσσερις μορφές ή καταστάσεις της Ύλης στο γήινο φυσικό επίπεδο, στο ενεργειακό, ψυχικό και νοητικό! Οι διαστάσεις αυτές ονομάζονται αντίστοιχα: Γη, Νερό, Αέρας και Φωτιά οι οποίες αντιστοιχούν με τα τέσσερα κατώτερα επίπεδα της Φύσης.

Σύμφωνα με τις παραδοσιακές διδασκαλίες τα Πρωταρχικά Στοιχεία είναι επτά. Απ' αυτά, τα τέσσερα έχουν ήδη εκδηλωθεί: η Γη, το Νερό, ο Αέρας και η Φωτιά, το πέμπτο είναι αυτό που λέγεται Αιθέρας και η Εσωτερική Φιλοσοφία θεωρεί ως ουσία και η περίληψη των άλλων δύο ακόμη στοιχείων που ακόμη δεν γνωρίζουμε.

Για να αντιληφθούμε αυτά τα Στοιχεία πρέπει ο νους να απελευθερωθεί από τον κόσμο τον αισθητό και από μια ανθρωπομορφική διάσταση των πραγμάτων. Γιατί στην πραγματικότητα δεν αναφερόμαστε στα στοιχεία της επιστήμης της χημείας, αλλά σε «Δυνάμεις της Φύσης»! Όχι στις πιο τραχείς από αυτές που εμπεριέχονται στο στοιχείο Γη, όπως είναι τα στερεά, τα υγρά, τα αέρια κλπ που μαθαίνουμε στις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου, αλλά στις πιο λεπτές και αόρατες, εμβαθύνοντας ακόμα περισσότερο από το γήινο φυσικό επίπεδο, στον κόσμο τον ενεργειακό, του Ψυχισμού και του Νου.

Οι Αρχαίοι Μύστες – Προσωκρατικοί Φιλόσοφοι δεν έπεσαν στην παγίδα της απλής λατρείας των υλικών εκφράσεων, αλλά καταλάβαιναν τις ανώτερες αρχές που εμψύχωναν αληθινά τους κόσμους των τεσσάρων Στοιχείων. Αντιλαμβάνονταν τα Στοιχεία αυτά ως φορείς ανώτερων πνευμάτων ακόμα και Θεών. Επειδή ακριβώς για αυτούς ο κόσμος είναι γεμάτο θεούς και Δυνάμεις. Έναν τέτοιο κόσμο κληρονόμησαν, στον οποίο επιβίωνε ακόμη, προερχόμενη από την εποχή του Ομήρου και ακόμη πολύ παλαιότερα, μια μυθική αντίληψη των πραγμάτων.

Σύμφωνα με αυτήν την αντίληψη ο άνθρωπος δεν θεωρεί απλώς τα πράγματα, αλλά είναι μέσα στα πράγματα. Και τα πράγματα με τη σειρά τους είναι μέσα στον άνθρωπο. Ο μυθικός άνθρωπος δεν βλέπει τον κόσμο και επομένως και τα πράγματα που τον περιβάλλουν ως αντικείμενα προς ανάλυση. Τα βλέπει ως μέρος του εαυτού του και της φύσης. Μέσα τους βλέπει, νοιώθει, αισθάνεται τη ζωή και τους αποδίδει δυνάμεις, όπως αποδίδει και στον εαυτό του. Και για αυτόν τον λόγο αισθάνεται πλήρης, δεν αμφιβάλλει ακόμη...

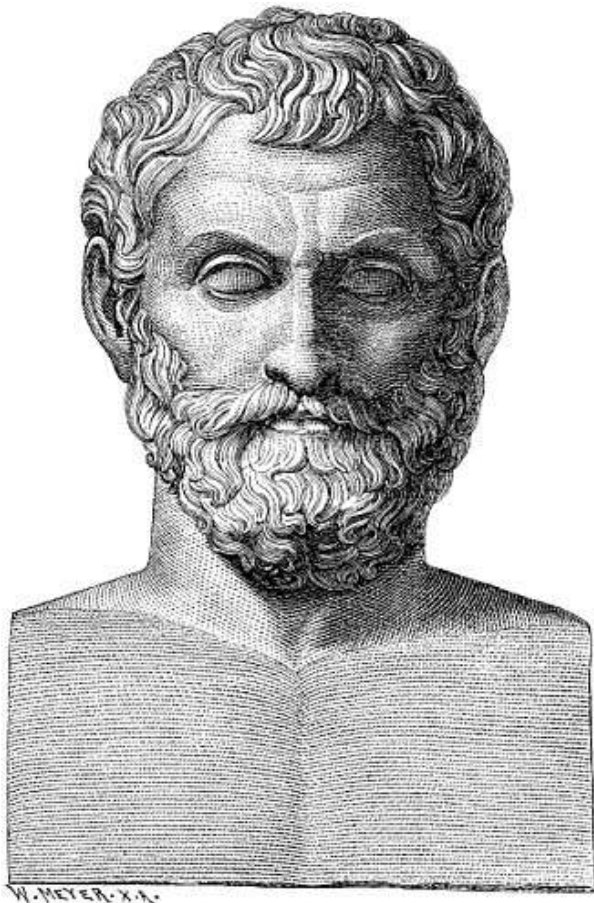
Πρόκειται για έναν κόσμο μυθικό, όπου πρώτα ενώνεται κανείς με τα πράγματα, τα βιώνει και μετά τα κατανοεί. Αυτή η αντίληψη κάποια στιγμή θα διαφοροποιηθεί, καθώς προέκυψε η ανάγκη του ανθρώπου να κατανοήσει, καθώς η μυθική αντίληψη είχε μια μεγάλη δόση μαγείας αλλά και δογματισμού όχι με την έννοια μιας αμετακίνητης αδιάλλακτης θέσης, από φανατισμό αλλά με την έννοια της Αρχής και μιας διαχρονικής αρχετυπικής αλήθειας. Και δίκαια για εκείνον που γνωρίζει, η αλήθεια φυσικά είναι δογματική, γιατί ακριβώς έχει γνωρίσει, έχει βιώσει την αλήθεια ή ένα μέρος της και δεν χωράει σε αυτό αμφιβολία. Σε αυτό όμως το πνευματικό ύψος δεν ήταν όλοι οι άνθρωποι και αυτό το χάσμα προσπάθησαν να καλύψουν οι Προσωκρατικοί Φιλόσοφοι. Προσπάθησαν να εξηγήσουν αυτόν τον κόσμο των πνευμάτων, των θεών και των αόρατων δυνάμεων με έναν φιλοσοφικό τρόπο. Οι Προσωκρατικοί ήταν φυσικοί φιλόσοφοι, καθώς ασχολούνταν με τη Φύση, ως φύσημα, ως Πνεύμα, με την έννοια του Όντος και απέδιδαν στο σύνολο των υπαρκτών ουσιών την καθοριστική επιρροή αυτού του Φυσημάτος... Πρόκειται λοιπόν για τον κόσμο της Δημιουργίας: για όλα όσα έχει κάνει ο Δημιουργός. Προσπαθούν να ανακαλύψουν αυτό που βρίσκεται πίσω από τη φύση, να κατανοήσουν τον Θεό, με επιστημονικό τρόπο, για αυτό και πλέον δεν αναφέρονται σε ονόματα θεών και θείων δυνάμεων.

Οι Προσωκρατικοί εμφανίζονται τον 7ο - 6ο αιώνα π.Χ. και αναλαμβάνουν να δώσουν φιλοσοφική υπόσταση στις παλαιότερες δογματικές διδασκαλίες. Έτσι όταν αναφερόμαστε στην Προσωκρατική Φιλοσοφία, εννοούμε μια γραμμή σκέψης, στην οποία γίνεται προσπάθεια να εξηγηθεί ο κόσμος των φαινομένων, αλλά δεν έχει γίνει ακόμη ο διαχωρισμός της ορθολογιστικής φιλοσοφίας από την έννοια του Μύθου, της μαγείας, που χαρακτηρίζουν την εποχή του Ησίοδου και του

Ομήρου. Εμπεριέχει και τα δύο αυτά στοιχεία και συμπορεύεται μαζί τους. Υπάρχει μια ολόκληρη μυθική παράδοση πίσω τους, που περνά μέσα από τα Μυστήρια, καθώς ήξεραν πως μέσα σε κάθε πράγμα υπάρχει κάτι το αιώνιο, μια ουσία διαχρονική, αυτό για το οποίο αργότερα ο Παρμενίδης θα αναφερθεί με τον όρο «Όν».

Εστιάζουν στην προσπάθεια να ανακαλύψουν τη Φύση, από που προέρχονται αυτά που βλέπουμε και τι κρύβεται πίσω από αυτά. Πρόκειται για έναν προβληματισμό που αφορά στην ουσία όλων των όντων που εμψυχώνουν τη Φύση. Δεν ασχολούνται με το πως των πραγμάτων, αλλά με το «Γιατί» και το «Τι». Τι είναι Ο Δίας..., τί είναι το Έρεβος, οι Τιτάνες, ο Ουρανός; Αυτό το πέρασμα από το «Πώς» στο «Γιατί» και το «Τι» είναι η προσφορά των Προσωκρατικών στην Ιστορία της Φιλοσοφίας. Εξετάζουν τον κόσμο, όχι όπως τον εννοούμε εμείς σήμερα, αλλά τον κόσμο ως κόσμημα, σαν πετράδι που έχει βαθύτερη έννοια. Ο Κόσμος αυτός έχει Τάξη, τα πάντα είναι

Θαλής ο Μιλήσιος

τακτοποιημένα, τον διέπει ο νόμος της πολλαπλότητας αλλά και της Ενότητας, για αυτό και όλα μπορούν να κατανοηθούν χωριστά, με τη δύναμη του Νου, αλλά και τα πάντα ως Ένα. Και σε αυτό ακριβώς είναι που πρωτοπορούν οι Φιλόσοφοι αυτοί, πιστεύουν πως ο άνθρωπος μπορεί να τα γνωρίσει όλα σαν μέρος και αυτός της Φύσης.

Στην Προσωκρατική Φιλοσοφία ενυπάρχει επίσης η έννοια ενός Απόλυτου Θεού, μιας Πρωταρχικής Αιτίας, εξετάζουν τη Φύση σαν φύσημα που κάποιος έχει δημιουργήσει. Από αυτήν την αντίληψη κάνουν λόγο για κλίμακες, δηλαδή μια αλυσίδα με κρίκους, με την οποία εξηγούν τα επιμέρους χαρακτηριστικά του κάθε επιπέδου ξεκινώντας από το Νοητικό έως και το Φυσικό επίπεδο. Έτσι είναι οι πρώτοι που χρησιμοποιούν τα 4 αλημικά στοιχεία, τα οποία θα συναντήσουμε στη φιλοσοφία των Αλημιστών της Αναγέννησης, μέχρι τις μέρες μας. Προσπάθησαν να αποδείξουν με τα φιλοσοφικά και επιστημονικά δεδομένα της εποχής τους, την ύπαρξη του Θεού. Όχι του Θεού της θρησκείας τους, αλλά αυτήν την αφηρημένη Αρχή του Σύμπαντος.

Δεν την θεωρούν δεδομένη λόγω της ύπαρξης του Ιερατείου μιας θρησκείας ή κάποιας θεολογίας, αλλά προσπαθούν να

την αποδείξουν με ανθρώπινα μέσα και με ανθρώπινα μέτρα, με τη δική τους δηλαδή δύναμη. Θέλουν να αποδείξουν την αιωνιότητα του Όντος που πάντα Είναι, τις πρώτες Αρχές και τα σταθερά χαρακτηριστικά του Θεού – Όντος.

Οι Προσωκρατικοί ερμηνεύουν τις θεολογικές και μυθολογικές έννοιες με έναν φιλοσοφικό και αλημικό τρόπο. Αυτό που κάνουν είναι να αλλάζουν όνομα στους θεούς της μυθολογίας και να τους θεωρούν Αρχές, Ιδιότητες. Εκεί όπου για παράδειγμα ο Ησίοδος αναφέρει τον Ουρανό ως Ωκεανό της Ζωής, σαν τον μεγάλο Πατέρα, ο Θαλής ο Μιλήσιος αναφέρει το Νερό. Πρόκειται για την ίδια έννοια μ' αυτή του μεγάλου Ωκεανού, που είναι παντού αφενός και αφετέρου μέσα του πλέον τα πάντα.

ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΝΕΡΟ: Σύμφωνα με τον Θαλή η Ρίζα του Σύμπαντος είναι το Ύδωρ, η Πρωταρχική Άβυσσος, είναι ο Χώρος γεμάτος με Ύδωρ, που αντιστοιχεί στον Πρωταρχικό Ωκεανό της Ζωής! Απ' αυτόν τον Ωκεανό, απ' αυτή την υπόσταση, θα προέλθει η Ζωή. Αυτή η κοσμική μήτρα, είναι σαν μια Κοσμική Αγελάδα, η Μεγάλη Μητέρα του Σύμπαντος. Επίσης βλέπουμε σ' αυτόν, μεγάλη επίδραση από τις θρησκευτικές και κοσμογονικές αντιλήψεις των λαών της Αρχαίας Μεσοποταμίας, που λάτρευαν τη Θεά Τιαμάτ και από τους Αιγυπτίους που λάτρευαν τη Νουν, ως Θεότητα της Πρωταρχικής Αβύσσου – Ωκεανού.

Το Νερό λοιπόν για τον Θαλή, είναι παντού, έχει την ιδιότητα να διεισδύει στα πάντα και επομένως μέσα σε κάθε μόριο ύλης υπάρχει ζωή. Αναφέρεται επίσης και στους κύκλους του νερού. Για το πως δηλαδή η κυκλική διαδικασία του νερού γονιμοποιεί τη φύση στα διάφορα επίπεδά της: στη γη, σε υγρή κατάσταση είναι το νερό που βλέπουμε, στον αέρα γονιμοποιεί όλο τον ατμοσφαιρικό χώρο και τέλος όταν αυτή η υγρασία πηγαίνει ψηλότερα, τότε καίγεται, διεισδύει δηλαδή μέσα στη φωτιά και ξαναπέφτει πάλι σαν βροχή.

Για τον Θαλή τίποτα δεν είναι νεκρό, όλα είναι ζωντανά, από μια πέτρα μέχρι έναν πλανήτη. Σ' όλα υπάρχει ζωή, όχι μόνο όπως την εννοούμε σήμερα, αλλά και ψυχή. Έτσι θεμελιώνει με έναν τρόπο και φιλοσοφικά την ύπαρξη των λεγόμενων στοιχείων ή πνευμάτων της φύσης, που είναι οι δυνάμεις αυτές που εμψυχώνουν τα Στοιχεία της Φύσης και όλα τα πράγματα στον κόσμο. Η Ζωή σαν δύναμη και οι διάφοροι συνδυασμοί της, θα σχηματίσουν το σύμπαν, όπως το ξέρουμε. Όλα έχουν

ως κύριο στοιχείο της υπόστασής τους το Ύδωρ, το Ιερό Νερό.

ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΑΕΡΑΣ: Ο Αναξιμένης ήταν εκείνος ο οποίος λέγεται ότι ασχολήθηκε ιδιαίτερα με τα ατμοσφαιρικά επίπεδα και τη μετεωρολογία. Πρέσβευε πως η κύρια αρχή του κόσμου είναι ο Αέρας. Ο Αναξιμένης αντιλαμβάνεται τον κόσμο ως ζωντανό Ον, το οποίο αναπνέει.

Είτε το κοσμικό αυτό ζώο εισπνέει, είτε εκπνέει, το κύριο στοιχείο είναι η πνοή, ο αέρας. Το πνεύμα ως αέρας είναι το κύριο συστατικό της φύσης των πάντων. Είναι αυτό που στην Ανατολή ονομάζουν Πουρούσα, Πνεύμα, το οποίο δεν είναι ακίνητο, πάλλεται, οπότε παρουσιάζει καταστάσεις συστολής και διαστολής, συμπύκνωσης και αραιώσης. Στο φιλοσοφικό του σύστημα ο Αέρας κατέχει την ίδια θέση που κατέχει το Άπειρο του Αναξιμανδρου και το Ύδωρ του Θαλή. Από τον Αέρα γεννήθηκαν όλα και σ' αυτόν θα καταλήξουν, όπως στην Ανατολή επίσης έκαναν λόγο για τον Αιθέρα, το πέμπτο Στοιχείο.

Πάνω σ' αυτές τις ιδέες βασίζει την Κοσμογονία του. Ο Αέρας είναι το πρώτο Στοιχείο, το οποίο διαφέρει σε πυκνότητα και ποσότητα στα διάφορα μέρη. Όταν αραιώνεται πολύ γίνεται πυρ και όταν συμπυκνώνεται έχουμε πρώτα τον άνεμο, τον φυσικό αέρα, έπειτα τα σύννεφα και στη συνέχεια το νερό, τη γη και τους βράχους.

ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΦΩΤΙΑ: Το στοιχείο αυτό σύμφωνα με τον Ηράκλειτο αποτελεί την ουσία του Σύμπαντος και της ύπαρξης. Ολόκληρο το Σύμπαν αποτελείται από Φωτιά σε διαφορετικές φάσεις. «Τα πάντα προέρχονται από τη μετατροπή της θερμικής ενέργειας και αυτή προέρχεται από τη μετατροπή όλων των πραγμάτων, όπως από το χρυσάφι αποκτιούνται πράγματα και από τα πράγματα χρυσάφι» αναφέρει χαρακτηριστικά.

Όταν το πυρ σβήνει, τα πάντα παίρνουν τη μορφή με την οποία τα αντιλαμβάνονται οι αισθήσεις μας, γίνονται δηλαδή ύλη. Όλα αυτά τα εξήγησε στη θεωρία του για τους δύο δρόμους, δυο πορείες: μια καθοδική και μια ανοδική. Η μετατροπή των υλικών πραγμάτων σε πυρ (ενέργεια) ονομάζεται από τον Ηράκλειτο «εκπύρωση». Η αρμονία και η ομόνοια είναι οδηγοί της αναβατικής οδού, ενώ η αντίθεση και ο πόλεμος είναι οι αιτίες της καθοδικής. Αυτή του την αντίληψη εκφράζει στα δυο πασίγνωστα ρητά του:

«Τα πάντα ρει» και «Πόλεμος πάντων πατήρ». Επίσης στο σύστημα των δυο οδών του μιλάει για την αρμονία που

προέρχεται από τις αντιθέσεις και συγκρουόμενες φάσεις των τόξων. Αυτός ο κόσμος της πολλαπλότητας βρίσκεται κάθε φορά σε κάποια φάση του ανοδικού ή του καθοδικού τόξου. Ο Ηράκλειτος πίστευε στην αθανασία της ψυχής μ' ένα τρόπο που μοιάζει πολύ με τις διδασκαλίες των Ορφικών για το θέμα αυτό. Μετά τον θάνατο μας περιμένουν καταστάσεις που δεν μπορούμε να φανταστούμε. Η ζωή δε της ψυχής, βρίσκεται στον θάνατο του σώματος. Όταν εμείς πεθαίνουμε, η ψυχή μας ζει. Όσο ζούμε η ψυχή μας είναι ναρκωμένη. Όπως ο φοίνικας ανανεώνεται μέσα από τις στάχτες του, έτσι και τα πράγματα αναγεννιούνται αιώνια μέσα από τη φωτιά. Ταυτίζει φυσικά την ιερή Φωτιά με τον Λόγο και τον Παγκόσμιο Νου.

ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΓΗ: Ο Εμπεδοκλής θεωρούσε ως αρχή το στοιχείο Γη και πως τα πάντα προέρχονται από τα 4 αυτά Στοιχεία, τα οποία κατά τις ενώσεις και τους διαχωρισμούς τους παραμένουν αναλλοίωτα. Εδώ πρέπει να τονιστεί, πως για όλους τους φιλοσόφους αυτούς το Ον θεωρείται ενιαίο. Αλλά τοποθετώντας το σημείο αναφοράς σε διαφορετικό επίπεδο μπορούμε να εννοήσουμε το Ον ως το Ένα, αλλά είναι και Δύο (Πνεύμα - Ύλη) είναι και Τέσσερα (τα 4 Στοιχεία). Έτσι ο Εμπεδοκλής συνέχισε τον διαμελισμό του Όντος του Παρμενίδη. Τα τέσσερα βασικά στοιχεία τα ονομάζει ριζώματα, όρο που θα συναντήσουμε και στην παραδοσιακή αλχημεία, στοιχείο που τον καθιστά σαν τον πρώτο αλχημιστή – φιλόσοφο. Αρχικά βρίσκονται σε κατάσταση μίγματος και στη συνέχεια χωρίζονται. Συνδέονται με τα 4 κοσμικά επίπεδα που συνιστούν και την ανθρώπινη προσωπικότητα. Μιλάει για την ιεραρχία αυτών των επιπέδων, αλλά τα θεωρεί αιώνια, ρίζες δηλαδή του Σύμπαντος. Άλλη μια σημαντική όψη της φιλοσοφίας του Εμπεδοκλή είναι η ύπαρξη των δυνάμεων που μεσολαβούν, ώστε να μπορούν να γίνουν οι διάφοροι συνδυασμοί των 4 ριζωμάτων. Αυτές οι δυνάμεις είναι η Φιλία (έλξη) και το Νείκος (άπωση) δηλαδή η αγάπη και το μίσος αντίστοιχα. Από την φιλία προέρχεται το Ένα, από το νείκος τα πολλά. Εξαιτίας του παιχνιδιού αυτού μεταξύ Νείκος & Φιλίας, σχηματίζονται οι διάφορες μορφές του κόσμου αυτού και αυτή η διαδικασία αποχωρισμού και ένωσης των στοιχείων είναι συνεχής και αδιάλειπτη. Απ' όλες επίσης τις ενώσεις που λαμβάνουν χώρα με τη δύναμη της φιλίας, αυτές που επικρατούν είναι όσες εμπεριέχουν τον Λόγο.

Τα τέσσερα στοιχεία στον Αναξίμανδρο

Κείμενο: Παναγιώτης Γιαννακούρας

Ο Αναξίμανδρος ο Μιλήσιος ήταν προσωκρατικός φιλόσοφος που έζησε τον 6ο αιώνα π.Χ. Ήταν μαθητής και διάδοχος του Θαλή στην Σχολή της Ιωνίας, δάσκαλος του Πυθαγόρα και ένας από τους πρώτους φιλοσόφους που προσπάθησαν να εξηγήσουν συστηματικά και επιστημονικά την φύση του σύμπαντος.

Για τη ζωή του γνωρίζουμε ελάχιστα, γιατί όπως φαίνεται οι μεταγενέστεροι έδωσαν μεγαλύτερη σημασία στο να διατηρήσουν τη σκέψη του παρά τη βιογραφία του. Γνωρίζουμε ότι ασχολήθηκε με την Αστρονομία και τη Γεωγραφία. Θεωρείται ότι εισήγαγε τη χρήση του γνώμονα στην Ελλάδα καθώς και ότι κατασκεύασε έναν από τους πρώτους χάρτες του τότε γνωστού κόσμου. Ένα από τα κύρια έργα του ήταν το «Περί φύσεως».

Στη σκέψη του φαίνεται η ολιστική αντίληψη της φυσικής πραγματικότητας, στο κέντρο της οποίας είναι η κοσμογονική αναζήτηση. Για τον Αναξίμανδρο η αρχή του

σύμπαντος βρίσκεται στο Άπειρο, από το οποίο προέρχονται τα πρωταρχικά στοιχεία - Γη, Νερό, Αέρας, Φωτιά - τα οποία αποτελούν τα δομικά στοιχεία του κόσμου. Κάθε ένα από αυτά έχει τα χαρακτηριστικά και τις ιδιότητές του.

Το Άπειρο

Το άπειρο είναι το πρωταρχικό υλικό από το οποίο προήλθε ο κόσμος. Σύμφωνα με τον Αναξίμανδρο «περιέχει τα πάντα και κυβερνά τα πάντα», το χαρακτήρισε αιώνιο, αθάνατο και «θείο». Δεν έχει αρχή και τέλος. Είναι ομοιογενές, ενιαίο και ακατανόμαστο.

Για τον Αναξίμανδρο το Άπειρο δεν είναι μόνο μια φιλοσοφική έννοια, αλλά είναι μια αρχή, μια ουσία, μια υπόσταση. Θα μπορούσαμε να το αντιστοιχήσουμε με το Ακάσα ή τον Αιθέρα.

Από το άπειρο προέρχονται τα πάντα, από αυτό εκπορεύονται τα 4 στοιχεία, ενώ το ίδιο παραμένει αναλλοίωτο. Αν και στο πρώτο άκουσμα αυτό μπορεί να φαίνεται παράλογο,

αν φανταστούμε ότι με τη φλόγα ενός κεριού μπορούμε να ανάψουμε χιλιάδες φλόγες χωρίς να αλλοιωθεί η αρχική, τότε ίσως αντιληφθούμε κάτι από αυτή την διαδικασία που μας περιγράφει ο Μιλήσιος φιλόσοφος.

Κοσμογένεση

Ο Πλούταρχος μας λέει για τον Αναξίμανδρο ότι από το αιώνιο άπειρο αποχωρίστηκαν οι δύο βασικές αντίθετες δυνάμεις, του θερμού και του ψυχρού. Το θερμό πήρε τη μορφή πύρινης σφαίρας, και το ψυχρό τη μορφή νεφελώδους αέρα.

Η πύρινη σφαίρα τύλιξε τον νεφελώδη αέρα, και στο εσωτερικό του συμπυκνώθηκε η Γη. Στη συνέχεια η πύρινη σφαίρα εξερράγη, εκτινάχθηκαν δακτύλιοι φωτιάς και αέρα και έτσι σχηματίστηκαν ο Ήλιος, η Σελήνη και τα άστρα.

Η εικόνα αυτή, των στροβίλων και των δακτυλίων μας θυμίζει τις 4 αλημικές σφαίρες τις οποίες συναντάμε τόσο στον μακρόκοσμο - Σύμπαν, όσο και στον μικρόκοσμο - Άνθρωπο.

Στο κέντρο ο Αναξίμανδρος τοποθετεί τη Γη. Το γεγονός ότι έχουμε αναφορά από τον Θέωνα τον Σμυρναίο, σύμφωνα με την οποία ο Αναξίμανδρος πίστευε στο ηλιοκεντρικό σύστημα, μας κάνει να θεωρήσουμε ότι δεν αναφέρεται απαραίτητα στον πλανήτη Γη ο οποίος περιβάλλεται από τα υπόλοιπα ουράνια σώματα. Αλλά αναφέρεται στο στοιχείο γη το οποίο περιβάλλεται και διαπερνάται από τα υπόλοιπα 4 στοιχεία, σαν ομόκεντρες σφαίρες.

Σε άλλο σημείο ο Αναξίμανδρος αναφέρεται στη διαδικασία εκπόρευσης παρουσιάζοντάς την σαν μία διαδοχική κρυσταλλοποίηση των πραγμάτων.

Ο Αναξίμανδρος ισχυρίζεται ότι για να εξακολουθήσει να υφίσταται το σύμπαν και αυτή η διαδικασία δημιουργίας και καταστροφής, χρειάζεται να υπάρχει δυσαρμονία. Λέει ότι αν όλα ήταν δίκαια, αν όλα βρίσκονταν σε ισορροπία δεν θα υπήρχε σύμπαν, δεν θα υπήρχε ζωή. Θα είμαστε στο άπειρο. Και ακριβώς επειδή υπάρχει ανισορροπία, δυσαρμονία υπάρχει αδικία και τα όντα αναζητούν αυτό που τους λείπει για να φτάσουν στην ολοκλήρωση και στη δικαιοσύνη. Έτσι κινείται ο κόσμος και αυτή η αναζήτηση θα τους οδηγήσει στην τελική, την έσχατη αρμονία.

Τα στοιχεία

Γη

Η γη ήταν το βαρύτερο και πιο στερεό από τα τέσσερα στοιχεία. Συνδέθηκε με τη σταθερότητα, τη γείωση και τις ιδιότητες της σκληρότητας και της πυκνότητας. Στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία, η γη συνδέθηκε συχνά με τις ιδιότητες της ψυχρότητας και της ξηρότητας. Ο Αναξίμανδρος πίστευε ότι η γη ήταν το θεμέλιο όλων των πραγμάτων και ότι χρησίμευε ως βάση πάνω στην οποία μπορούσαν να χτίσουν τα άλλα στοιχεία.

Νερό

Το νερό συνδέθηκε με τις ιδιότητες της υγρασίας, της ρευστότητας και της προσαρμοστικότητας. Ο Αναξίμανδρος πίστευε ότι μέσω του νερού όλα τα πράγματα μπορούσαν να τρέφονται και να συντηρούνται. Ήταν το στοιχείο που μπορούσε να προσφέρει την απαραίτητη υγρασία και ρευστότητα για ανάπτυξη και αλλαγή.

Αέρας

Ο αέρας ήταν το ελαφρύτερο και πιο αιθέριο από τα τέσσερα στοιχεία. Συνδέθηκε με την κίνηση, την αλλαγή και τις ιδιότητες της ελαφρότητας και της επεκτατικότητας. Ο Αναξίμανδρος πίστευε ότι μέσω του αέρα όλα τα πράγματα κινούνταν και άλλαζαν. Ήταν η πνοή της ζωής που εμπύχωνε όλα τα έμβια όντα και ήταν ο αγωγός μέσω του οποίου μπορούσαν να αλληλεπιδράσουν τα άλλα στοιχεία.

Φωτιά

Η φωτιά ήταν το πιο μεταμορφωτικό και ισχυρό από τα τέσσερα στοιχεία. Συνδέθηκε με την ενέργεια, το πάθος και τις ιδιότητες της θερμότητας και της ξηρότητας. Ο Αναξίμανδρος πίστευε ότι η φωτιά ήταν η πηγή όλης της ενέργειας και της ζωτικότητας στο σύμπαν. Ήταν η κινητήρια δύναμη πίσω από κάθε αλλαγή και μεταμόρφωση, και ήταν το στοιχείο που μπορούσε να καταναλώσει και να μεταμορφώσει όλα τα άλλα στοιχεία.

Βιβλιογραφία

- Kahn, C., Ο Αναξίμανδρος και οι απαρχές της ελληνικής κοσμολογίας, μτφρ. Ν. Γιανναδάκης, Αθήνα, Πολύτυπο, 1982.
- Αριστοτέλης. (Αι) Φυσική. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη, 1999.
- Γραχάμ, Ν. (1986). Οι προσωκρατικοί φιλόσοφοι. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
- Μιλλιώτης, Ε. (2010). Αρχαία ελληνική φιλοσοφία. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτρος.

ΝΑ

ΝΕΑ ΑΚΡΟΠΟΛΗ

Ποιοί είμαστε:

Η Νέα Ακρόπολη είναι ένας Διεθνής Πολιτιστικός και Φιλοσοφικός Οργανισμός που δραστηριοποιείται σε περισσότερες από 55 χώρες στον κόσμο και έχει ως σκοπό να ενεργοποιήσει την εσωτερική δύναμη του ατόμου, προωθώντας τον ανθρώπινο πολιτισμό, τον αυθεντικό εθελοντισμό και την πρακτική φιλοσοφία.

Οι 3 αρχές μας

1 - Συναδελφосύνη

Η προώθηση ενός Ιδεώδους παγκόσμιας συναδελφосύνης βασισμένο στο σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, πέρα από τις διαφορές μας, φυλετικές, μορφωτικές, θρησκευτικές, κοινωνικές κ.ά.

2 - Γνώση

Η αγάπη για τη σοφία, η οποία μέσα από τη συγκριτική μελέτη των φιλοσοφιών, θρησκειών, επιστημών και τεχνών, προωθεί τη γνώση για το σύμπαν, τη φύση και τον άνθρωπο.

3 - Ανάπτυξη

Η ανάπτυξη των καλύτερων στοιχείων του ανθρώπου, με την προώθηση και την ένταξή του στη φύση και την κοινωνία, όχι ως απλό παρατηρητή αλλά ως ενεργό συμμετέχοντα σ' έναν κόσμο που χρειάζεται βελτίωση.

Ο στόχος μας

Προτείνουμε ένα Νέο Ανθρωπισμό, μια νέα Φιλοσοφική προσέγγιση του κόσμου και του Εαυτού μας. Νέα και συγχρόνως αρχαία, βασισμένη στη Σοφία του παρελθόντος αλλά προσαρμοσμένη στο σήμερα, στις σύγχρονες ανάγκες μας και με οραματισμό για το μέλλον.

...η
αναζήτηση
της Σοφίας
που γίνεται
τρόπος ζωής
και δίνει
νόημα στην
ύπαρξή
μας

Τι είναι για μας η φιλοσοφία

Η φιλοσοφία είναι η **σοφία της καθημερινής ζωής**. Το να φιλοσοφείς είναι πολύ απλά να είσαι «παρών» στη ζωή, στους άλλους και στον εαυτό σου.

Δεν είναι μια διανοητική προσέγγιση αλλά πάνω απ' όλα ένας τρόπος ζωής προσιτός σε όλους και αποτελείται από την εφαρμογή των διδασκαλιών των σοφών όλων των εποχών.

Γιατί Φιλοσοφία σημαίνει να συνδιαλεγόμαστε με τον εαυτό μας, να ερχόμαστε σε επαφή με ιδέες κι όχι με απόψεις και να κάνουμε **σωστές επιλογές ελεύθερα**.

προσφέρει
το οξυγόνο
της ψυχής,
ένα Όραμα
για να
Είσαι

Τι είναι για μας ο πολιτισμός

Στη Νέα Ακρόπολη αναγνωρίζουμε την ανάγκη να διασώσουμε και να αναπτύξουμε, μέσα από μια ολιστική προσέγγιση, την τέχνη, την επιστήμη, το μυστικισμό και την πολιτική ως την τέχνη της αρμονικής συνύπαρξης. Δεν μαθαίνουμε απλά για κάθε πολιτισμό αλλά **χτίζουμε τον πολιτισμό και την κουλτούρα μέσα στον καθένα**.

Γιατί ο Πολιτισμός διευρύνει την κατανόησή μας για τη ζωή και τον κόσμο και μας φέρνει πιο κοντά στον άνθρωπο μέσα από ένα πνεύμα σεβασμού, αλληλεγγύης και αλληλοκατανόησης.

είναι μια
αυθεντική
στάση
καρδιάς,
ένα κανάλι
Δύναμης
και Ζωής

Τι είναι για μας ο εθελοντισμός

Ο Εθελοντισμός είναι μια **αυθεντική στάση καρδιάς** πέρα από τις μόδες.

Η Νέα Ακρόπολη προσφέρει στην κοινωνία ένα πεδίο μέσα από το οποίο μπορεί ο άνθρωπος αναπτύσσοντας τις αξίες της ένωσης, της αλληλεγγύης, της ανεκτικότητας, της υπευθυνότητας, να οδηγηθεί στη βελτίωση τόσο του εαυτού του όσο και της κοινωνίας στην οποία ζει.

Γιατί το σκοτάδι δεν νικείται με χτυπήματα αλλά με Φως!

Τα τέσσερα στοιχεία και η αστρολογία

Κείμενο: Μπάμπης Κόλλιας

Η προβολή του κόσμου από την οπτική των τεσσάρων στοιχείων είναι μια παράδοση που πηγαίνει πίσω χιλιάδες χρόνια σε πολλούς πολιτισμούς. Τα στοιχεία αντιπροσωπεύουν τις βασικές αρχές της ζωής και διαφορετικά συστήματα έχουν οριοθετήσει τα στοιχεία με διάφορους τρόπους.

Η Δυτική Αστρολογία χρησιμοποιεί τέσσερα στοιχεία (Φωτιά, Γη, Αέρα και Νερό) και κάθε ένα από τα 12 ζώδια εμπίπτει σε μία από αυτές τις κατηγορίες. Η κινεζική αστρολογία και το φενγκ σούι, από την άλλη πλευρά, δουλεύουν με πέντε στοιχεία: Ξύλο, Φωτιά, Γη, Μέταλλο και Νερό.

Στον αστρολογικό χάρτη, τα στοιχεία αντιπροσωπεύουν τις θεμελιώδεις ιδιότητες και ιδιοσυγκρασίες - τα "υλικά" από τα οποία είμαστε φτιαγμένοι. Το στοιχείο που χαρακτηρίζει τον Ήλιο, δηλαδή το ζώδιό μας, θα είναι σίγουρα ένα μεγάλο μέρος του ποιοί είμαστε. Όμως ολόκληρος ο αστρολογικός χάρτης, η Σελήνη, ο Ωροσκόπος και οι άλλοι πλανήτες αποκαλύπτουν τη βασική μας κλίση.

Αν και τα τέσσερα στοιχεία παίζουν ρόλο σε έναν βαθμό για κάθε άτομο, συχνά κυριαρχούν δύο εξ αυτών, ενώ τα άλλα δύο απαιτούν περισσότερη προσπάθεια για να εκφραστούν.

Ταξινόμηση των Στοιχείων

Τα τέσσερα στοιχεία της αστρολογίας (Φωτιά, Γη, Αέρας και Νερό) αποτελούν τις βάσεις όλων των υλικών δομών και οργανικών συνόλων. Κάθε στοιχείο αντιπροσωπεύει ένα βασικό είδος ενέργειας και συνειδητότητας, που λειτουργεί στη φύση μας. Όπως ακριβώς η σύγχρονη φυσική απέδειξε ότι η ενέργεια είναι ύλη, τα τέσσερα αυτά στοιχεία αναμιγνύονται και συνδυάζονται, για να δώσουν μορφή σε όλη την ύλη. Μέσα σε κάθε άνθρωπο υπάρχουν και τα τέσσερα, παρότι ο καθένας μας είναι συνειδητά συντονισμένος σε μερικά μόνο είδη ενέργειας. Καθένα από τα τέσσερα στοιχεία εκδηλώνεται σε τρεις παλμικές μορφές: την Παρορμητική, τη Σταθερή και τη Μεταβλητή. Έτσι, αν συνδυάσουμε τα τέσσερα στοιχεία με τις τρεις αυτές μορφές, έχουμε δώδεκα βασικά πρότυπα ενέργειας που ονομάζονται ζώδια.

Τα στοιχεία χωρίζονται συνήθως σε δύο ομάδες, επειδή η φωτιά και ο αέρας θεωρούνται ότι προάγουν τη δράση και την έκφραση, ενώ το νερό και η γη θεωρούνται παθητικά, δεκτικά και κατασταλτικά της ατομικής έκφρασης. Η Κινεζική φιλοσοφία ακολουθεί τον ίδιο διαχωρισμό: Γιν (νερό και γη) και Γιανγκ (αέρας και φωτιά). Τα στοιχεία της φωτιάς και του αέρα

συνδέονται, επίσης, με τη δράση και την «άνωση», εφόσον ο αέρας και η φωτιά τείνουν να διαχέονται και να αυξάνουν προς μία περίμετρο στον χώρο. Η γη και το νερό συνδέονται με τη «βαρύτητα» και την αδράνεια, αφού τα στοιχεία αυτά βρίσκονται κάτω από την επιρροή της βαρύτητας, και έτσι συγκεντρώνονται και συσσωρεύονται στα χαμηλότερα επίπεδα. Η συγκεκριμένη ταξινόμηση των στοιχείων και το γεγονός ότι τα ζώδια του ίδιου στοιχείου και της ίδιας κατηγορίας θεωρούνται γενικά «συμβατά», έχει πολύ μεγάλη σημασία όχι μόνο για την ερμηνεία των χαρτών αλλά και για τη συναστρία.

Το Στοιχείο της Φωτιάς (Κριός, Λέων, Τοξότης)

Τα ζώδια της φωτιάς αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα ενθουσιασμού, απόλυτης πίστης στον εαυτό τους, αδιάλειπτης δύναμης και ευθύτητας. Χρειάζονται μεγάλη ελευθερία για να εκφραστούν φυσικά, και συνήθως εξασφαλίζουν τον χώρο δράσης με την αδιάλλακτη επιμονή στη γνώμη τους. Τα μειονεκτήματα των ζωδίων της φωτιάς σπάνια εκδηλώνονται σαν αποτέλεσμα κακής πρόθεσης αλλά από έλλειψη ελέγχου του εαυτού και ευαισθησίας προς τους άλλους. Μπορεί να δίνουν την εντύπωση ότι είναι ισχυρογνώμονες, ακόμη και παράφοροι, ορμούν στις καταστάσεις με τέτοια ζέση, που προκαλούν την καταστροφή χωρίς να το θέλουν ή πληγώνουν τα συναισθήματα των άλλων.

Τα ζώδια της φωτιάς είναι ανυπόμονα με τους ευαίσθητους ή ευγενικούς ανθρώπους, ειδικά με όσους έχουν έμφαση στο στοιχείο του νερού και της γης. Τα ζώδια της φωτιάς αισθάνονται ότι το νερό θα τους σβήσει και ότι η γη θα τους καταπνίξει, και πολύ συχνά αποστρέφονται τον συναισθηματισμό των ζωδίων αυτών. Τα ζώδια του αέρα, από την άλλη μεριά, πυροδοτούν τις φλόγες της φωτιάς, προσφέροντας νέες ιδέες, που το άτομο της φωτιάς μπορεί να επεκτείνει. Για τον λόγο αυτόν, η φωτιά θεωρείται γενικά συμβατή με τον αέρα, αλλά οφείλουμε να τονίσουμε ότι τα ζώδια της φωτιάς είναι συχνά υπερβολικά ανυπόμονα για το ευαίσθητο νευρικό σύστημα των ζωδίων του αέρα, ώστε να τους ανεχτούν για πολύ. Πράγματι, παρότι τα ζώδια της φωτιάς έλκονται από τα ζώδια του αέρα, κουράζονται εύκολα και βαριούνται από τις διανοητικές παρατηρήσεις που δεν μπορούν να γίνουν άμεσα πράξη.

Το Στοιχείο του Αέρα (Δίδυμοι, Ζυγός, Υδροχόος)

Τα ζώδια του αέρα ασχολούνται με την «εμπειρία των θεωρητικών σχέσεων». Η έμφαση στη θεωρία και τις ιδέες στη ζωή των ανθρώπων στα ζώδια του αέρα, έχει ως αποτέλεσμα να εκφράζονται μέσω της τέχνης, των λέξεων και της αφαιρετικής σκέψης. Τα ζώδια του αέρα έχουν την ικανότητα να αποστασιοποιούνται από το άμεσο βίωμα της καθημερινής ζωής, έχοντας έτσι τη δυνατότητα να αποκτούν αντικειμενικότητα, ευρεία οπτική και λογική προσέγγιση σε ό,τι κάνουν. Η αποστασιοποίηση αυτή τους δίνει τη δυνατότητα να συνεργάζονται με όλους τους ανθρώπους, γιατί δεν αισθάνονται την ανάγκη να εμπλέκονται σε μεγάλο βαθμό με τις στενοχώριες και τα συναισθήματα των άλλων. Τα ζώδια του αέρα είναι πράγματι πιο κοινωνικά από όλα τα ζώδια, με την έννοια ότι μπορούν αντικειμενικά να εκτιμήσουν τις σκέψεις του άλλου, ανεξάρτητα από το αν συμφωνούν ή όχι.

Φυσικά, αν τα ζώδια του αέρα εμπλακούν υπερβολικά με τις αφηρημένες ιδέες τους, γίνονται διανοητικά ανισόρροπα και απορροφούνται από κάθε είδους εκκεντρικότητα και φανατισμό. Συχνά, τους λείπει το βαθύ συναίσθημα και η αποδοχή των ορίων του φυσικού σώματος. Υπερεκτιμούν τη διανοητική ικανότητα και αρνούνται να αντιμετωπίσουν το γεγονός ότι οι ιδέες πρέπει να δοκιμαστούν για να λάβουν αξία. Η σκέψη είναι τόσο κυρίαρχη στη ζωή των ζωδίων του αέρα, ώστε αισθάνονται απειλημένοι, αν η γνώμη τους ή η ποιότητα της νόησής τους υποτιμηθεί. Και φυσικά, τα ζώδια του νερού και της γης είναι πιθανότερο να μειώσουν τις ιδέες του αέρα, γιατί οι ιδέες αυτές δεν αντέχουν τη δοκιμασία του συναισθηματικού βάθους και της πρακτικότητας, στην οποία επιμένουν τόσο το νερό και η γη. Τα ζώδια του αέρα δεν θέλουν να περιορίζονται από τα όρια της γης, ούτε θέλουν η ελευθερία τους να διαβρώνεται από τα συναισθήματα και τις επιφυλάξεις του νερού. Τα ζώδια της φωτιάς, από την άλλη, διεγείρουν νοητικά τα ζώδια του αέρα προς μία μεγαλύτερη ελευθερία έκφρασης και τους δίνουν μία αίσθηση αυτοπεποίθησης και δύναμης που δεν βρίσκουν πουθενά αλλού. Παρότι τα ζώδια του αέρα θαυμάζουν τα ζώδια της φωτιάς σε πολλούς τομείς, επιμένουν στο δικαίωμά τους να σκέπτονται πολύ πριν δεσμευτούν, κάτι που είναι πολύ ενοχλητικό για τα ζώδια της φωτιάς.

Το Στοιχείο του Νερού (Καρκίνος, Σκορπίος, Ιχθύες)

Τα ζώδια του νερού είναι σε επαφή με τα συναισθήματά τους. Αντιπροσωπεύουν το βάθος του συναισθήματος και των συναισθηματικών αντιδράσεων, από τα παρορμητικά πάθη και τους κυρίαρχους φόβους, ως την απόλυτη αποδοχή και την αγάπη της δημιουργίας. Όταν είναι συντονισμένα με τις βαθύτερες διαστάσεις της ζωής με πλήρη επίγνωση, είναι τα πιο διαισθητικά, ψυχικά ευαίσθητα ζώδια.

Τα ζώδια του νερού, όπως και η ίδια η φύση του νερού, δεν διαθέτουν στερεότητα ή δική τους αυτούσια μορφή. Είναι λοιπόν πολύ ευτυχημένα όταν η ρευστότητά τους διοχετεύεται και παίρνει τη μορφή κάποιου άλλου, ειδικά των ζωδίων της γης, τα οποία διαθέτουν τη στερεότητα, που το νερό εμπιστεύεται. Τα ζώδια του νερού δεν συμπαθούν τους ανθρώπους με θυελλώδη χαρακτήρα ή με δυνατές προσωπικότητες, όπως τα ζώδια του αέρα και της φωτιάς. Αισθάνονται πιο άνετα με πιο μυστικοπαθείς και αυτοελεγχόμενους τύπους, οι οποίοι τους παρέχουν μεγαλύτερο αίσθημα προστασίας και ασφάλειας. Η μυστικότητα των ζωδίων του νερού, είναι μάλλον παραπλανητική. Γιατί, μπορεί να είναι ήρεμοι εξωτερικά, μέσα τους όμως προετοιμάζονται συνεχώς θύελλες σε βαθύτερα επίπεδα και ισχυρά κρυμμένες ανεκδήλωτες τάσεις που μπορεί να ξεσπάσουν.

Η αισθαντικότητα των ζωδίων του νερού είναι τόσο μεγάλη και το ενδεχόμενο να πληγώσουν τους άλλους τόσο δυνατό, ώστε αν οι συναισθηματικές αντιδράσεις δεν είναι υπό έλεγχο και δεν διοχετευτούν σωστά, μπορεί να οδηγηθούν σε κατάσταση συναισθηματικής ανισορροπίας και υπερβολικής επιρρέπειας. Η ευαισθησία των ζωδίων του νερού δεν πρέπει να θεωρείται πάντως, αδυναμία, γιατί το νερό έχει μεγάλη δύναμη και διεισδυτική ικανότητα, ειδικά όταν διοχετεύεται με συγκέντρωση.

Το Στοιχείο της Γης (Ταύρος, Παρθένος, Αιγόκερως)

Ο συντονισμός στο στοιχείο αυτό δείχνει ότι το άτομο βρίσκεται σε επαφή με τις φυσικές αισθήσεις και την απτή πραγματικότητα του υλικού κόσμου. Τα ζώδια της γης τείνουν να εμπιστεύονται περισσότερο τις αισθήσεις τους και την πρακτική λογική, από τις εμπνεύσεις τους, τις θεωρητικές

απόψεις ή τη διαίσθηση των άλλων ζωδίων. Είναι συντονισμένα στον κόσμο των «μορφών», που οι αισθήσεις και ο πρακτικός τους θεωρούν αληθινές, ενώ η έμφυτη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί ο κόσμος, δίνει στα ζώδια της γης περισσότερη υπομονή και αυτοπειθαρχία από τα άλλα ζώδια. Πολύ σπάνια πρέπει να τους υποδείξει κάποιος ποια είναι η θέση τους στον κόσμο και πώς να κερδίσουν τα προς το ζην και να επιμείνουν στην επίτευξη των σκοπών τους. Οι ιδιότητες αυτές είναι πολύ φυσικές για τους ανθρώπους στο στοιχείο της γης.

Παρότι το στοιχείο της γης είναι από τα πιο παθητικά ή «δεκτικά» μαζί με το νερό, διαθέτει τη δύναμη της αντοχής και την επιμονή της επιβίωσης. Το στοιχείο της γης έχει την τάση να είναι επιφυλακτικό, προνοητικό, μάλλον συμβατικό και συνήθως εξαρτημένο. Δεν εμπιστεύεται, συνήθως, τους ζωηρούς και εύστρους ανθρώπους, και αντιδρά στα ζώδια του αέρα με κάποια επιφύλαξη, παρότι μπορεί να γοητεύεται από αυτά. Παρ' όλα αυτά, αισθάνεται ότι τα ζώδια του αέρα πετάνε στα σύννεφα, παίζοντας με μη πρακτικά και ανεφάρμοστα σχέδια. Αισθάνεται ότι τα ζώδια της φωτιάς θα αποξηράνουν τη γη, σαρώνοντας τα πάντα, υπερβολικά γρήγορα και βίαια για να τους έχουν εμπιστοσύνη. Με τα ζώδια του νερού, από την άλλη, συμφωνεί στην κτήση, τη διατήρηση και την αυτοπροστασία. Η γη αισθάνεται έτσι ότι το νερό θα τη δροσίσει και θα της δώσει τη δυνατότητα να γίνει πιο παραγωγική.

Η Ψυχολογία του ατόμου

Όλοι έχουμε ακούσει να γίνεται λόγος για ένα άτομο «έξω από το στοιχείο του», όταν, δηλαδή, ασχολείται κάποιος με ένα πεδίο δράσης το οποίο είναι ξένο προς την αληθινή του φύση. Για παράδειγμα, ένα άτομο του αέρα που προσπαθεί να απαρνηθεί τις διανοητικές του ανάγκες και κερδίζει τα προς το ζην σαν εργάτης, είναι, προφανώς, έξω από το στοιχείο του. Αν το άτομο αυτό δεν ασχοληθεί με κοινωνικές και διανοητικές δραστηριότητες εκτός εργασίας, προκειμένου να αναπληρώσει τη χαμένη του ενέργεια, θα εξαντληθεί, γιατί το στοιχείο του αέρα δεν επαναφορτίζεται. Με άλλα λόγια, το στοιχείο του Ήλιου είναι το καύσιμο που χρειαζόμαστε για να παραμείνουμε ζωντανοί! Είναι η πηγή της βασικής μας ζωτικότητας και η δύναμη που μας καθιστά ικανούς να αναζωογονηθούμε για να

αντιμετωπίσουμε το στρες και τις απαιτήσεις της καθημερινής ζωής. Παρότι θεωρητικά κάποιος μπορεί να περάσει μία ολόκληρη ζωή, κάνοντας μία δουλειά που είναι «έξω από το στοιχείο του», όλοι μας πρέπει να βρούμε ένα επάγγελμα που είναι πραγματικά στο στοιχείο μας, ώστε να μας γεμίζει ικανοποίηση για πολλά χρόνια.

Το άτομο μπορεί επίσης να συντονιστεί με την απαιτούμενη ενέργεια, καλλιεργώντας στενή φυσική επαφή με το στοιχείο. Γιατί τα ζώδια της γης παίρνουν, κυριολεκτικά, ενέργεια από τη γη, τα ζώδια του αέρα από τον αέρα, τα ζώδια του νερού από τη ροή των συναισθημάτων ή από την επαφή με το ίδιο το νερό, και τα ζώδια της φωτιάς από τον Ήλιο και τη φυσική δραστηριότητα.

Ανισορροπία των στοιχείων

Φωτιά: Αν κάποιος δεν έχει ιδιαίτερη έμφαση στα ζώδια της φωτιάς, η πύρινη ενέργεια λείπει. Αυτό εκδηλώνεται ως έλλειψη εμπύχωσης, ως τάση να μην εμπιστευόμαστε την ίδια τη ζωή. Το άτομο αυτό δεν διαθέτει πίστη και αισιοδοξία, ενώ σε φυσικό επίπεδο έχει προβλήματα πέψης. Η υπερβολική έμφαση στο στοιχείο της φωτιάς κάνει τα άτομα να είναι υπερδραστήρια, ανήσυχα και συχνά, το μόνο τους ενδιαφέρον είναι να προκαλέσουν κάτι στον κόσμο.

Γη: Τα άτομα που δεν παρουσιάζουν έξαρση στο στοιχείο της γης νιώθουν ότι «αιωρούνται». Η φαντασία τους μπορεί να είναι ζωηρή κι έχουν ένα αίσθημα ότι δεν ανήκουν πουθενά στον κόσμο. Από την άλλη τα άτομα με έντονη έξαρση στο στοιχείο της γης, έχουν την τάση να εμπιστεύονται υπερβολικά τα πράγματα όπως είναι ή όπως φαίνονται. Μπορεί να είναι στενόμυαλα, να έχουν εμμονές για το αποτέλεσμα μίας πράξης, παρά για το ποια πρέπει να είναι τα ιδανικά τους, και συχνά διέπονται από έλλειψη φαντασίας.

Αέρας: Η έλλειψη στο συγκεκριμένο στοιχείο κάνει τα άτομα, σπάνια να αντιλαμβάνονται το πρόβλημα, γιατί είναι τόσο απασχολημένοι με τις δραστηριότητες, τα συναισθήματα και τα υλικά ζητήματα της ζωής τους, ώστε δεν εξετάζουν τις συνέπειες του προβλήματος. Ο άνθρωπος με μεγάλη έξαρση στο στοιχείο του αέρα είναι υπερδραστήριος νοητικά και έχει ανάγκη από σωστή κατεύθυνση και έλεγχο. Είναι ο τύπος του ανθρώπου που ζει εγκεφαλικά.

Νερό: Η έλλειψη του υδάτινου στοιχείου μπορεί να

εκδηλωθεί, κάνοντας τους ανθρώπους να αντιμετωπίζουν δυσκολία να νιώσουν τα συναισθήματα των άλλων με συμπάθεια και κατανόηση, αλλά και να έρθουν σε επαφή με τις δικές τους συναισθηματικές ανάγκες. Οι άνθρωποι με υπερβολική έξαρση στο στοιχείο του νερού, αισθάνονται σαν να τους έριξαν στον ωκεανό με μία μικρή βάρκα. χωρίς τιμόνι, πανιά, κουπί και πυξίδα. Συνήθως άγονται και φέρονται από όποιο άνεμο φυσάει, γίνονται πολύ ευσυγκίνητοι και συχνά είναι στο έλεος ανταντακλαστικών συμπεριφορών, που δεν ξέρουν να ελέγχουν.

Συμπεράσματα

Με τη βοήθεια των τεσσάρων στοιχείων μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα τη συμπεριφορά των ζωδίων αλλά και να ανακαλύψουμε ποια είναι τα χαρακτηριστικά που συνδέουν μεταξύ τους τα ζώδια του ίδιου στοιχείου. Με βάση τα στοιχεία, μπορούμε να διακρίνουμε τους 4 βασικούς τρόπους που τα άτομα αντιλαμβάνονται και επεξεργάζονται τα ερεθίσματα γύρω τους. Αυτοί οι τρόποι συνοψίζονται ως εξής:

Φωτιά: Η παρόρμηση να δημιουργήσω κάτι ή, εάν ήδη υπάρχει, η ανάγκη να καθορίσω την προέλευσή του, τον προορισμό του, αλλά και τη σημασία του για εμένα.

Γη: Η παρόρμηση να κάνω στη συνέχεια αυτή τη φλογερή ορμή, μια απτή πραγματικότητα.

Αέρας: Η παρόρμηση να επικοινωνώ με/σε σχέση με ό,τι έχω δημιουργήσει (αντικείμενο ή σχέση ή γεγονός), να το ονομάσω ή να καθορίσω το τι είναι και να το εξερευνήσω.

Νερό: Η ανάγκη να συνδεθώ συναισθηματικά με αυτό και να αποφασίσω εάν μου είναι ευχάριστο ή όχι.

Βιβλιογραφία

1. Η Αστρολογία, η Ψυχολογία και τα Τέσσερα Στοιχεία Stephen Arroyo Εκδόσεις Πύρινος Κόσμος
2. Λεξικό Ψυχολογικής Αστρολογίας Carter E.O. Charles Εκδόσεις Πύρινος Κόσμος
3. Ιστοσελίδα: www.cosmictelegram.gr/vivliothiki/693_ta-tessera-stoiheia

Τα τέσσερα στοιχεία στους αρχαίους πολιτισμούς

Κείμενο: Γιάννης Πίτσικας

Σε πάρα πολλούς πολιτισμούς σε ολόκληρη τη Γη, συναντάμε αλληγορίες και συμβολισμούς για τα 4 στοιχεία. Η διδασκαλία και θεωρία των 4 στοιχείων είναι μια απεικόνιση των καταστάσεων στις οποίες μπορεί να υπάρξει η Ύλη. Με τον όρο ύλη δεν εννοούμε την φυσική ύλη που αντιλαμβανόμαστε αισθητηριακά και που δίνει μορφή και υπόσταση σε όλα τα πράγματα αλλά την πηγή αυτής. Όπως είναι γνωστό, η ύλη είναι συμπυκνωμένη μορφή ενέργειας.

Σύμφωνα με την οντολογική θεωρία, ο κόσμος δομείται από αυτά τα 4 βασικά στοιχεία, τις αναμειξεις τους και τις αλληλεπιδράσεις τους. Οτιδήποτε υπάρχει στο σύμπαν, υλικό και αυλό, ορατό ή άορατο, οικοδομείται από αυτά τα 4 στοιχεία. Το Συμπαντικό Στερέωμα είναι τετραπλό ως προς τη φυσική ουσία του και χωρίζεται στο πεδίο της Ύλης (Γη), του Νερού, της Φωτιάς και του Αέρα. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν τα βασικά και θεμελιώδη συστατικά από τα οποία είναι κατασκευασμένο το περιβάλλον που αντιλαμβανόμαστε, ενώ μέσα από τις αλληλεπιδράσεις και τις αναμειξεις τους αναπτύσσονται όλα τα άλλα ορατά υλικά που δομούν την ύπαρξη.

Τα 4 είδη ενέργειας που αντιλαμβανόμαστε ήταν γνωστά στους αρχαίους πολιτισμούς και συμβολίστηκαν με τα 4 στοιχεία:

Αντικειμενικό επίπεδο (Φυσική ύλη) --> ΓΗ

Ενεργειακό επίπεδο --> ΝΕΡΟ

Ψυχικό επίπεδο --> ΑΕΡΑΣ

Νοητικό επίπεδο --> ΦΩΤΙΑ

Κάθε πολιτισμός και εποχή έδωσε ιδιαίτερη σημασία σε ένα ή περισσότερα από αυτά, ανάγοντάς το σε κυρίαρχο στοιχείο. Στην κινέζικη ιατρική συναντούμε τα πέντε στοιχεία: γη, νερό, μέταλλο, ξύλο, φωτιά που συνδέονται άμεσα με τις έννοιες του «γιν-γιανγκ» καθώς αντιπροσωπεύουν όλες τις δυνάμεις που διέπουν το σύμπαν και συμπληρώνουν το ένα το άλλο. Αντικατοπτρίζονται στα χρώματα, στους ήχους, στις εποχές του χρόνου, στις αλλαγές του καιρού ή της διάθεσης και μπορούν να δράσουν είτε ευεργετικά είτε αρνητικά στο ανθρώπινο σώμα, προκαλώντας ασθένειες.

Η μεταφυσική θεωρία των τεσσάρων στοιχείων βρίσκεται στον πυρήνα της ελληνικής φιλοσοφίας και οι περισσότεροι φιλόσοφοι ασχολούνταν με αυτά. Ωστόσο δεν συμφωνούσαν

μεταξύ τους για το αν και ποιο στοιχείο είναι το βασικότερο και πλέον πρωταρχικό στη δημιουργία του κόσμου.

Η Πεντάκτινος των Πυθαγορείων με τα αλχημιστικά σύμβολα των Στοιχείων, συμβολίζει τα Τέσσερα Στοιχεία από τα οποία δομείται ο αόρατος κι ο ορατός κόσμος, ενώ στην κορυφή όλων βρίσκεται ο Αιθέρας που αποτελεί την πεμπτουσία της ύπαρξης και κυριαρχεί πάνω στα υπόλοιπα στοιχεία.

Ο Θαλής ο Μιλήσιος (624-546 π.Χ.) υποστήριζε την άποψη, ότι τα υλικά σώματα αποτελούνται από το βασικό υλικό που είναι το νερό.

Ο Αναξίμανδρος (585-525 π.Χ.) αντίθετα υποστήριζε ότι το βασικό υλικό είναι ο αέρας, και ότι τα άλλα δύο στοιχεία, το νερό και η γη αποτελούνται από συμπυκνωμένο αέρα. Ο Ηράκλειτος από την πλευρά του υποστήριζε ότι η φωτιά είναι το βασικό στοιχείο.

Ο Εμπεδοκλής θεωρούσε ότι και τα τέσσερα στοιχεία είναι βασικά, και ότι το κάθε στοιχείο έχει βασικές ιδιότητες, έτσι ώστε από τη σύνθεση των τεσσάρων αυτών στοιχείων να σχηματίζονται όλα τα υπόλοιπα υλικά.

Επίσης ο Πλάτωνας πρόσθεσε τον Αιθέρα και όρισε για κάθε στοιχείο ένα γεωμετρικό στερεό, θέσεις που στην ουσία διδάσκονταν από τους Πυθαγόρειους: το τετράεδρο για τη φωτιά, το εξάεδρο για τη γη, το οκτάεδρο για τον αέρα, το δωδεκάεδρο για τον αιθέρα, και το εικοσάεδρο για το νερό.

Ο Θέων ο Συρναίος μάλιστα αναφέρει τα τέσσερα στοιχεία να αποτελούν την τέταρτη κατά σειρά τετρακτύ στο σύνολο των ένδεκα τετρακτύων που όπως υποστήριζε υπάρχουν στον κόσμο.

Ο Αριστοτέλης (384-322 π.Χ.) καθόρισε τις ιδιότητες των τεσσάρων στοιχείων (κρύο/ζέστη, ξηρό/υγρό) και έδωσε στον αιθέρα την υπόσταση του «πνεύματος» των υπόλοιπων τεσσάρων στοιχείων:

Οι στωικοί εξέλιξαν την θεωρία αυτή περισσότερο και υποστήριζαν ότι το «πνεύμα» είναι μείγμα της φωτιάς και του αέρα. Γι' αυτό και τα δύο αυτά στοιχεία θεωρήθηκαν «πνευματικά» ή «ενεργά», ενώ τα υπόλοιπα δύο στοιχεία, η γη και το νερό θεωρήθηκαν «αδρανή».

Ακόμα σύμφωνα με την Σκανδιναβική μυθολογία, η σύγκρουση της φωτιάς με τον πάγο (αέρας και νερό), είχε σαν αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ο Φυσικός Κόσμος που γνωρίζουμε (γη).

ΓΗ

Το στοιχείο γη, θηλυκής φύσης, θεωρήθηκε από όλους τους πολιτισμούς ως μήτρα της ζωής. Η «Μητέρα-Γη», σύμβολο γονιμότητας, σταθερότητας και συντήρησης της ύπαρξης, λατρεύτηκε κυρίως ως χθόνια θεότητα. Είναι αυτή που γεννά και θρέφει όλα τα όντα που κατοικούν επάνω της. Ταυτόχρονα, αφού γεννάει όλες τις μορφές, το ον Γαία είναι κάτι απέραντα ζωντανό. Είναι το ένα από τα δύο όντα που αποτελούν το πρωταρχικό Θείο ζευγάρι και γονιμοποιείται από τον ουράνιο Πατέρα. Ως θεότητα, στην ελληνική θρησκεία θεωρείται ανώτερη από τις υπόλοιπες θηλυκές θεότητες. Ο Αισχύλος στις «Ευμενίδες» πρώτα επικαλείται τη γη και μετά την Θέμιδα.

Αργότερα η γη αντικαθίσταται από τη Δήμητρα. Όπως ομολογεί ο Ευριπίδης στις «Βάκχες» μιλώντας για τη Δήμητρα: «Είναι η γη και κάλεσε την με όποιο θέλεις όνομα».

Όπως είναι φυσικό, η Γη είχε μεγαλύτερη αίγλη στις αγροτικές θρησκείες και πολιτισμούς, όπως οι Σουμέριοι στην αυγή του πολιτισμού τους. Μερικοί λαοί, οι Περούβιανοί για παράδειγμα, πιστεύουν ότι κατάγονται από τα βουνά και τις πέτρες. Ο Όμηρος δοξάζει τη γη, λέγοντας ότι είναι αυτή που χαρίζει, αλλά και που αφαιρεί τη ζωή.

Σε χθόνιες λατρείες ή στα κατάλοιπά τους, η γη είναι πηγή δύναμης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα στη μυθολογία της Αρχαίας Ελλάδας αποτελεί ο Γίγαντας Ανταίος -άθλοι του Ηρακλή- ο οποίος κάθε φορά που πέφτει στη γη αντλεί δύναμη απ' αυτή. Ακόμη, στον Χριστιανισμό οι Πρωτόπλαστοι δημιουργούνται από χώμα και νερό.

Η Γη είναι εσωστρεφής και σταθερό στοιχείο και αντιστοιχεί στον Βορρά. Το χρώμα του είναι το πράσινο και το καφετί και τα ψυχικά γνωρίσματά του είναι η δύναμη, η πυγμή, η αυτοκυριαρχία, η ακεραιότητα, η σταθερότητα, οι αρχές, τα βαθιά συναισθήματα, η καλλιτεχνία, η χειρονακτική εργασία, η ανθεκτικότητα, η ικανότητα διοίκησης. Στον ζωδιακό κύκλο τα ζώδια στα οποία κυριαρχεί το γήινο στοιχείο είναι ο Ταύρος, η Παρθένος και ο Αιγόκερως.

Όταν ένας άνθρωπος διακατέχεται υπερβολικά από το στοιχείο της γης, τον χαρακτηρίζουν τάσεις αποξένωσης, μοναξιά, ακινησία, νωθρότητα, λήθαργος, αρνητικά συναισθήματα, ενώ όταν συμβαίνει το αντίθετο τότε έχει αδύναμο χαρακτήρα, κυκλοθυμία, ασυνάρτητη ομιλία, υστερία, αστάθεια, νευρικότητα, άγχος.

ΝΕΡΟ

Το νερό είναι πρωταρχική και ανεξάντλητη πηγή ενέργειας. Χαρακτηρίζεται από δυναμικότητα και μεταβλητότητα. Εξασφαλίζει μακροζωία, δύναμη, ενέργεια και καλή υγεία. Σύμφωνα με τις Βέδες, διαθέτει θαυματουργές θεραπευτικές ικανότητες. Είναι σύμβολο εξαγνισμού. Το βάπτισμα στον Χριστιανισμό συμβολίζει την εξωτερική και εσωτερική καθαριότητα, την απαλλαγή από κάθε μολυσματικό στοιχείο. Ταυτόχρονα, το πέραςμα διαμέσου του νερού συμβολίζει την αναγέννηση, τη νέα αρχή και τη νέα ζωή. Ο Χριστός βαπτίζεται για να δεχθεί το Άγιο Πνεύμα, ενώ η Θέτις βαπτίζει τον Αχιλλέα για να τον κάνει αθάνατο. Ακόμη, η βύθιση του σταυρού και η ανάδυσή του συμβολίζει την ανανέωση και ενδυνάμωση της λειτουργίας του. Αντίστοιχα στις 27 Μαρτίου γινόταν στην αρχαιότητα το λουτρό σε ποτάμι της Φρυγικής μητέρας Κυβέλης. Η λέξη-κλειδί για το νερό είναι Ρυθμός και Περιοδικότητα. Και αυτό γιατί το νερό ανακυκλώνει συνεχώς την ενέργεια.

Μεγάλη είναι η δημιουργική δύναμη του νερού, που επιτρέπει την ανάδυση μορφών από αυτό -π.χ. Αφροδίτη- αλλά και από την άλλη μεριά σημαντική είναι η ικανότητά του να καταλύει και να καταστρέφει κάθε μορφή ζωής. Ο μύθος του κατακλυσμού υπάρχει σε όλες τις μυθολογίες: Έλληνες, Εβραίοι, Χριστιανοί, Ινδοί, Σουμερίοι, Ιρανοί, Ασσυροβαβυλώνιοι μιλάνε για έναν ή περισσότερους κατακλυσμούς, που κατέστρεψαν κάθε μορφή ζωής πάνω στη γη. Μέσα στο νερό ενυπάρχουν όλες οι μορφές εν δυνάμει και κάποια στιγμή αποκτούν υλική μορφή.

Η βροχή είναι για πολλούς λαούς το ουράνιο σπέρμα που γονιμοποιεί τη γη και την κάνει να βλασταίνει. Οι Ινδιάνοι Πίμα του Μεξικού μιλούν για μια πολύ όμορφη γυναίκα, τη μητέρα Γη, που γονιμοποιήθηκε από μια σταγόνα που έπεσε από ένα σύννεφο. Στην Αιγυπτιακή μυθολογία, ο Κνεφ, ο αιώνιος κρυμμένος Θεός αναπαρίσταται με ένα φίδι που βγάζει το κεφάλι του έξω από το νερό.

Στις Βόρειες ευρωπαϊκές χώρες το σύμπαν δημιουργήθηκε από το νερό. Επίσης, ο Μωυσής διδάσκει πως μόνο η γη και το νερό μπορούν να γεννήσουν μια ζώσα ψυχή. Οι Ινδουιστές πιστεύουν ότι ο Μπράχμα έφτιαξε τον πρώτο άνθρωπο από γη, νερό και αέρα -φυσικό, ενεργειακό και συναισθηματικό σώμα-. Το πυρ -νους- αποκτήθηκε από τον άνθρωπο αργότερα.

Το Νερό είναι εσωστρεφές και παρορμητικό στοιχείο και αντιστοιχεί στη Δύση. Το βασικό του χρώμα είναι το μπλε και τα ψυχικά χαρακτηριστικά του είναι η δημιουργία, το ένστικτο, η εσωτερικότητα, η αφοσίωση, οι καλλιτεχνικές και αποκρυφιστικές τάσεις, η οργάνωση, η ευελιξία, το πάθος, ο ερωτισμός, η κατανόηση. Τα ζώδια στα οποία κυριαρχεί το υδάτινο στοιχείο είναι ο Καρκίνος, ο Σκορπιός και οι Ιχθύες.

Όταν ένας άνθρωπος φέρει μέσα του έντονα το στοιχείο του νερού, τότε υποφέρει από απάθεια ή καταθλιπτικές τάσεις, υπνηλία, χαμηλή πέψη, αδυναμία συγκέντρωσης, συναισθηματικές εξάρσεις, κυκλοθυμία, ενώ όταν συμβαίνει το αντίθετο πιθανόν να έχει κακή μνήμη, αδιαφορία, ρηγά συναισθήματα, μειωμένα αντανakλαστικά και ένστικτο.

ΑΕΡΑΣ

Ο αέρας συμβολίζει την ψυχή. Το βασικότερο χαρακτηριστικό του είναι η μεταβλητότητα και η έλλειψη σταθερότητας. Για τον Πλάτωνα η ψυχή, είναι το κλειδί για την κυριαρχία της λογικής στον άνθρωπο. Ο Αναξιμένης τονίζει ότι όλα προήλθαν από τον αέρα, τη θεία πνοή που έδωσε ζωή στα πάντα και εμψυχώνει τα πάντα. «...και τα πάντα παράγονται από ένα είδος πύκνωσης και πάλι αραιώσης του αέρα. Πράγματι η κίνηση υπάρχει ανέκαθεν». Για τον Αναξιμένη, αέρας και πνεύμα είναι δύο ταυτόσημοι όροι.

Στην αρχαία Ελλάδα ο θεός των ανέμων είναι ο Αίολος, ο οποίος όμως δεν κατέχει μια θέση στο δωδεκάθεο. Αντίθετα, στην Ινδία ο Ίντρα είναι ένας από τους μεγαλύτερους Θεούς, Θεός Πολεμιστής. Επίσης και ο Βαγιού είναι θεότητα του αέρα. Ο αέρας συμβολίζει την ορμή, την ώθηση, την τόλμη και γι' αυτό ταιριάζει περισσότερο σε πολεμιστές. Είναι αυτός που μπορεί να εμποδίσει ή να επιταχύνει την πορεία κάποιου, γι' αυτό οι αρχαίοι λαοί έκαναν θυσίες σε Θεότητες του ανέμου πριν από τα ταξίδια τους. Ο έλεγχος των ανέμων απαιτεί σιδερένια θέληση και πειθαρχία: Ο Οδυσσεάς δεν καταφέρνει να ελέγξει τα συναισθήματα – ανέμους και αυτό τον ξαναφέρει πίσω στην αρχή. Στην αρχαία Ελλάδα επίσης σύμβολο του αέρα είναι και ο Δίας, δεδομένου του ότι είναι ο θεός που είναι παντού και επιβλέπει τα πάντα.

Ο Αέρας είναι εξωστρεφές και ευγενές στοιχείο και αντιστοιχεί στην Ανατολή. Το χρώμα του είναι το κίτρινο/πορτοκαλί και τα ψυχικά χαρακτηριστικά του είναι η ευστροφία,

οι διανοητικές ικανότητες, η έμπνευση, οι λεπτοί τρόποι, η ισορροπία, η μεταβλητότητα, η καλαισθησία, η ευγένεια, η κίνηση, η αρμονία των σχέσεων, η φιλανθρωπία, η διπλωματία, η αλληλοβοήθεια, η υπομονή. Τα ζώδια στα οποία κυριαρχεί το στοιχείο του αέρα είναι ο Ζυγός, οι Δίδυμοι κι ο Υδροχόος. Όταν σε έναν άνθρωπο υπάρχει έντονο το στοιχείο του αέρα τότε εκείνος χαρακτηρίζεται από αδιαφορία, αφηρημάδα, ανησυχίες, μυϊκή αδυναμία, αναποφασιστικότητα, ατονία, καχεκτικότητα, φλυαρία ενώ σε περίπτωση που συμβαίνει το αντίθετο, δεν έχει καλή μνήμη, υποφέρει από νωθρότητα, κακή κυκλοφορία του αίματος, κούραση, υπερβολικό ύπνο και χαμηλή οξύδερκεια.

ΦΩΤΙΑ - ΠΥΡ

Το Πυρ συμβολίζει τη νόηση του ανθρώπου αλλά και του κόσμου. Η λατρεία της φωτιάς υπήρξε από τα πανάρχαια χρόνια μια από τις βασικότερες λατρείες πολλών πολιτισμών. Στον Μιθραϊσμό, στη θρησκεία της Αβέστα, στη Ρώμη, στην Αίγυπτο, στην αρχαία Ελλάδα, η φωτιά έχει την ίδια περίπου σημασία. Στην Ελλάδα, ο Προμηθέας κλέβει τη φωτιά και τη δίνει πρόωρα στους ανθρώπους, ενώ στην Αίγυπτο ο Ερμής ο Τρισμέγιστος διδάσκει ότι η φωτιά είναι μεταγενέστερο στοιχείο και δεν υπήρχε από την αρχή.

Η φωτιά έχει καταστροφικές αλλά και εξαγνιστικές ιδιότητες. Έχει άμεση σχέση με τον Ήλιο και αντανakλά τις ιδιότητές του. Συμβολίζει επίσης την πνευματική δύναμη. Στον Χριστιανισμό κατέχει εξέχουσα θέση, αφού η επιφοίτηση του Αγίου Πνεύματος στους Αποστόλους γίνεται με τη μορφή μιας φλόγας, είναι η θεία Αποκάλυψη. Το φωτισμένο επίσης των Αγίων συμβολίζει την πνευματική τους δύναμη και την ισχύ της ψυχής τους.

Το πυρ είναι το αρσενικό στοιχείο, ο Πατέρας, ο Ουρανός. Η θηλυκή του όψη είναι η φωτιά της οικιακής εστίας. Στον Βουδισμό, το πυρ είναι η σοφία που κατακαίει την άγνοια. Στις Βέδες ο θεός της φωτιάς, ο Άγκνι, αντιπροσωπεύει τον άξονα του κόσμου.

Στον Ζωροαστρισμό το σπέρμα των ανθρώπων έχει την πηγή του στο πυρ και όχι στο νερό. Στη Μπαγκαβάτ Γκίτα βρίσκουμε τον Κρίσνα να λέει: «Είμαι το πυρ που ενοικεί στα σώματα όλων των πραγμάτων που έχουν ζωή». Στους Σουμέριους, ο Μαρντούκ ο πιο δημοφιλής θεός, είναι θεός του

πυρός «που κατακαίει με φωτιά τους εχθρούς». Η σκοτεινή όψη του πυρός συμβολίζεται στον Χριστιανισμό και τον Μωαμεθανισμό με το «πυρ της κόλασης», ενώ στην Ινδία με την θεά Κάλι.

Από τους Προσωκρατικούς, ο Ηράκλειτος θεωρεί ότι η πρωταρχική ουσία του σύμπαντος είναι το Πυρ, από το οποίο προήλθαν με μετουσίωση όλα τα άλλα στοιχεία. «Αυτόν τον κόσμο δεν τον έπλασε κανένας, αλλά υπήρχε πάντα, υπάρχει και θα υπάρχει, μία αιώνια ζωντανή φωτιά, που ανάβει με μέτρο και σβήνει με μέτρο.»

Η Φωτιά είναι εξωστρεφές και ενεργητικό στοιχείο, αντιστοιχεί στο Νότο. Το χρώμα της είναι το έντονο κόκκινο και καλλιεργεί στην ψυχή τη θέληση, την επιθετικότητα, το μαχητικό πνεύμα, το πάθος, την ανεξαρτησία, τη μάθηση, τη φιλοδοξία, τη σεξουαλικότητα, το κουράγιο, την επιμονή, το σθένος, την επιθυμία, τη δράση, τον ενθουσιασμό, τις ηγετικές τάσεις. Τα ζώδια στα οποία άρχει το στοιχείο της φωτιάς είναι ο Κριός, ο Λέων κι ο Τοξότης.

Όταν σε έναν άνθρωπο κυριαρχεί υπερβολικά το στοιχείο της φωτιάς, τότε εκείνος έχει τάσεις επιθετικότητας και θυμού, πονοκεφάλους, αϋπνία, υπερκινητικότητα, αδυναμία συγκέντρωσης ενώ σε περίπτωση που συμβαίνει το αντίθετο τότε εκείνος έχει τάσεις απάθειας, μικρή αντοχή, χαμηλή ζωτικότητα, μειωμένα αντανakλαστικά και έλλειψη ενθουσιασμού.

Πηγές:

Βιβλία

- Η ιστορία της Φιλοσοφίας, Umberto Eco, εκδ. AlterEgo
- Άτλας της φιλοσοφίας, Nicola Ubaldino, εκδ. Ενάλιος
- Λεξικό αποκρυφισμού, H.P. Blavatsky, εκδ. Κέδρος

Άρθρα στο Διαδίκτυο

- Τα 4 Στοιχεία στους Διάφορους Πολιτισμούς - www.nea-acropolis-athens.gr
- Τα Τέσσερα Στοιχεία και η Μαγεία της Φύσης - www.weirdo.gr
- Τα 4 στοιχεία της φύσης - www.beezdom.com
- Τα 4 στοιχεία της φύσης στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία - www.spiritearth.gr
- Προσωκρατικοί φιλόσοφοι - <https://el.wikipedia.org>

Το στοιχείο Γη

Κείμενο: Δημήτρης Χουρδάκης

Η Γη, μας είναι τόσο γνωστή, όσο και άγνωστη. Είναι τόσο γνωστή, επειδή την βλέπουμε γύρω μας, την έχουμε περπατήσει, έχουμε νιώσει τα φύλλα και το χώμα στα χέρια μας και φυσικά έχουμε μεγαλώσει πάνω της. Οι επιστήμονες την έχουν αναλύσει και μετρήσει, οι καλλιτέχνες την έχουν απεικονίσει αμέτρητες φορές. Ίσως όλες οι ιστορίες να έχουν κάτι από αυτήν. Στις μυθολογίες και θρησκείες των λαών, έχει μια κεντρική θέση και έτσι, συνειδητά ή ασυνειδητά, είναι μέρος της ταυτότητας μας. Είναι όμως και άγνωστη επειδή δεν γνωρίζουμε το γιατί αλλά και το πως φτιάχτηκε.

Βάσει της παλιάς διδασκαλίας, ο κόσμος μας φτιάχτηκε από τέσσερα στοιχεία, τη γη, το νερό, τον αέρα και τη φωτιά. Αυτή η διδασκαλία κρατάει πάνω από 25 αιώνες και για να επαναλαμβάνεται ξανά και ξανά, από μεγάλους φιλοσόφους, σε διάφορους πολιτισμούς, απομακρυσμένους ο ένας από τον

άλλο χωρίς να μπορεί ο ένας να έρθει σε επαφή με τον άλλο, θα κρύβει μια αλήθεια. Στη μεγάλη δοκιμασία του χρόνου, αν κάτι παραμένει, σημαίνει ότι έχει αξία. Σημαίνει ότι κανένας άνθρωπος ή οι περιστάσεις της ζωής, δεν μπόρεσαν να το καταρρίψουν ή να το αντικαταστήσουν με κάτι καλύτερο. Εμείς θα εστιαστούμε στο στοιχείο γη, αυτό που θεωρείται ως αντικειμενικό.

Μερικοί θεωρούν ότι το στοιχείο γη αφορά στον κόσμο των ορυκτών. Οτιδήποτε είναι από χώμα, πέτρα, μέταλλο και γενικά οτιδήποτε στερεό. Αυτή η θεώρηση όμως δεν μπορεί να απαντήσει σε κάποια απλά ερωτήματα: α) το νερό, όπως γνωρίζουμε, λαμβάνει τρεις μορφές της ύλης, στερεό ως πάγος, υγρό ως νερό και αέριο ως υγρασία. Πώς θα το ταξινομήσουμε; β) Το νερό και ο αέρας αποτελούνται από μόρια υδρογόνου, οξυγόνου και άλλα, ο αέρας από οξυγόνο, άζωτο κλπ. Όλα τα μόρια που συγκροτούν αυτό που ονομάζουμε νερό ή αέρας,

έχουν στερεή υπόσταση, δηλαδή μάζα και καταλαμβάνουν χώρο, όπως ακριβώς μια πέτρα. Έτσι θα πρέπει να παραδεχτούμε ότι αν δούμε τη θάλασσα ή τον αέρα με μικροσκόπιο τότε ταιριάζουν στο στοιχείο γη καθώς αποτελούνται από φυσικά μόρια.

Αυτά τα απλά ερωτήματα είναι ικανά για να αναθεωρήσουμε τη σημασία των τεσσάρων στοιχείων και να την αναζητήσουμε, πέρα από την εμφάνισή τους. Ίσως είναι μονόδρομος να πούμε ότι όλος ο περιοδικός πίνακας των χημικών στοιχείων που γνωρίζουμε, σχετίζεται με το στοιχείο που ονομάζουμε γη. Όλη η σύγχρονη επιστήμη της χημείας, μελετάει και πειραματίζεται με το στοιχείο γη. Οτιδήποτε βλέπουμε, αγγίζουμε, μυρίζουμε, γευόμαστε, ακούμε, αλλά και το ίδιο το σώμα μας, είναι από το στοιχείο γη. Όλοι οι πλανήτες και οι κόσμοι έχουν το στοιχείο γη. Ακόμη και ένα άτομο υδρογόνου που αποτελείται από ένα πρωτόνιο και ένα ηλεκτρόνιο, έχει μάζα και καταλαμβάνει χώρο. Επιπλέον έχει ηλεκτρικό φορτίο, μαγνητισμό και ίσως άλλες ενέργειες. Όλες αυτές οι ενέργειες ή δυνάμεις δεν έχουν στερεή υπόσταση οπότε ανήκουν σε άλλο στοιχείο. Έτσι το άτομο αυτό φαίνεται επειδή έχει το στοιχείο γη, δεν αποτελείται όμως μόνο από αυτό.

Αυτή η ανάμειξη των στοιχείων υπάρχει κάθε στιγμή γύρω μας, π.χ. ένα φυτό δεν μπορεί να μεγαλώσει μόνο με νερό και χώμα, θέλει και το φως του Ήλιου. Ένας άνθρωπος δεν μπορεί να διαβάσει αυτές τις γραμμές αν δεν βλέπει, αλλά και δεν μπορεί να καταλάβει αν δεν έχει νου. Ο κάθε άνθρωπος φαντάζεται ή θυμάται καταστάσεις αλλά η φαντασία του δεν είναι κάπου στο σώμα του. Ένας πίνακας ζωγραφικής είναι ένας καμβάς με μπογιές, αλλά τα συναισθήματα και οι μνήμες που μας ξυπνά, είναι που τον κάνουν σημαντικό για εμάς, ίσως μας κάνει να δακρύζουμε και τον θυμόμαστε για μια ζωή. Όσα βλέπουμε γύρω μας, υπάρχουν επειδή τα τέσσερα στοιχεία συνεργάζονται.

Η δοξασία για τα τέσσερα στοιχεία είναι πολύ παλιά. Στην Πυθαγόρεια διδασκαλία, τα στοιχεία ενοποιούνται με την Ιερή Τετρακτύ, όπου το ένα είναι η φωτιά, το δύο ο αέρας, το τρία το νερό και το τέσσερα η γη. Δηλαδή η γη είναι το στοιχείο που μέσα του περιλαμβάνει και τα άλλα τρία. Είναι σαν μια σφαίρα που μέσα της έχει άλλες τρεις σφαίρες, η μία μέσα στην άλλη. Η μεγαλύτερη σφαίρα είναι αυτή της φωτιάς, μέσα της έχει τη σφαίρα του αέρα, μέσα στη σφαίρα του αέρα υπάρχει

η σφαίρα του νερού, και μέσα στη σφαίρα του νερού υπάρχει σφαίρα της γης. Η μία σφαίρα διαπερνά τις άλλες, γι αυτό φωτιά έχουν και οι τέσσερις σφαίρες, αέρα έχουν τρεις, νερό οι δύο και γη μόνο μία, που όμως μέσα της έχει και τα άλλα τρία στοιχεία. Αργότερα ο Πλάτωνας θεώρησε ότι υπάρχει και ένα πέμπτο στοιχείο, ο Αιθέρας. Ο Εμπεδοκλής μίλησε επίσης για τα τέσσερα στοιχεία και ο Δημόκριτος θεώρησε ότι η γη είναι θεμελιώδες στοιχείο για τη δημιουργία του κόσμου.

Στην Κίνα, στο αρχαίο σύστημα Φενγκ Σούι, που ξεκινάει 2.000 χρόνια πριν τον Χριστό, βλέπουμε την πενταπλή ταξινόμηση: γη, νερό, φωτιά, ξύλο, μέταλλο. Στην Αλχημεία του μεσαίωνα υπάρχει η τετραπλή ταξινόμηση. Τον 19ο αιώνα η Ε.Π. Μπλαβάτσκι έγραψε ότι υπάρχει μόνο ένα στοιχείο, από το οποίο ξεπροβάλλουν επτά. Μέχρι τώρα έχουν εκδηλωθεί τα τέσσερα και αρχίζει να γίνεται αντιληπτό το πέμπτο στοιχείο, ο Αιθέρας. Στη ρίζα του Ενός στοιχείου υπάρχει ο Θεός και από τον Θεό πηγάζει ο Άνθρωπος. Τα γνωστά στοιχεία της χημείας και της φυσικής, είναι υποδιαίρεσεις των συνθέσεων των τεσσάρων γνωστών σήμερα στοιχείων (γη, νερό, αέρας, φωτιά). Τα στοιχεία κατατάσσονται σε μια κλίμακα ανάλογα με το πόσο «λεπτή» είναι η συχνότητά τους, και η χονδροειδέστερη μορφή -που δονεί σε χαμηλότερη συχνότητα- είναι η φυσική ύλη. Τα 4 πρώτα είδη ενέργειας -επίπεδα δόνησης- που είναι και τα μόνα που μπορεί να χειριστεί ο άνθρωπος είναι η νοητική, η ψυχική, η ενεργειακή και η αντικειμενική. Το 5ο επίπεδο ενέργειας, το αιθερικό, μόλις αρχίζει να γίνεται αντιληπτό, ενώ τα δύο ανώτερα είναι αρκετά απρόσιτα για την ανθρώπινη αντίληψη στην παρούσα φάση. Τα συνοψίζουμε ως: αντικειμενικό επίπεδο = γη, ενεργειακό επίπεδο = νερό, ψυχικό επίπεδο = αέρας, νοητικό επίπεδο = φωτιά.

Το στοιχείο γη μπορούμε να το δούμε όχι μόνο με τα φυσικά μάτια μας, αλλά και ως σύνολο ιδιοτήτων ή χαρακτηριστικών που συναντάμε στη φύση. Ένα χαρακτηριστικό του είναι η σταθερότητα, μια και χωρίς αυτή δεν θα είχαμε που να σταθούμε. Είναι τα όρια και η υποστήριξη. Επίσης είναι η παθητικότητα ή αλλιώς δεκτικότητα. Η γη δέχεται πάρα πολλές μεταβολές, αλλαγές εποχών, θερμοκρασιών, υγρασίας, αμέτρητα χρώματα, μυρωδιές. Μεγαλώνει και θάβει αμέτρητα ζωντανά είδη, από τους ανθρώπους μέχρι τα βακτήρια, τα πουλιά και τα ψάρια. Η γη μπορεί να είναι υγρή σαν λάσπη αλλά και ξερή σαν πέτρα, ζεστή σαν πυρωμένο μέταλλο

αλλά και κρύα σαν μάρμαρο μέσα στον χειμώνα. Αν και είναι παθητική, έχει τεράστια δύναμη. Μια μεγάλη δύναμη της είναι η βαρύτητα, η αδράνεια. Χάρη στη βαρύτητα όλοι μας είμαστε προσγειωμένοι πάνω της. Αν δεν υπήρχε η βαρύτητα, τότε όλα θα ήταν σκόρπια στο διάστημα, χωρίς καμία συνοχή, χωρίς πολιτισμό, χωρίς πρόοδο όπως την γνωρίζουμε εμείς. Η βαρύτητα μας αναγκάζει να συνυπάρχουμε. Άλλη μια μεγάλη δύναμή της είναι η αδράνεια, που από τη μία είναι απαραίτητη ώστε τα πράγματα να παραμένουν στη θέση τους αλλά είναι και εμπόδιο όταν θέλουμε να τα αλλάξουμε. Η ηη είναι αργή, σταθερή και διαρκής. Η διάρκειά της φαίνεται από τον χρόνο ζωής ενός ηλεκτρονίου που είναι 6.6×10^{28} έτη, ενώ ένα πρωτόνιο ζει περισσότερο από 2.1×10^{29} έτη. Αυτά τα δομικά σωματίδια είναι σχεδόν αιώνια.

Σύμφωνα με την εσωτερική φιλοσοφία που μελετά τις αντιστοιχίες της φύσης, η γη σχετίζεται με το εξάγωνο ως διδιάστατο σχήμα και με το εξαέδρο ή κύβος σαν στερεό. Ο κύβος περιλαμβάνει τις 6 κατευθύνσεις του χώρου, αριστερά, δεξιά, πάνω, κάτω, μπρος, πίσω. Η γη έχει τις ιδιότητες του κρύου και ξηρού σύμφωνα με τον Αριστοτέλη. Σχετίζεται με τα ζώδια του Ταύρου, Παρθένου και Αιγόκερου. Στην αλχημεία το σύμβολο που την απεικονίζει είναι το, το στοιχείο γη σχετίζεται με το άλας και ο αντίστοιχος πλανήτης του είναι ο Κρόνος. Επίσης το Άγιο Δισκοπότηρο των αλχημιστών ήταν η Φιλοσοφική Λίθος. Ως μέταλλο, η γη σχετίζεται με τον σίδηρο, ως αρετή με τη σφροσύνη ή εγκράτεια, ως ζώο με τον ταύρο, το βουβάλι, το βόδι, το φίδι και σαν αίσθηση με την όσφρηση. Η πυξίδα έχει τέσσερις κατευθύνσεις και η γη σχετίζεται με τον βορρά.

Πολλές θρησκείες και μυθολογίες έχουν μια κεντρική θέση για το στοιχείο γη και για ό,τι συμβολίζει. Είναι η Μεγάλη Μητέρα, η τροφός, η μήτρα που γεννάει, σύμβολο σταθερότητας και συντήρησης της ζωής. Η γη είναι το ένα από τα δύο όντα που αποτελούν το πρωταρχικό Θείο ζευγάρι και γονιμοποιείται από τον ουράνιο Πατέρα. Στον Ησίοδο βλέπουμε ότι μετά το χάος ο Θεός έπλασε τη Γαία. Ως θεότητα, στην ελληνική θρησκεία θεωρείται ανώτερη από τις υπόλοιπες θηλυκές θεότητες. Ο Αισχύλος στις «Ευμενίδες» πρώτα επικαλείται τη Γαία και μετά τη Θέμιδα. Αργότερα, η Γαία αντικαθίσταται από τη Δήμητρα. Άλλες θεότητες ήταν ο Πλούτωνας και η Εκάτη. Ο Όμηρος δοξάζει τη Γαία, λέγοντας

ότι είναι εκείνη που χαρίζει, αλλά και που αφαιρεί τη ζωή. Στην Οδύσσεια του Ομήρου, η γη του Οδυσσέα ήταν η Ιθάκη. Στους άθλους του Ηρακλή, ο Γίγαντας Ανταίος κάθε φορά που πέφτει στη γη αντλεί δύναμη απ' αυτήν.

Στη χριστιανική παράδοση, ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο με χώμα, νερό και πνοή. Η Γη της Επαγγελίας ήταν ένα πνευματικό μέρος. Το στοιχείο γη στις εκκλησίες είναι ο κύβος ή η Αγία τράπεζα, το οποίο είναι ένα ιερό θυσιαστήριο. Ο Χριστός είπε «συ ει Πέτρος και επί ταύτη τη πέτρα οικοδομήσω μου την Εκκλησίαν». Δηλαδή, στην «πέτρα» αυτή θα οικοδομηθεί η Εκκλησία μου, όπου πέτρα είναι η πίστη, ως κάτι σταθερό, αιώνιο, αμετάβλητο.

Στη μυθολογία των Κελτών, η γη είναι το φθαρτό σώμα, με το αλάτι σαν αθάνατο πνεύμα. Χώμα τοποθετούσαν στο στήθος των νεκρών. Στην Κίνα, είναι η θηλυκή – γιν αρχή, συμβολίζεται με το τετράγωνο, το κίτρινο χρώμα και την τίγρη. Οι Ινδιάνοι την θεωρούσαν Μεγάλη Μητέρα. Όπως είναι φυσικό, η ηη είχε μεγαλύτερη αίγλη στις αγροτικές θρησκείες και πολιτισμούς, όπως οι Σουμέριοι στην αυγή του πολιτισμού τους. Μερικοί λαοί, οι Περουβιανοί για παράδειγμα, πιστεύουν ότι κατάγονται από τα βουνά και τις πέτρες. Σε χθόνιες λατρείες ή στα κατάλοιπα τους, η γη είναι πηγή δύναμης. Η γη πιστεύεται ότι μεταφερόταν στην πλάτη διαφορετικών πλασμάτων: στην Ιαπωνία τη μετέφερε ένα ψάρι στην Ινδία μία χελώνα, στην κεντρική και νότια Αμερική ένα φίδι, στην Αίγυπτο ένας σκαραβαίος, στη νοτιοανατολική Ασία ένας ελέφαντας. Στην Αίγυπτο ήταν ο Όσιρις και ο Ξέσωστρις, στην Ινδία ο Κτσίτι και ο Γάμα. Τα μυστήρια των θεών της γης είναι απόκρυφα και συνδέονται με τον κόσμο των νεκρών. Είναι θεοί της επιφάνειας αλλά και των εγκάτων της Γης.

Η Αστρολογία, ως πολύ αρχαία επιστήμη από τους Βαβυλώνιους, τους Σουμέριους και τους Αιγύπτιους, έχει ταξινομήσει τα δώδεκα ζώδια σε τέσσερις ομάδες. Τα ζώδια της γης, του νερού, του αέρα και της φωτιάς. Τα Γήινα ζώδια είναι του Ταύρου, του Παρθένου και του Αιγόκερου και είναι τα πιο πρακτικά και ανθεκτικά ζώδια του ζωδιακού κύκλου. Έχουν τα χαρακτηριστικά της υπομονής, της επιμονής, του ρεαλισμού, της αξιοπιστίας, της μεθοδικότητας, της σταθερότητας, της δέσμευσης, της πειθαρχίας, της μονιμότητας και της αντοχής. Τίποτα δεν μπορεί να ωριμάσει χωρίς αυτά τα χαρακτηριστικά. Ως αρνητικά χαρακτηριστικά είναι η πιθανή έλλειψη

φαντασίας, η δυσκολία να αντιμετωπίσουν οτιδήποτε δεν μπορεί να εξηγηθεί στον φυσικό χώρο και μια υλιστική οπτική για τη ζωή. Τα ζώδια της γης είναι προσγειωμένα και θέλουν να διατηρούν τα κεκτημένα τους.

Στους μύθους, ο ήρωας για να μπει στον κόσμο των αθάνατων θα πρέπει να περάσει κάποιες δοκιμασίες. Μια μεγάλη δοκιμασία είναι να κατέβει στον Άδη, στα έγκατα της Γης. Αυτή η κάθοδος συμβολίζει το να φθάσει ο άνθρωπος στη σπονδυλική στήλη της ύπαρξής του, στο πιο σκοτεινό ή μυστηριώδες μέρος του. Αν περάσει αυτή τη δοκιμασία τότε σημαίνει ότι κατανόησε το μάθημα, είδε πίσω από τις μορφές, νίκησε τα σκοτάδια και τους περιορισμούς.

Οι φιλόσοφοι της Ανατολής λένε ότι ο ερευνητής πρέπει να κατεβάζει τη γνώση από το «κεφάλι στην κοιλιά». Να φθάσει σε μια κατανόηση που δεν είναι μόνο θεωρητική, αλλά που θα του βελτιώσει τη ζωή. Από μια τέτοια οπτική, η γη μπορεί να μας μάθει πολλά πράγματα. Μας διδάσκει τη σταθερότητα που μας δίνουν οι επιβεβαιωμένες πεποιθήσεις και οι αξίες, ώστε

ο καθένας να πατάει γερά στα πόδια του και να μη φοβάται τη ζωή. Μας διδάσκει τη μνήμη, την αντοχή που έχουν τα ορυκτά, αλλά και τη γαλήνη των κοιλάδων. Μας διδάσκει τον περιορισμό ή τα όρια, όπως το κάθε πλάσμα που έχει μια αρχή και ένα τέλος ενώ ταυτόχρονα το ένα εξαρτάται από το άλλο. Μας διδάσκει πως το μεγαλείο συνυπάρχει με την απλότητα και αυτό μας μαθαίνει την ταπεινοφροσύνη. Με αυτές και άλλες αξίες, ο φιλόσοφος χτίζει τον εαυτό του. Δέχεται να διαμορφωθεί με αξιοπιστία και αντοχή, όπως έκανε ένας δάσκαλος του, η γη.

Βιβλιογραφία:

- Τα 3 κέντρα του Μυστηρίου – Γ.Α. Πλάνας – Εκδόσεις Νέα Ακρόπολη
- Γίμαιο, Πλάτωνας
- Μυστική Δοξασία - Ε.Π. Μπλαβάτσκι
- Dictionary of symbols - Jean Chevalier & Alan Gheerbrant
- <https://www.nea-acropoli-athens.gr>
- www.wikipedia.org
- <https://www.oroskopos.tv>

Το στοιχείο Νερό

Κείμενο: Παντελής Βεκρής

Τια τα έμβια όντα, το νερό, είναι ισοδύναμο της ζωής. Στην έρημο δεν φυτρώνουν χόρτα εκτός από τα σημεία όπου έστω και μια ελάχιστη υγρασία μπορεί να θρέψει ρίζες που θα καταλήξουν σε ένα υπέροχο άνθος.

Φυσικά και υπάρχει ζωή χωρίς την ανάγκη νερού με τη μορφή που την ξέρουμε, στο ορατό ή στο αόρατο πεδίο, και είναι μια ευκαιρία να στοχαστούμε πάνω στις μεταμορφώσεις που μπορεί να έχει το νερό και παράλληλα τις μεταμορφώσεις της ζωής. Πρέπει να στοχαστούμε φιλοσοφικά πάνω στο τι αποκαλούμε ζωντανό, ποια όντα έχουν πρόσβαση στη ζωή. Ένας άνθρωπος είναι ζωντανός λέμε. Δηλαδή, ένας ήλιος τι είναι; Νεκρός; Το σύμπαν δεν είναι ζωντανό; Από πού αντλεί ο άνθρωπος τη ζωή;

Η Φύση είναι φορέας της ζωής και η φύση διαμορφώνεται από επτά στοιχεία, τα πέντε από αυτά είναι εκδηλωμένα αν και στην αρχαιότητα μίλαγαν μόνο για τα τέσσερα (Ε.Π. Μπλαβάτσκι, Μυστική Δοξασία, θέμα: τα τέσσερα στοιχεία). Όταν λέμε Φύση εννοούμε την ορατή και την αόρατη, αυτή που αντιλαμβάνεται το μυαλό μας και αυτή που αντιλαμβάνονται

ανώτερα μυαλά από τα δικά μας, όπως είναι οι διάνοιες που γεωμετρούν το σύμπαν.

Το νερό είναι ένα αληθινό στοιχείο της φύσης. Αληθινικό αποκαλούμε ένα στοιχείο με σκοπό να μεγεθύνουμε το φάσμα της αντίληψής μας και να μην το περιορίσουμε μόνο στη φυσική του μορφή ή κατάσταση. Το νερό το βρίσκουμε σε τρεις καταστάσεις, στερεό –πάγος, υγρό και αέριο. Πέραν τούτου θα το εξετάσουμε ως σύμβολο, που μπορεί να ξεκινήσει από τα κοσμικά ύδατα μέσα από τα οποία αναδύθηκε ο κόσμος και να καταλήξει στο H₂O, επίσης σύμβολο, που χρησιμοποιούμε για να προσδιορίσουμε ένα μοντέλο, έναν τρόπο ένωσης δύο χημικών στοιχείων.

Σε αυτήν τη διαδρομή του νερού, από το άπειρο στο πεπερασμένο, έχουμε πολλά να πούμε. Για διαστάσεις της ύλης, για θεούς και ημίθεους, θεολογικές απορίες και φιλοσοφικά ερωτήματα.

Στη Γένεση διαβάζουμε:

Έν αρχή έποίησεν ό Θεός τόν ούρανόν και τήν γήν

ή δέ γή ήν άόρατος και άκατασκεύαστος, και σκότος επάνω τής άβύσσου,

καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος.
καὶ εἶπεν ὁ Θεός· γενηθήτω φῶς· καὶ ἐγένετο φῶς.

Πιο κάτω λέει:

Καὶ εἶπεν ὁ Θεός·

γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος καὶ ἔστω διαχωρίζον
ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος. καὶ ἐγένετο οὕτως.

Ο Ησίοδος αναφέρει τον Ουρανό σαν Ωκεανό ζωής, σαν τον μεγάλο Πατέρα, θεωρώντας τον σαν ένα μεγάλο ωκεανό ζωής όπου μέσα πλέουν οι κόσμοι, τα όντα, ακόμα και οι ίδιοι οι θεοί.

Ο Θαλής ο Μιλήσιος, ο πρώτος από τους επτά σοφούς, λέει ότι η Ρίζα του σύμπαντος είναι το Ύδωρ και μάλιστα το αλμυρό Ύδωρ, δηλαδή η θάλασσα ή ο ωκεανός. Στην αρχαία Μεσοποταμία για τον ίδιο λόγο λάτρευαν την Τιαμάτ και οι Αιγύπτιοι τη θεά Νουν, την πρωταρχική άβυσσο, τον πρωταρχικό Ωκεανό. Στις πέραν των Ιμαλαΐων σχολές, θα βρούμε την Jina Pranam ως πηγή της βιοενέργειας και σε άλλους πολιτισμούς θα βρούμε κάτω από διαφορετικά ονόματα αντίστοιχες αντιλήψεις.

Στο ίδιο πνεύμα, η σύγχρονη φιλόσοφος D.S Guzman, στο βιβλίο της «Παιχνίδια στον Καθρέφτη» μας λέει: «Το πρότυπο του υδάτινου στοιχείου είναι για μας η θάλασσα. Η θάλασσα αντιστοιχεί με το αίμα του πλανήτη, είναι ζωτική, αλμυρή, γεμάτη ενέργεια μέσα της και συγχρόνως δότρια ζωής. Στη θάλασσα συγκροτούνται όλες οι μορφές ζωής: το αλάτι, που είναι συστατικό της, το γλυκό νερό των ποταμών που εκβάλλουν σ' αυτήν και οι κατακόρυφες βροχές που γεννιούνται από την άνοδο των ατμών και την κάθοδο των υγρών σταγόνων».

Καθένας καταλαβαίνει ότι το νερό όπως αναφέρθηκε πιο πάνω δεν είναι σαν αυτό που μπορούμε να πιάσουμε με τα χέρια μας. Ο Πλάτωνας, στον Τιμαίο, λέει: «Το λεπτό και ρευστό νερό που ανακατεύτηκε με τη φωτιά ονομάζεται υγρό εξ αιτίας της κίνησης του και του τρόπου με τον οποίο κυλάει πάνω στη γη». Γενικώς, η φιλοσοφική θεωρία αντιλαμβάνεται την αρχή του κόσμου με τη γέννηση των «στοιχείων». Στη συνέχεια αυτά αναμιγνύονται μεταξύ τους και σχηματίζουν τους μικρότερους κόσμους, το εκδηλωμένο σύμπαν, και ενυπάρχουν όλα, παντού, με αναλογίες μεταξύ τους σε όλες τις συνθέσεις που κατασκευάζουν. Μόνα τους, το καθένα, υπάρχουν μόνο στη γέννησή τους.

Ο Πλάτωνας, λοιπόν, λέει ότι το «στοιχείο» νερό, ενώνεται με το «στοιχείο» φωτιά και δημιουργούν το υγρό όπως το καταλαβαίνουμε εμείς και μπορούμε να το πιούμε κιάλας, όταν χαμηλώσουν οι συχνότητές του, βαρύνει, και μπορεί να μπει στο ποτήρι μας. Να λάβουμε υπόψη, ότι μετά την πρωταρχική δημιουργία υπάρχουν κι άλλες μικρότερες. Εμείς πίνουμε το νερό στη γη, η γη πλέει στα νερά του ηλιακού μας διαστήματος, το ηλιακό σύστημα πλέει στα νερά του γαλαξιακού διαστήματος και πάει λέγοντας. Το φυσικό σύστημα πλέει μέσα στο ενεργειακό και τα δύο μαζί μέσα στο ψυχολογικό σύστημα και τα τρία μαζί μέσα στο νοητικό σύστημα, μέσα στον αιθέρα κλπ. Μια μικρογραφία αυτού του φρακταλικού μοντέλου μπορούμε να δούμε στην κύηση, όπου το έμβρυο γεννιέται μέσα στα νερά της μήτρας και επηρεάζεται από την ψυχολογία της μητέρας του που ακούει κλασική μουσική.

Από την πέτρα μέχρι το φως, οι διαφορές είναι θέμα συχνότητων και όχι ουσίας. Η πέτρα, κατά μία έννοια, είναι κρυσταλλωμένο φως. Ένα απλοϊκό παράδειγμα για να μας βοηθήσει να καταλάβουμε είναι να πάρουμε ένα μπρίκι και να βάλουμε μέσα ένα κομμάτι πάγου. Όταν το ζεστάνουμε, ο πάγος θα γίνει υγρό, το υγρό ατμός και θα εξαφανιστεί στο τέλος. Αντίθετα, αν ψυχράνουμε τον ατμό, θα δημιουργήσουμε υγρό και μετά θα πάρουμε πάγο. Η ουσία είναι το νερό και δεν αλλάζει, οι δονήσεις των μορίων του αλλάζουν.

Το νερό στη μυθολογία

Ο θεός του ύδατος συμβολίζεται με τον ποτάμιο ταύρο ή κάποιο ιερό ποταμό ή πηγή, όπως ο Ποσειδώνας, ο Βαρούνας, κλπ. Υπάρχουν θεοί όπως ο τετραπλός Δίας ή ο τετραπρόσωπος Βράχμα που είναι κύριοι και κάτοχοι των τεσσάρων στοιχείων και στη συνέχεια παραχωρούν την κυριαρχία σε άλλους θεούς όπως ο Ήφαιστος για το πυρ, ο Ποσειδώνας για τη θάλασσα ή ο Πλούτωνας για τη γη.

Οι νύμφες των γλυκών νερών θεωρούνταν κόρες του Δία ή του θεού ποταμού της περιοχής. Ναϊάδες λέγονταν οι νύμφες των ποταμών και των πηγών. Νηρηίδες ήταν οι νύμφες της θάλασσας, οι κόρες του Νηρέα.

Ο Αχέροντας ήταν ο ποταμός όριο μεταξύ ζωής και θανάτου, ο Ηρακλής πολέμησε με τον ποταμό Αχελώο για την κατάκτηση της Δηϊάνειρας. Ο Σκάμανδρος ήταν ο ποταμός, στην πεδιάδα του οποίου έγιναν οι μάχες μεταξύ των Ελλήνων

και των Τρώων και κάποια στιγμή θύμωσε και κόντεψε να πνίξει τον Αχιλλέα.

Στη Μεσοποταμία βρίσκουμε τον Σουμέριο θεό Ενκί ως θεό των υδάτων και της γόνιμης γης. Στην Αίγυπτο ο Χαπί ήταν ο θεός Νείλος που πλημμύριζε και γονιμοποιούσε τα χωράφια. Στον Ινδουισμό, ο Βαρούνα συμβολίζει την Κοσμική Νύχτα στη διάρκεια της οποίας είναι ο μόνος που επαγρυπνεί, φυλάγοντας την κοιμισμένη καρδιά του κόσμου. Είναι ο Κύριος του φυσικού και του μεταφυσικού Ωκεανού, Φύλακας του κόσμου και Δικαστής των θνητών. Στον Χριστιανισμό ο Άγιος Νικόλαος είναι ο προστάτης των ναυτικών. Ο μύθος του κατακλυσμού υπάρχει σε όλες τις θεολογίες των λαών, είτε μιλούν για τον Νώε ή τον Ουτναπιστίμ ή τον Γίμα, ως τον υπεράνθρωπο εκείνο που έσωσε τον πολιτισμό από την καταστροφή. Οι μύθοι χρησιμοποιούν σύμβολα για να κωδικοποιήσουν τις γνώσεις και δεν πρέπει να λαμβάνονται κατά γράμμα, γιατί έτσι φαίνονται σαν παιδικές ιστορίες. Πρέπει να κατέχει κάποιος τα κλειδιά για να ξεκλειδώσει το μυστήριο. Η κιβωτός δεν είναι ένα καράβι ξύλινο αλλά ένα νοητικό μοντέλο με συγκεκριμένες λειτουργίες. Από την άλλη, ο κατακλυσμός, ως φυσικό φαινόμενο, έχει επιβεβαιωθεί από την επιστήμη και μπορούμε να σκεφτούμε τις συνέπειες που θα είχε πάνω στην ανθρωπότητα, που θα έπρεπε να μεταναστεύσει σε νέα γη και να διατηρήσει τους σπόρους –γνώσεις της φωτιάς, της καλλιέργειας, της αρχιτεκτονικής, της θεραπείας ώστε να ξεκινήσει ο νέος πολιτισμός. Όπως πάει η ανθρωπότητα σήμερα, αν χαθεί το ίντερνετ δεν θα ξέρουμε να μαγειρεύουμε ούτε να κάνουμε έναν πολλαπλασιασμό και χωρίς GPS δεν θα μπορούμε να διαβάσουμε έναν χάρτη. Χωρίς δασκάλους η ανθρωπότητα καταλήγει στις σπηλιές.

Το νερό στις τελετές εξαγνισμού και καθάρσεων

Είναι πάρα πολλές οι χρήσεις του νερού για τελετουργικούς σκοπούς. Σύμφωνα με το Νόμο της Παλαιάς Διαθήκης, ξεπλένει την ακαθαρσία, (Λευ. 11, 32· 13, 58· 14, 8-9· 15-17· 22, 6· πρβλ. Ησαΐας 1, 16) και χρησιμοποιείται στις θυσίες (Λευ. 1, 9, 13· Βασ. Α΄ 18, 30-39), στο πλαίσιο των οποίων αναφέρεται ως ύδωρ το ζων (Λευ. 14· Αρ. 5, 19). Έχει θεραπευτικές ιδιότητες, όπως φαίνεται από τις ιστορίες του Ναϊμάν του Σύρου, ο οποίος καθαρίστηκε από τη λέπρα στα ύδατα του

Ιορδάνη ποταμού (Βασ. Δ΄ 5, 1-14), καθώς και από τα ετήσια θαύματα στη Βηθσεδά στα Ιεροσόλυμα (Ιω. 5, 1-4). Ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος χρησιμοποιούσε τα ύδατα του Ιορδάνη για να πλύνει τις αμαρτίες του λαού. Στην Καινή Διαθήκη ο Χριστός μετατρέπει το νερό σε κρασί λέγοντας ότι αποτελεί μέσο πνευματικής αναγέννησης στη βασιλεία των ουρανών (Ιω. 3, 5). Στην τελετή των Φώτων καθαγιάζεται το νερό μέσω των ψαλμών και το Βάπτισμα είναι ένα από τα μυστήρια του χριστιανισμού.

Στην Ινδία, ο Γάγγης χρησιμεύει για τον εξαγνισμό των Ινδουιστών. Τον μήνα Φεβρουάριο ή Μάρτιο γιορτάζουν την επιστροφή της άνοιξης. Τότε βγαίνουν στους δρόμους, ανάβουν φωτιές και ραντίζουν ο ένας τον άλλο με σκόνες ή χρωματισμένο νερό.

Οι γυναίκες σε πολλά μέρη της Ινδίας, κουβαλούν το νερό από τις πηγές με μια στάμνα, την τοποθετούν στο σπίτι με λουλούδια γύρω της, της τραγουδούν και πίνουν το νερό την επόμενη μέρα. Στις κοινωνίες μας, που το νερό «ταλαιπωρείται» στη μεταφορά του επηρεάζεται μοριακά.

Στην αρχαία Ελλάδα, ακόμα και η θεά Αθηνά γυμνώνεται για να λουστεί στα νερά.

Οι Πυθαγόρειοι χρησιμοποιούσαν τα λεγόμενα βαλανεία όπου έριχναν μέσα στα ιερά ύδατα τους ρύπους τόσο του σώματος όσο και της ψυχής. Στη Ρώμη, οι Εστιάδες ήταν υπεύθυνες για την ιερή φωτιά αλλά και για τα νερά της πόλης. Στα νερά μιας λίμνης με τη χρήση καθρέφτη ή ρίχνοντας βότσαλα έκαναν μαντική και οι Ρωμαίοι και οι Ετρούσκοι.

Σήμερα, στη θεραπευτική τέχνη του Pranic Healing χρησιμοποιείται νερό με αλάτι. Το νερό δεσμεύει την ενέργεια και το αλάτι «καίει» τα αρνητικά στοιχεία. Έχουν αποδείξει με τα θεραπευτικά τους αποτελέσματα ότι αυτό λειτουργεί.

Αποσπάσματα από το βιβλίο του Dr Masaru Emoto

Ο Masaru Emoto είναι ένας Ιάπωνας επιχειρηματίας, ο οποίος το 2004 εξέδωσε ένα βιβλίο με τίτλο «Τα κρυμμένα μυστικά στο νερό» που έγινε New York Times best seller. Από το βιβλίο αυτό παραθέτουμε κάποιες ενδιαφέρουσες ιδέες:

Το νερό ακούει, διαβάζει, αισθάνεται. Οι κρύσταλλοι του χιονιού επειδή σχηματοποιούνται κάτω από ορισμένες συνθήκες δεν μοιάζουν μεταξύ τους, όπως ακριβώς και τα

πρόσωπα των ανθρώπων. Οι κρύσταλλοι του νερού είναι το πρόσωπο του. Παρατήρησε ότι η κρυσταλλοδομή του νερού επηρεάζεται από τους ήχους, δηλαδή, κατά κάποιον τρόπο, το νερό ακούει. Έβαλε σε ένα ποτήρι νερό να ακούσει την «Ποιμενική» συμφωνία του Μπετόβεν και μετά φωτογράφησε την κρυσταλλοδομή που είχε μια πανέμορφη, κατάλευκη εξαεδρική δομή. Μετά του έβαλε να ακούει heavy metal και ο εξάεδρος φωτεινός κρύσταλλος διασπάστηκε σε κομμάτια, «αρρώστησε».

Το νερό καταλαβαίνει και την ομιλία μας. Πήρε δυο ποτήρια νερό και στο ένα έλεγε ωραία λόγια, όπως «αγάπη», «εκτίμηση» και στο άλλο «Θα σε σκοτώσω, με αηδιάζεις». Το αποτέλεσμα ήταν ένας εξάεδρος ροζ κρύσταλλος για το πρώτο και μια σπασμένη άμορφη μάζα για το δεύτερο.

Τα πειράματα συνεχίστηκαν βάζοντας στα μπουκάλια χαρτάκια με τις λέξεις Ηλίθιο και Ευχαριστώ και υπήρξαν ανάλογα αποτελέσματα που σημαίνει ότι το νερό μπορεί να «διαβάζει» κίολας.

Το νερό στην ανθρώπινη δομή

Το σώμα μας αποτελείται από 72% νερό. Το γεωμετρικό σύμβολο του νερού είναι το πεντάγωνο και πενταγωνική δομή έχει ο Βιτρούβιος του Ντα Βίντσι. Η υγεία μας εξαρτάται πολύ από την ποιότητα του υδάτινου στοιχείου μας είτε μιλήσουμε για το λεμφικό ή το αιματολογικό μας σύστημα. Το περιβάλλον, ο εσωτερικός μας κόσμος και η ιστορία της ζωής

μας αποτυπώνεται τελικά στο νερό που θρέφει τα κύτταρά μας. Το νερό έχει μνήμη.

Ένας άνθρωπος έχει μια σκέψη. Αυτή η σκέψη φορτίζεται με συναίσθημα. Το συναίσθημα ενεργοποιεί κινητήρες αντίδρασης. Κάθε αντίδραση ενεργοποιεί νευροδιαβιβαστές στον εγκέφαλο. Οι νευροδιαβιβαστές προκαλούν τους αδένες, αυτοί παράγουν ορμόνες και κατά συνέπεια χημικές αντιδράσεις. Οι χημικές αντιδράσεις κινούν τους μυς και τα όργανα. Με αυτό τον τρόπο ερχόμαστε σε επαφή με το περιβάλλον και τα αποτελέσματα τα μεταφέρουν οι αισθήσεις στον ψυχισμό και ο νους εμπλουτίζεται με ερεθίσματα. Γιατί όταν φοβάσαι τρέμουν τα πόδια σου; Γιατί όταν είσαι χαρούμενος ανασαίνεις βαθιά; Μήπως στη γλώσσα του σώματος μπορεί κάποιος να διαβάσει τον τρόπο που σκέφτεσαι;

Ο άνθρωπος, ως μορφή, είναι μια σύνθεση των στοιχείων, του αιθέρα, της φωτιάς, του αέρα, του νερού. Την σύνθεση αυτή, στην πιο πυκνή μορφή της, την ονομάζουμε σώμα. Το σώμα είναι υγιές όταν ο νους είναι υγιής. Αξίζει να ερευνά κανείς και να φιλοσοφεί με τις πράξεις του.

Βιβλιογραφία

- Η Μυστική Δοξασία, Ε.Π. Μπλαβάτσκι, Εκδόσεις Πνευματικός Ήλιος
- Παιχνίδια στον καθρέφτη, Delia S Guzman, Εκδόσεις Νέα Ακρόπολη
- Ιστορία της Δυτικής Φιλοσοφίας, Νέα Ακρόπολη
- Pranic Healing, Master Choa Kok Sui
- <https://www.pemptousia.gr/2012/08/i-simasia-tou-nerou-gia-ton-christianis/>
- Στέφανος Γκίκας <http://palaixthon.ath.cx/mustikanerou.htm>

Το στοιχείο Αέρας

Κείμενο: Νίκος Κοντονής

Σκοτάδι, άπνοια, αδράνεια, απόλυτη σιγή... το σύμπαν κατά τους αρχαίους, αυτό το μεγάλο ζωντανό Ον που ονόμαζαν μακρόκοσμο, πριν τη δημιουργία βρισκόταν σε μια κατάσταση λήθαργου. Μια σιωπηλή αδρανής δύναμη σε λανθάνουσα κατάσταση, επωάζοντας στα σπλάχνα της, όλους τους σπόρους αυτού που ονομάζουμε σήμερα ζωή, από έναν πλανήτη, έναν γαλαξία, μέχρι ένα μικρό λουλούδι, ένα ζώο και φυσικά τον άνθρωπο.

Σε αυτό το βαθύ πηκτό σκοτάδι που οι Έλληνες ονόμασαν Έρεβος, ο νόμος της αδράνειας κυριαρχούσε σε όλο του το μεγαλείο. Αργότερα στην ελληνική φιλοσοφία ονομάστηκε ΧΑΟΣ, και ο συμβολισμός αυτού του ονόματος είναι ζωντανός ακόμη και στις μέρες μας, εννοώντας κάτι που είναι ανοργάνωτο και δεν έχει τέλος.

Σε αυτόν τον απέραντο ωκεανό σκότους κάποια στιγμή ανάβει μια μικρή φλόγα, μια σπίθα, όπως ανάβουμε ένα σπίρτο, και αυτή η φλόγα αρχίζει σιγά σιγά να περιστρέφεται και να μεταμορφώνεται σε μια πύρινη δίνη, η οποία όσο

περιστρεφόταν τόσο πιο πολύ μεγάλωνε. Το ΧΑΟΣ αρχικά αντιστέκεται μετά από την αέναη στασιμότητα, αλλά η λάμψη της Βούλησης του Φωτός το αναγκάζει να συμβάλει σε έναν Ιερό Χορό Δημιουργίας, βγάζοντας από τα σπλάχνα του τα υλικά, για την υλοποίηση του θεϊκού σχεδίου.

Μέσα από αυτή την πύρινη δίνη γεννιούνται οι Θεοί, οι δυνάμεις της Φύσης που βρίσκονται σε συνεχόμενη κίνηση και είναι δεμένοι με την πρώτη Αρχή, τη μικρή Φλόγα, την Αιτία χωρίς Αιτία σύμφωνα με τους αρχαίους Ινδούς Φιλοσόφους.

Το σύμπαν υλοποιείται μέσα από αυτές τις δυνάμεις της Φύσης, τους Θεούς, που είναι γνωστοί σε εμάς μέσα από τις αρχαίες παραδόσεις ως τέσσερα στοιχεία.

Τα τέσσερα γνωστά αληθινά Στοιχεία, Γη, Νερό, Αέρας και Φωτιά και τα τρία άγνωστα και ανεκδήλωτα ακόμα στον πλανήτη Γη, Ακάσα ή Αιθέρας Φωτός, Ανουπαδάκα, και Άδι, αποτελούν τις θεμελιώδεις ουσίες των κοσμικών επιπέδων. Συμβολικά το κάθε επίπεδο αντιστοιχεί με την εκδήλωση δημιουργίας του Σύμπαντος από την αόρατη ανεκδήλωτη ουσία μέχρι την εκδηλωμένη υλική μορφή.

Οι Θεοί του Αέρα είναι οι Δυνάμεις που ευθύνονται για τα ατμοσφαιρικά φαινόμενα, τους ανέμους και τα αστρικά ρεύματα, κυβερνώντας το αστρικό συγκινησιακό επίπεδο, που βασίζεται σε οκταεδρικές και τετραγωνικές μορφές. Σύμβολα τους είναι οι αιγες και εξωτερικά ο αετός ή το γεράκι.

Οι Θεοί του ανέμου είναι οι εμψυχωτές, που δίνουν πνοή και ρέουν στους κόσμους, όπως ο Σου στην Αίγυπτο, ο Αίολος και ο ατμοσφαιρικός Δίας στην Ελλάδα, ο Μαρντούκ στη Βαβυλώνα, καθώς και άλλες μικρότερες θεότητες του Αέρα, ανήκουν σ' αυτήν τη κατηγορία.

Στην Ινδική φιλοσοφία, ο αέρας στηρίζει το σύμπαν, κάνει την φωτιά να καίει, κυβερνά τις θέσεις και τις τροχιές των πλανητικών συστημάτων, σχηματίζει σύννεφα, κάνει τη βροχή να πέφτει στη γη και τα σιτηρά να ευδοκιμούν.

Ο αέρας βρίσκεται παντού γύρω μας, αλλά και μέσα μας, μέσω της λειτουργίας της αναπνοής, η οποία έχει γίνει πια ακούσια, ξεχνώντας τη μεγάλη και ζωτική σημασία που έχει για τη ζωή μας. Ασυνείδητα όμως αλλά και συνειδητά υπάρχουν στιγμές που χαιρόμαστε το άγγιγμα του ανέμου στο πρόσωπό μας, το καλοκαίρι το αναζητούμε ως μια λυτρωτική ανάσα μέσα στη ζέστη ή όταν ταξιδεύουμε, όλοι μας έχουμε βρεθεί στο κατάστρωμα ενός πλοίου, ατενίζοντας τη θάλασσα με τον άνεμο να μας αγγίζει γλυκά το πρόσωπο και να μας ανανεώνει κυρίως εσωτερικά, από αρνητικά παράσιτα συναισθηματικών και νοητικών καταστάσεων που αντιμετωπίζουμε στη καθημερινότητά μας. Ο αέρας χορεύει ακούραστος με γοργά ή αργά βήματα, τότε σαν απαλό αεράκι, τότε σαν μια ανεξέλεγκτη αεμοθύελλα με ιλιγγιώδεις στροβίλους. Σηκώνει σωματίδια σκόνης, στραβώνει όταν σκουπίζει τους δρόμους, προετοιμάζει τον ερχομό της βροχής.

Το αέρινο στοιχείο έχει την ιδιότητα να φτάνει μέσα στις πιο απίθανες ρωγμές και σχισμές. Διεισδύει στα βάθη του πλανήτη, προξενεί εσωτερικές και παράξενες περιδινήσεις, που ποτέ δεν βλέπουμε, και φτάνει στην καρδιά της φωτιάς που κοιμάται στα πιο μεγάλα βάθη. Εκεί θερμαίνεται και επεκτείνεται για να διαφύγει έτσι προς τα έξω, μέσα από άλλες σχισμές και ρωγμές, γεμάτος όμως από ακτινοβόλα ενέργεια.

Για όλους τους σοφούς στην αρχαιότητα, ο Αέρας ήταν το σύμβολο της Ψυχικής Δύναμης. Το στοιχείο του Αέρα ως δύναμη της φύσης ανέκαθεν επιδρούσε και επιδρά στο ψυχολογικό επίπεδο, στον κόσμο της ψυχής, γι' αυτό

συσχετίζεται με τα συναισθήματα, είναι ίδιας φύσης, μια συνεχόμενη μεταβαλλόμενη κινητικότητα της σφαίρας των συναισθημάτων. Από ένα απαλό αεράκι μέχρι τη βίαιη καταστροφική δύναμη ενός τυφώνα, έχουμε την αίσθηση του ανέμου, αλλά δεν μπορούμε να τον πιάσουμε, βρίσκεται παντού γύρω μας, αλλά δεν μπορούμε να τον δούμε.

Το στοιχείο του αέρα είναι παντού, ζούμε μέσα στον αέρα, ο οποίος δίνει πνοή σε όλη τη Φύση. Εδώ έχουμε την έννοια του ANIMISMOY, που δέχεται στα πάντα την ύπαρξη της Άνιμα (Ψυχή στα λατινικά), αυτού δηλ. που έχει την ικανότητα να εμψυχώνει, και αυτό είναι το χαρακτηριστικό του Αέρα. Αυτή η δύναμη που εμψυχώνει τον άνθρωπο, εμψυχώνει και το δένδρο, τον βράχο, το ζώο, τα χόρτα και τ' άστρα... Τα πάντα εμψυχώνονται από την ίδια ενιαία δύναμη. Το σύμπαν δεν είναι ακίνητο, πάλλεται, παρουσιάζει καταστάσεις συστολής και διαστολής, εισπνοής και εκπνοής, το κύριο στοιχείο είναι η «Πνοή», ο αέρας.

Ο άνθρωπος απλώς είναι ένα μέρος του όλου και το όλο είναι μέσα στον άνθρωπο. Αυτή η αντίληψη σύμφωνα

με τις εσωτερικές αρχαίες παραδόσεις ονομάζεται μυθική αντίληψη. Έτσι μπορούμε να φανταστούμε ότι ζούμε μέσα στον συναισθηματικό κόσμο της Φύσης, και αυτός ο κόσμος αποτελεί την ψυχή του κόσμου την οποία επηρεάζουμε, δηλ. ότι τα συναισθήματά μας και οι σκέψεις μας, επηρεάζουν την ψυχή του κόσμου – άνιμα, και συμβάλλουν στη δική της εξέλιξη μέσα από την δραστηριότητά μας (νόμος αιτίας και αποτελέσματος).

Μέσα από την παράδοση, η γνωριμία του ανθρώπου με τη βαθύτερη έννοια του στοιχείου του Αέρα είναι κυρίως η μυθολογία, η φιλοσοφία, η αστρολογία, και η ψυχολογία. Τα τέσσερα στοιχεία συνδυάζονται κάτω από τον ενεργειακό παράγοντα της έλξης και της απώθησης. Ο Αέρας ως στοιχείο συνθέτει τα συστατικά ολόκληρης της δημιουργίας, μέσα από την ένωση των αντίθετων ρευμάτων που γεννά η ηρεμία της Πρωταρχικής Πηγής.

Ο αέρας συμβολίζει την ορμή, την ώθηση, την τόλμη, και γ' αυτό ταιριάζει περισσότερο σε πολεμιστές. Είναι αυτός που μπορεί να εμποδίσει ή να επιταχύνει την πορεία κάποιου, γ' αυτό οι αρχαίοι λαοί έκαναν θυσίες σε θεότητες του ανέμου πριν από τα ταξίδια τους. Ο έλεγχος των ανέμων απαιτεί σιδερένια θέληση και πειθαρχία. Ο Οδυσσέας δεν καταφέρνει να ελέγξει τα συναισθήματα – ανέμους και αυτό τον ξαναφέρει πίσω στην αρχή. Ένας από τους σταθμούς του Οδυσσέα στην επιστροφή για την Ιθάκη ήταν το νησί του θεού των ανέμων Αίολου, ο οποίος, για να έχει ο ήρωας ασφαλή επιστροφή, σημάδι ότι οι θεοί πάντα είναι σύμμαχοι των ανθρώπων, κλείνει όλους τους ανέμους σε ένα ασκί, με την προϋπόθεση να μην το ανοίξει μέχρι να φτάσει στην Ιθάκη. Έτσι και έγινε, μετά από ένα σύντομο χρονικό διάστημα ο μύθος μας λέει ότι ο ήρωας είδε ανάερα τις όχθες της αγαπημένης του Ιθάκης, τότε τον πλημμύρισαν οι συγκινήσεις με την χαρά ότι τα βάσανα του τέλειωσαν και θα δει τα αγαπημένα του πρόσωπα.

Έκανε όμως ένα λάθος, αυτό του εφησυχασμού, πέφτοντας να κοιμηθεί, σαν να έπεσε σε λήθη. Η ανυπακοή, οι αμφιβολίες και η δυσπιστία των συντρόφων του, τους ώθησε να κάνουν το τραγικό λάθος να ανοίξουν τον ασκό του Αίολου, και τότε απελευθερώθηκαν μανιασμένοι όλοι οι άνεμοι...

Το σπαθί επίσης είναι σύμβολο πνευματικής δύναμης, με τον Αρθούρο ως ψυχή, να το πάρει από τον βράχο, όπου βρίσκεται σφηνωμένο. Ο βράχος δεν είναι τίποτα άλλο παρά η ύλη μέσα μας, που καλούμαστε να μετουσιώσουμε.

Βοηθούς στο έργο αυτό της μετουσίωσης έχουμε τους ιππότες, δηλαδή τις διαφορετικές όψεις των τεσσάρων στοιχείων, με τον αέρα να είναι το πιο σημαντικό, λόγο της ορμής που δίνει στον άνθρωπο μέσα από την τόλμη και την αποφασιστικότητα.

Από τις απαρχές της ανθρωπότητας οι άνθρωποι, αρχικά ασυνείδητα, σέβονταν το μεγαλείο των τεσσάρων στοιχείων. Αργότερα, αφού τα συνειδητοποιούσαν όλο και πιο πολύ, τα θεοποίησαν και με τη βοήθεια τους αποκρυπτογράφησαν το μυστήριο της φύσης και του Θεού.

Ο Προσωκρατικός φιλόσοφος Αναξίμενης, (585-525π.Χ.) ο τελευταίος αντιπρόσωπος της Μιλήσιας σχολής, που διατύπωσε πρώτος τη θεωρία ότι η σελήνη λαμβάνει το φως της από τον ήλιο, μας λέει ότι σύμφωνα με την πάγια υλιστική αντίληψη της ζωής, εννοεί τον αέρα ως ύλη και ενέργεια μαζί, ως ένα σώμα, πάντοτε ζωντανό, ή καλύτερα αθάνατο.

Ο Αναξίμενης εξηγούσε τη δομή του σύμπαντος με βάση τους βαθμούς πυκνότητας του αέρα. Έτσι κατά τον φυσικό φιλόσοφο ο Αήρ όταν αραιώνεται γίνεται πυρ, όταν πυκνώνεται γίνεται άνεμος, ύστερα νέφος, ύδωρ, γη και από αυτά όλα τα άλλα.

Επίσης ταύτιζε και την ψυχή με τον αέρα: «Όπως η ψυχή μας, όντας αέρας, μας συγκρατεί, έτσι και το πνεύμα και ο αέρας περιέχουν ολόκληρο τον κόσμο».

Ο Αναξίμενης πρέσβευε ως αρχή των πάντων τον αέρα. «...άκου τι σου λέω: το όλον είναι ο Αέρας, καθώς πυκνώνει αυτός και συγκεντρώνεται γεννάει το νερό και τη γη, ενώ όταν αραιώνει και διαχέεται γεννάει τον αιθέρα και τη φωτιά, ύστερα ξαναπαίρνει την καθαυτό φύση του τον Αέρα. Αραίωση και πύκνωση είναι οι μορφές της αλλαγής του Αέρα».

Τη σημασία του Αέρα επισημαίνει και ο ινδιάνος φύλαρχος «See-at-la» στον μνημειώδη του λόγο, το 1854, για τη σχέση του ανθρώπου με τον πλανήτη, όπου μεταξύ άλλων αναφέρει: «Ο Ινδιάνος προτιμά τον απαλό ήχο του Αέρα που ορμά πάνω στην επιφάνεια τη λίμνης και τη μυρωδιά του ίδιου του ανέμου, καθαρισμένου από τη βροχή και αρωματισμένου από το άρωμα του κουκουναριού του πεύκου. Ο Αέρας είναι πολύτιμος για τον κόκκινο άνθρωπο, διότι όλα μοιράζονται την ίδια ανάσα. Το αγρίμι, το δένδρο, ο άνθρωπος, όλα μοιράζονται την ίδια ανάσα. Ο λευκός άνθρωπος δεν φαίνεται να προσέχει τον αέρα που αναπνέει. Μοιάζει με

κάποιον που αργοπεθαίνει. Αν σας πουλήσουμε τη γη μας πρέπει να θυμόσαστε ότι ο Αέρας είναι πολύτιμος για εμάς, ότι ο Αέρας μοιράζεται το πνεύμα του με όλη τη ζωή που υποστηρίζει. Ο Αέρας που έδωσε στους προγόνους μας την πρώτη τους ανάσα, λαμβάνει και την τελευταία τους πνοή. Και ο άνεμος θα δώσει στα παιδιά μας το πνεύμα της ζωής. Αν πουλήσουμε τη γη μας πρέπει να την κρατήσετε ιερή, ως έναν τόπο όπου ακόμη και ο λευκός άνθρωπος θα μπορεί να πηγαίνει για να νιώσει τον άνεμο που μεταφέρει τη γλυκιά μυρωδιά των λουλουδιών από τα λιβάδια».

Καθώς το μικρό μας ταξίδι στο στοιχείο του Αέρα ολοκληρώνεται, συνειδητοποιούμε ότι το βασικό χαρακτηριστικό αυτού του τόσο ιδιαίτερου στοιχείου είναι ότι είναι πάντα ζωντανό. Πηγαίνει και έρχεται φέροντας τη Ζωή σε όλες τις γωνίες από άκρη ως άκρη σε όλο το σύμπαν, μεταφέροντας μια ιδιαίτερη ουσία, απαραίτητη για τη Ζωή, την «Πνοή», αυτή που δίνει τη ζωή.

Οι αρχαίοι Έλληνες έλεγαν ότι η κατασκευή μουσικών οργάνων ήταν ένα χάρισμα από τον Ουρανό κι ευχαριστούσαν

τον Απόλλωνα γι' αυτό το τόσο θαυμαστό δώρο. Ακόμα και σήμερα εξακολουθούμε να φτιάχνουμε όργανα. Αρκεί να φυσήξουμε και να κινήσουμε τα πλήκτρα, για να ανταποκριθεί ο Αέρας στο κάλεσμά μας και να τραγουδήσει με τους ήχους ενός φλάουτου, τη γλυκύτητα ενός βιολιού ή τον έντονο ήχο ενός τρομπονιού.

Όπως το μουσικό όργανο μετουσιώνει τον αέρα σε μελωδία, έτσι και ο άνθρωπος είναι κατά κάποιο τρόπο ένα μουσικό όργανο, που μπορεί να μετουσιώνει τις κινήσεις του, τον ήχο της φωνής του, την ποιότητα των συναισθημάτων του, και να καθοδηγεί τις σκέψεις του, ανοίγοντας πέρασμα στα πιο λεπτοφυή σώματα του, δίνοντας πνοή στην πνευματική ζωή του. Με ποιο τρόπο θα το κάνει αυτό; Η απάντηση βρίσκεται μέσα μας...

Πηγές:

- «Τα τρία Κέντρα Μυστηρίου» Γ.Α. Πλάνας Εκδόσεις Νέα Ακρόπολη
- «Παιχνίδια στον Καθρέπτη» DeliaS. Guzman Εκδόσεις Νέα Ακρόπολη
- Περιοδικό, «Αρχαιολογία και Τέχνες» Τεύχος 106
- <https://www.kosmos-zine.gr/to-stoixeio-tou-aera>
- <http://jointheflow.weebly.com/blog/stoixeio-aera>

Το στοιχείο Φωτιά

Κείμενο: Φραντζέσκα Πολλάτου

Το στοιχείο φωτιά αντιπροσωπεύει τη μεταμόρφωση, την ανανέωση και τον εξαγνισμό. Η φωτιά έχει τη δύναμη να καταστρέφει και να δημιουργεί και η φλόγα της έχει χρησιμοποιηθεί ως πηγή φωτός, ζεστασιάς και μετάλλαξης των όντων. Ο συμβολισμός της φωτιάς υπάρχει σε όλες τις πολιτιστικές και θρησκευτικές παραδόσεις παγκοσμίως, όπου συχνά συνδέεται με θεότητες ή υπερφυσικά όντα.

Πάρα πολλοί ήταν και οι φιλόσοφοι που ασχολήθηκαν με αυτό το στοιχείο, από τους προσωκρατικούς, με τον Ηράκλειτο και τον Πυθαγόρα, στον Πλάτωνα που την συνδέει με την αθανασία της ψυχής, στον Αριστοτέλη και στους Στωικούς όπου βλέπουμε ότι το Πυρ είναι συνδεδεμένο με την αρχή του κόσμου, την πρώτη αιτία.

Στη φιλοσοφία του Ηράκλειτου, του Έλληνα φιλοσόφου του 5ου αιώνα π.Χ., βλέπουμε πως όλα ξεκίνησαν από τη φωτιά και θα καταλήξουν στη φωτιά. Για τον Ηράκλειτο η φωτιά είναι σύμβολο της αλλαγής και η σταθερότητα βασίζεται στην αλλαγή. Όλα κινούνται και το μόνο που είναι σταθερό

είναι το Ον φωτιά, που δεν είναι η εκδηλωμένη φλόγα αλλά αυτή από όπου πηγάζουν τα πάντα. Η φωτιά μετατρέπει τα πράγματα από μία κατάσταση στην άλλη, τα μεταμορφώνει. Τα υλικά πράγματα μετατρέπονται σε πυρ (ενέργεια) και αυτό το ονομάζει «κόρος». Είναι η αναβατική οδός που προέρχεται από την αρμονία και την ομόνοια. Όταν το πυρ σβήσει, τα πάντα παίρνουν τη μορφή με την οποία τα αντιλαμβάνονται οι αισθήσεις μας δηλαδή γίνονται ύλη. Αυτή είναι η καθοδική οδός της εκδήλωσης που την οδηγεί η αντίθεση και ο πόλεμος. Για τον Ηράκλειτο αυτός είναι ένας αιώνιος κύκλος όπου «πόλεμος πάντων πατήρ» (ο πόλεμος γεννάει τα πάντα). Από την αντίθεση των όντων που ανεβαίνουν για να ενωθούν με το Ένα και με αυτά που κατεβαίνουν για να εκδηλωθούν προέρχεται η σύγκρουση.

Μία τέτοια σύγκρουση γίνεται σε κάθε άνθρωπο που προσπαθεί να ξυπνήσει την συνείδηση της φωτιάς να κατανοήσει την αρμονία και την ομόνοια, να ζήσει με τις ιδέες που του ζεσταίνουν την καρδιά και τον κάνουν να ανυψωθεί. Η ανοδική οδός και η καθοδική οδός βρίσκεται και μέσα μας, είναι

κινήσεις της συνείδησης που δεν μπορούμε να τις αποφύγουμε. Η σταθερότητα βρίσκεται στην κίνηση και αυτό μας επηρεάζει. Ο Ηράκλειτος ταυτίζει το πνεύμα με τη φωτιά, το σύμβολο της σοφίας και της γνώσης, καθώς έχει τη δυνατότητα να φωτίσει στο σκοτάδι.

Μέσα από τον μύθο του Προμηθέα βλέπουμε ότι η φωτιά είναι θεϊκή, ανήκει στους θεούς και με αυτήν ο Ήφαιστος φωτιάχνει τα όπλα και τα κοσμήματά τους. Ο Προμηθέας όμως θέλοντας να προστατέψει τους ανθρώπους από ολοκληρωτικό αφανισμό, από αγάπη για αυτούς θα κλέψει την ιερή φωτιά και θα τους την προσφέρει. Οι άνθρωποι από τότε μαθαίνουν από τον Προμηθέα, τον πρώτο δάσκαλο της ανθρωπότητας τα μυστήρια της φωτιάς και αποκτούν συνείδηση του εαυτού τους, της αθανασίας τους. Η τιμωρία του Προμηθέα από τον Δία είναι μεγάλη, ολοκληρωτικά δεμένος με την πράξη του σταυρώνεται στον Καύκασο και δέχεται την επίσκεψη του αντιπρόσωπου του Δία. Ένας αετός έρχεται και του τρώει το συκώτι, κάθε βράδυ η πληγή γιατρεύεται και κάθε μέρα ο αετός έρχεται ξανά. Μέχρι να ελευθερωθεί από τον Ηρακλή, τον πρώτο μαθητή, τον ήρωα που μπορεί να απαλλάξει τον μεγάλο θεό από το βασανιστήριό του και να του δώσει τη λύτρωση.

Την κλοπή της φωτιάς από τους θεούς για να προσφερθεί στους ανθρώπους δεν την βλέπουμε μόνο σε αυτόν τον μύθο. Υπάρχουν παρόμοιοι μύθοι σε όλο τον κόσμο με τον Λόκι στη σκανδιναβική μυθολογία και τον Μαορί στη Νέα Ζηλανδία. Η θεϊκή προέλευση της φωτιάς είναι ένας παγκόσμιος μύθος που συμβολίζει τη νόηση και την πνευματικότητα του ανθρώπου, τη σύνδεση που υπάρχει ανάμεσα στον δάσκαλο και στον μαθητή, σε αυτόν που μπορεί να μεταβιβάσει το φως της σοφίας χωρίς όμως να χάσει τίποτα από αυτό. Αυτή η μεταβίβαση υπάρχει σε κάθε άνθρωπο, καθώς μέσα στον άνθρωπο υπάρχει μία εσωτερική φωτιά που μπορεί να μεγαλώσει αν καλλιεργηθεί, αν χρησιμοποιηθεί σωστά, αν προσφερθεί.

Στον Μιθραϊσμό, στη θρησκεία της Αβέστα, στη Ρώμη, στην Αίγυπτο, στην αρχαία Ελλάδα, η φωτιά έχει την ίδια περίπου σημασία: ένα πνευματικό σύμβολο που συνδέεται με τους θεούς. Στον Βουδισμό, το σύμβολο της φωτιάς αντιπροσωπεύει το κάψιμο της άγνοιας και την επίτευξη της φώτισης. Στον Ζωροαστρισμό το σπέρμα των ανθρώπων έχει την πηγή του στο πυρ και όχι στο νερό. Στους Σουμέριους, ο Μαρντούκ, ο πιο δημοφιλής θεός, είναι θεός του πυρός «που κατακαίει με

φωτιά τους εχθρούς» και στη Μπαγκαβάτ Γκίτα βρίσκουμε τον Κρίσνα να λέει: «Είμαι το πυρ που ενοικεί στα σώματα όλων των πραγμάτων που έχουν ζωή».

Ο θεός της φωτιάς, Άग्νι, είναι η πιο αρχαία θεότητα στο ινδουιστικό πάνθεον. Τον συναντάμε στην αρχαιότερη βέδα (ιερό ινδικό κείμενο) ως αρχή και γενάρχη όλων των θεών. Αναπαριστάνεται με όλες τις μορφές της φωτιάς, είτε με γλώσσες φωτιάς, είτε σαν μια ιριδίζουσα φωτεινή εστία, μια πύρινη σφαίρα ή ένα τρίγωνο φωτιάς. Ο θεός Άग्νι, είναι μια μεγάλη πνευματική οντότητα που σχετίζεται με τις εκδηλώσεις της Φωτιάς σε όλα τα επίπεδα του Σύμπαντος. Κρατάει και διατηρεί την κυβέρνησή του μέσα από τις λεγόμενες των στοιχειακών πνευμάτων της φωτιάς.

Αναφορές σε στοιχειακά πνεύματα της φωτιάς βλέπουμε σε πολλές παραδόσεις καθώς και στην Αλχημεία όπου η φωτιά παίζει βασικό ρόλο. Ο μύθος τις ονομάζει σαλαμάνδρες και είναι πνευματικές οντότητες που ζουν στη φωτιά. Η μορφή τους είναι σαν μαύρα φίδια και τα μεγέθη τους ποικίλουν, από αυτά των μικρών σκουληκιών που βρίσκονται σε μία οικιακή φωτιά ή ένα τζάκι μέχρι των πελώριων που υπάρχουν μέσα στους κεραυνούς. Ανάμεσα στις πολυάριθμες γνώσεις που υπάρχουν κρυμμένες στην αλχημεία, υπάρχει και αυτή των πνευμάτων της φύσης. Η αλχημικοί φούρνοι αθάνατο όπως λέει ο μύθος ήταν αυτοί που μπορούσαν να μετατρέψουν τον μόλυβδο σε χρυσάφι. Χρησιμοποιούνταν και τα τέσσερα στοιχεία με τη φωτιά να είναι το πιο ευμετάβλητο μέρος και με τη γη το πιο σταθερό. Η φωτιά και ο αέρας για την αλχημεία είναι το αρσενικό μέρος, το νερό και η γη το θηλυκό μέρος, ενώ οι ενώσεις τους δημιουργούν τον κόσμο. Στην αλχημεία βλέπουμε τη φωτιά να συμβολίζεται με το τρίγωνο ενώ τον ίδιο συμβολισμό τον βλέπουμε και στους Πυθαγόρειους, στην Αίγυπτο αλλά και σε πολλούς ακόμα πολιτισμούς.

Η φωτιά είναι αυτή που προσφέρει ζεστασιά και φως μέσα στο σκοτάδι. Φωτίζει τα εσωτερικά σκοτάδια του ανθρώπου καθώς είναι σύμβολο της συνείδησης που βλέπει και αναγνωρίζει τα ελαττώματα και έπειτα τα μετατρέπει σε φως. Η φωτιά ζεσταίνει την καρδιά, είναι εκείνος ο ενθουσιασμός που υπάρχει μόνο στα έργα που έχουν καρδιά, που μπορούν να προσφερθούν, που δεν βυθίζονται στο σκοτάδι του εγωισμού, που ζωογονούνται για να δοθούν και που μπορούν να οδηγήσουν τον άνθρωπο στην ευδαιμονία.

Τα τέσσερα στοιχεία

Κείμενο: Σάββας Παττακός

«Μεταφυσικά και εσωτερικά, υπάρχει ένα μόνο στοιχείο στη φύση, στην πηγή του οποίου, βρίσκεται η θεότητα. Τα δέθην επτά στοιχεία από τα οποία έχουν ήδη εκδηλωθεί πέντε και έχει βεβαιωθεί η ύπαρξή τους δεν είναι παρά το περιβλημα, ο πέπλος της θεότητας αυτής, από την ουσία της οποίας προέρχεται, κατ' ευθείαν ο άνθρωπος, είτε τον θεωρούμε από τη φυσική άποψη, είτε από την ψυχική, νοητική ή πνευματική».

Έλενα Πέτροβνα Μπλαβάτσκι, Μυστική Διδασκαλία, 2ος τόμος

Με αυτά τα λόγια αρχίζει την αναφορά της στα 4 στοιχεία η Ε. Π. Μπ. Η ενότητα των στοιχείων είναι το σημείο αφετηρίας και για τον Πλάτωνα στον διάλογό του «Τίμαιος», όπου πραγματεύεται θέματα κοσμογονίας και ανθρωπογονίας.

Στα 4 στοιχεία αναφέρθηκαν και οι προσωκρατικοί ή φυσικοί φιλόσοφοι. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις του Θαλή, για τον οποίο αρχή ήταν το ύδωρ και του Ηρακλείτου, όπου η παγκόσμια ροή και το παγκόσμιο αέναο γίνεσθαι ήταν κινήσεις, εκπομπές, από ή προς το πυρ.

Σε όλους τους αρχαίους λαούς υπήρχε και συναντούμε στα κείμενα και τα σύμβολά τους την διδασκαλία των τεσσάρων στοιχείων. Ας αναφέρουμε ορισμένα παραδείγματα.

Πρώτα απ' όλα το σύμβολο του Λωτού στην Ανατολή, σαν σύμβολο του μαθητή και στοιχείο που συνοδεύει τις περισσότερες θεότητες, δεν είναι παρά η σύνοψη μιας διαδικασίας η οποία διαπερνά και ενώνει τα 4 στοιχεία. Φυτρώνει στη λάσπη - χώμα, περνά το νερό - βγαίνει στον αέρα ανοίγει τα πέταλα στον ήλιο - φωτιά.

Για τους Εβραίους στη Βίβλο, ο θεός είναι «πυρ καταναλίσκον».

Στην Αίγυπτο έχουμε το σύμβολο της σφίγγας το οποίο πάλι συνοψίζει τα τέσσερα στοιχεία: έχει σώμα ταύρου, πόδια λιονταριού, φτερά αετού, και ανθρώπινο κεφάλι. Στην Ερμητική αλχημική διδασκαλία και συμβολισμό, ο ταύρος αντιστοιχεί στο στοιχείο γη, το λιοντάρι στο νερό, ο αετός στον αέρα, και ο άνθρωπος στη φωτιά.

Στα πλαίσια του Χριστιανισμού βλέπουμε να συμβολίζονται με τα 4 συμβολικά όντα ταύρο -λιοντάρι - αετό και άγγελο οι 4 Ευαγγελιστές.

Στις διάφορες θεότητες που λατρεύτηκαν σε όλες τις εποχές πάντα βρίσκουμε τους κυρίους των 4 στοιχείων. Υπάρχουν διαφοροποιήσεις, λόγω των διαφοροποιήσεων, μετασχηματισμών και μορφών εκδήλωσης των στοιχείων, αλλά παρ' όλα αυτά ο τετραπλός Δίας ή ο Βράχμα με τα 4 πρόσωπα στην Ινδία, είναι ξεκάθαρες αναφορές.

Ακόμη η κυριαρχία ή η επίδραση του ανθρώπου πάνω στα στοιχεία αυτά πάντα ήταν μια από τις προσπάθειές του. Έτσι ο Ιωάννης ο Πρόδρομος λέει ότι αυτός βαπτίζει με νερό αλλά εκείνος που θα έρθει μετά θα βαπτίζει με πνεύμα άγιο και φωτιά. Ο Αχιλλέας βαπτίζεται σε μια πηγή φωτιάς, η Δήμητρα βυθίζει το βασιλόπουλο της Ελευσίνας στη φωτιά για να το κάνει αθάνατο και μέχρι τις μέρες μας τα λουτρά φωτιάς - πήδημα πάνω από φωτιά-είναι μια παγανιστική συνήθεια που διατηρείται. Ακόμη οι όρκοι στο όνομα της φωτιάς είναι κάτι το συνηθισμένο «φωτιά να με κάψει αν το έκαμα» λέει ο απλός χωρικός όταν αρνείται κάτι και μας υπενθυμίζει τα λόγια του Σοφοκλή στην Αντιγόνη: «Ήμεν δ' έτοιμοι και μύδροι αίρειν χεροίν και πύρ διέρπειν και θεούς ορκωμοτείν το μήτε δράσε μήτω τω ξυνειδένα το πράγμα...»

Όμως αφήνοντας τις διάφορες αναφορές ας εξετάσουμε τα λεγόμενα του Πλάτωνα στον Τίμαιο που μας φέρνουν σε επαφή με τα στοιχεία χωριστά και τη σχέση που έχει ο άνθρωπος με αυτά. Σύμφωνα με τον μεγάλο φιλόσοφο στην αρχή τα στοιχεία βρίσκονται «συγκεχυμένα αλόγως και αμέτρως». Όμως ο Δημιουργός τα διαχωρίζει και έτσι έχουμε τη γη - τα νερά - τον αέρα και τη φωτιά. Χρειάζεται όμως για να βρούμε τη ρίζα τους να ανατρέξουμε στην ανάλυσή τους. Έτσι θα βρούμε την αντιστοιχία της φωτιάς με το τετράεδρο, της γης με τον κύβο, του νερού με το εικοσάεδρο και του αέρα με το οκτάεδρο. Η φωτιά είναι το λεπτότερο στοιχείο που διαπερνά τα άλλα. Ο νόμος της αναλογίας είναι αυτός που ρυθμίζει την αρμονική συνύπαρξη των στοιχείων. Κάθε δοχείο σε μικρή ποσότητα κατευθύνεται προς τα εκεί που βρίσκεται το μεγαλύτερο μέρος του από το οποίο έχει αποκοπεί. Το νερό στη θάλασσα και η φωτιά στον ωκεανό φωτιάς που βρίσκεται πιο κοντά στον ήλιο και τυλίγει τη γη. Ο άνθρωπος πρέπει να εναρμονίσει μέσα του τα τέσσερα στοιχεία και να ρυθμίσει την ισορροπία τους ακολουθώντας τις αναλογίες και τις κινήσεις που χρειάζεται για να είναι φυσικός και υγιής. Η διατάραξη της ισορροπίας

τους μέσα στον άνθρωπο είναι η αιτία των ασθενειών, κάτι που υποστήριζαν και οι μεγάλοι γιατροί της αρχαιότητας.

Όμως ας αναφέρουμε συνοπτικά το κάθε στοιχείο χωριστά και ας το δούμε όπως μας το παρουσιάζει η φύση - πέπλος, αφού όπως είδαμε στην αρχή τα στοιχεία είναι πέπλα και πίσω τους κρύβονται πνεύματα ή ανώτερες συνειδητές δυνάμεις και αρχές.

Η γη

Είναι το χονδροειδέστερο στοιχείο. Χαρακτηρίζεται από την αδράνεια και τη σταθερότητα, συσχετίζεται, από τις εποχές, με το φθινόπωρο. Τα ζώδια που του αντιστοιχούν είναι: ο Ταύρος, η Παρθένος, ο Αιγόκερως.

Κυβερνάται από τις χθόνιες θεότητες όπως ο Πλούτωνας και η Δήμητρα. Προσφέρει τα στοιχεία για την ανάπτυξη των καρπών, είναι η «ζείδωρος άρουρα» του Ομήρου.

Στον άνθρωπο αντιστοιχεί με το φυσικό σώμα, το γήινο που επιστρέφει στη γη όταν πεθαίνει. Διαπερνάται σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό από τα άλλα στοιχεία. Αυτή του η ιδιότητα του δίνει την ικανότητα να τα κρατά μέσα του και να τροφοδοτεί τους σπόρους με την ποσότητα που χρειάζονται για να αναπτυχθούν. Ακόμη μετατρέπει στα σπλάχνα τους τις διάφορες ουσίες και τις κρύβει από τις καταστρεπτικές δυνάμεις. Είναι όσον αφορά στον πλανήτη, το ένα από τα τέσσερα σώματά τους ή μια από τις σφαίρες, όπως ονομάζονται στην εσωτερική φιλοσοφία.

Το νερό

Αντιστοιχεί στο ζωτικό σώμα του ανθρώπου. Στη γη, στο υδάτινο σώμα -σφαίρα της που κρυσταλλοποιείται στους ωκεανούς. Ο χειμώνας είναι η εποχή του και είναι το κατ' εξοχήν δεκτικό στοιχείο. Υδάτινα ζώδια: Ιχθείς, Καρκίνος, Σκορπιός. Σύμβολο της ύλης. Σαν Πρωταρχικά νερά αποτέλεσε στους διάφορους πολιτισμούς την πρώτη αρχή, αφού όταν τα

στοιχεία ήταν αναμειγμένα ήταν σαν ωκεανός των στοιχείων, θα λέγαμε. Οι αλημιστές έλεγαν ότι για την αρχή του Μεγάλου Έργου τα υλικά πρέπει να έχουν επιστρέψει στο νερό. Άλλωστε μαζί με τη γη αποτελούν τα στοιχεία που είναι ορατά και απτά για χρήση και επεξεργασία. Οι καθαρτικές ιδιότητές του πάντα ήταν σε χρήση μέχρι σήμερα. Από τα φαινόμενα που κυριαρχούν στην έκφραση του η ροή είναι το κυριότερο. Σαν ωκεάνιο ή λιμνιαίο είναι απαθές στοιχείο, θηλυκό. Όταν ρέει είναι ενεργοποίο και αρσενικό και κα' εξοχήν γονιμοποιητικό στοιχείο της γης. Είναι το αίμα του πλανήτη.

Ο αέρας

Αντιστοιχεί στη συγκινησιακή διάσταση του ανθρώπου και στην ατμόσφαιρα της γης. Είναι το ενδιάμεσο μεταξύ φωτιάς και νερού, όπως το νερό είναι το ενδιάμεσο μεταξύ αέρα και γης. Είναι το κατ' εξοχήν πτητικό στοιχείο. Συσχετίζεται με την άνοιξη από τις εποχές και με τα ζώδια: Δίδυμοι, Υδροχόος, Ζυγός. Στην κατώτερή του εκδήλωση σαν φυσικός αέρας είναι στοιχείο εμψυχωτικό σε όλα τα έμβια όντα. Σε ένα ανώτερο επίπεδο, είναι η πνοή που εμψυχώνει τα πάντα. Είναι ο ΑΗΡ - ΗΡΑ - ΨΥΧΗ φύσημα, που δεσπάζει στον ενδιάμεσο χώρο Γης και Ουρανού.

Η φωτιά

Το κάθετο αναβατικό στοιχείο. Είναι το λεπτοφύστερο από όλα, επομένως τα εμψυχώνει όλα. Στον άνθρωπο αντιστοιχεί με το νοητικό φορέα ή σπινθήρα που τον φέρνει σε επαφή με το πνευματικό στοιχείο. Είναι το κατ' εξοχήν γονιμοποίο στοιχείο και το «εξόχως φθαρτικόν» κατά τον Πλάτωνα. Είναι η μεγαλύτερη κατάκτηση του ανθρώπου, τόσο σαν φυσική φωτιά όσο και σαν νοητικός σπινθήρας - δύναμη. Από τις εποχές του αντιστοιχεί το καλοκαίρι. Σαν σφαίρα φωτιάς αγκαλιάζει και διαπερνά όλες τις σφαίρες της γης. Τα ζώδια του είναι: Κριός, Τοξότης, Λέων.

Υπάρχουν είδη φωτιάς και μέσα στον άνθρωπο. Λέγεται 'Ότι υπάρχει μια μυστική φωτιά σε λανθάνουσα κατάσταση η οποία όταν ενεργοποιηθεί έχει τη δυνατότητα να αφυπνίσει τον εσωτερικό άνθρωπο και να καταστρέψει - μετατρέψει τον εξωτερικό.

Αυτά τα στοιχεία αποτελούν το τετράγωνο της γης σαν κατώτερο επίπεδο της. Λέγεται ότι επιπλέουν μέσα στον αιθέρα, την πέμπτη ουσία, την πεμπτουσία, που πάντα προβλημάτισε τους ανθρώπους όλων των εποχών.

Σκοπός του ανθρώπου πρέπει να είναι η εναρμόνιση και εκλέπτυνση των στοιχείων που τον αποτελούν. Για να λύσει το αίνιγμα του εαυτού του, όπως ο Οιδίποδας στον μύθο της σφίγγας ο άνθρωπος πρέπει να κυριαρχήσει τα 4 στοιχεία.

Στους αρχαίους πολιτισμούς συναντούμε τις 4 φυσικές δοκιμασίες γης -νερού - αέρα και φωτιάς που έφερναν τον άνθρωπο αντιμέτωπο με τους φορείς συνείδησής του και τον προκαλούσαν να αντιμετωπίσει τις λεπτές ψυχολογικές χροίες που αντιστοιχούσαν στον καθένα. Το «γνώθι σ' αυτόν» των αρχαίων ήταν η κυριαρχία του ανθρώπου στις 4 πλευρές της| προσωπικότητάς του. Όμως προτού το κατορθώσει αυτό ο άνθρωπος, πρέπει να κατανοήσει ότι η φυσική έκφραση κάθε στοιχείου είναι το σύμβολο μιας ανώτερης συνειδητής αρχής.

Η Νέα Ακρόπολη πραγματοποιεί δράσεις για τη Φιλοσοφία, τον Πολιτισμό και τον Εθελοντισμό, προσφέροντας ουσιαστικές επιλογές και καλύπτοντας όλους όσοι επιθυμούν να φέρουν στη ζωή τους μια εσωτερική αναγέννηση.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Εισαγωγικό σεμινάριο Εσωτερικής Φιλοσοφίας και Εσωτερικής Ψυχολογίας • Ανοιχτές συζητήσεις για τη Φιλοσοφία • Διαλέξεις, σε συνεργασία με χώρους πολιτισμού, για την Παγκόσμια Ημέρα Φιλοσοφίας υπό την αιγίδα της UNESCO

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Επισκέψεις σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους • Θεατρικά δρώμενα • Μουσικές θεματικές βραδιές • Δημιουργικά εργαστήρια: αρχαιολογικών αντιγράφων, πυρογραφίας, ζωγραφικής • Εκδοτική δραστηριότητα βιβλίων εσωτερισμού και φιλοσοφίας • Αθλητική δραστηριότητα: αθλητικοί αγώνες, τουρνουά, φιλοσοφικές πολεμικές τέχνες • Ομάδες ανάγνωσης και ανταλλαγής βιβλίων (Booksharing – Booklab)

ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ

Οικολογικές πρωτοβουλίες για τη φροντίδα πάρκων, δασών, παραλιών • Κοινωνικές πρωτοβουλίες στήριξης ευπαθών ομάδων και προσφοράς • Αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και φυσικών καταστροφών • Σεμινάρια για την ανάπτυξη της εθελοντικής συνείδησης • Δίκτυο ανταλλακτικής και εναλλακτικής οικονομίας • Ετήσια Πανελλήνια Πορτή Εθελοντισμού, με συμμετοχή τοπικών και διεθνών εθελοντικών οργανισμών (Κίνηση Φορέων Εθελοντισμού)

Αθήνα, 210 88 10 830

Ιλίσια, 210 7794368, 6987124197

Περιστέρι, 2130282657

Αιγάλεω, 698 185 8033

Καλλιθέα, 216 7007072

Πειραιάς, 211 4025482

Θεσσαλονίκη (κέντρο), 2310-285020

Θεσσαλονίκη (Άγιος Δημήτριος), 6979496723

Θεσσαλονίκη (Ανάληψη), 2313094863

Ηράκλειο, 6981888493

Ρέθυμνο, 28310 52884

Χανιά, 2821023189

Βόλος, 6974482907

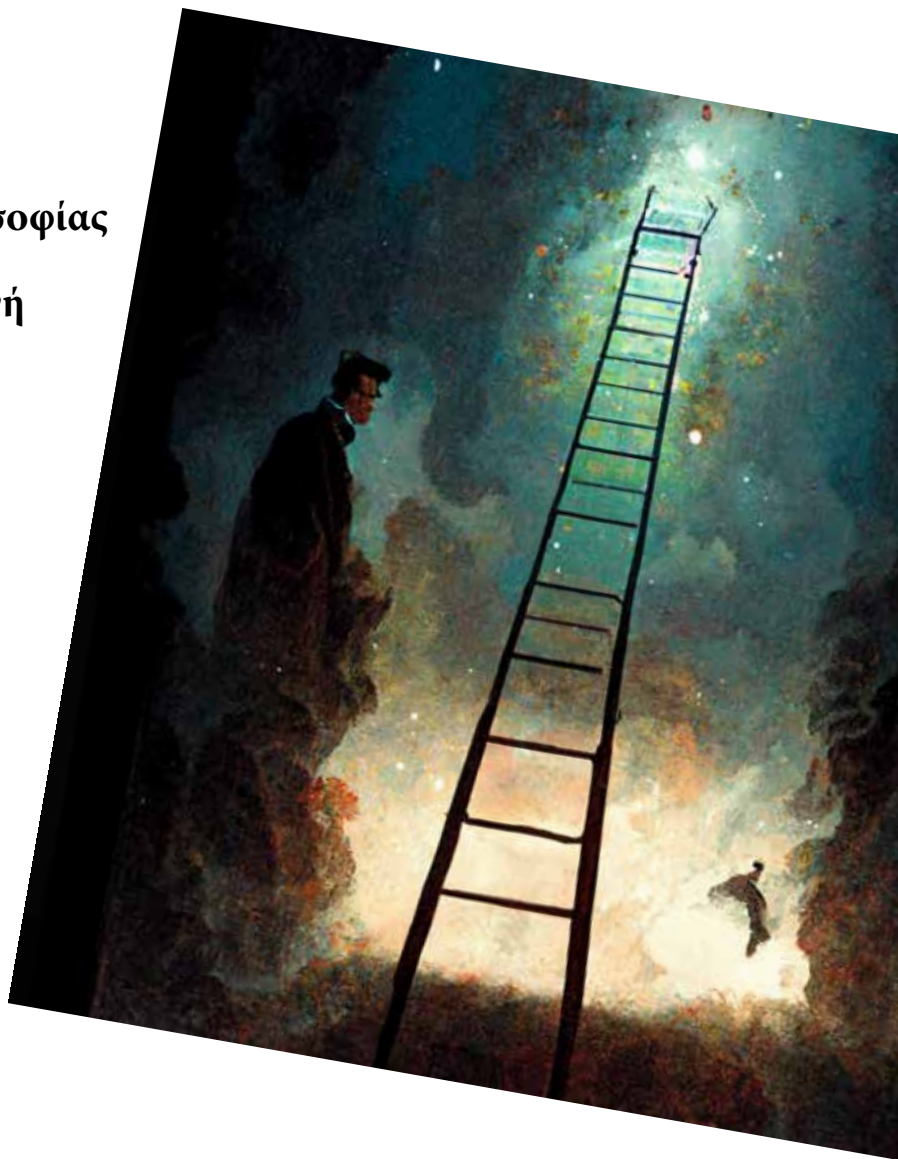
Πάτρα 2610006923 & What's up 6980500044

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΕΥΧΟΣ

Η Φιλοσοφία εν δράσει

- Η πρακτική όψη της Φιλοσοφίας
- Οδηγίες για την καθημερινή ζωή
- Η ανάγκη της φιλοσοφίας

Socialize

philosophically

βρείτε τις εκδόσεις
μας ηλεκτρονικά
στο scribd.com

Ενημέρωση
Διαγωνισμοί
Short films and
spots for thinking
Φωτογραφίες
Ρητά for sharing

www.nea-acropoli.gr

www.nea-acropoli-athens.gr

www.nea-acropoli-thes.gr

ζήσε με την

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

Ποιος είμαι;

Από πού έρχομαι;

Πού πηγαίνω;

Οι απαντήσεις
θα αναζητηθούν
στους:

Πλάτωνα

Αριστοτέλης

Μπαγκαβάτ Γκίτα

Βούδας

Κομφούκιος

Θιβέτ

Αίγυπτος

Πλωτίνος

Στωικοί

Καντ

Διάρκεια:

12 συναντήσεις

Ενάρξεις: κάθε μήνα στα κέντρα της Νέας Ακρόπολης στην Ελλάδα

ISSN 2944-9367

9 772944 936004